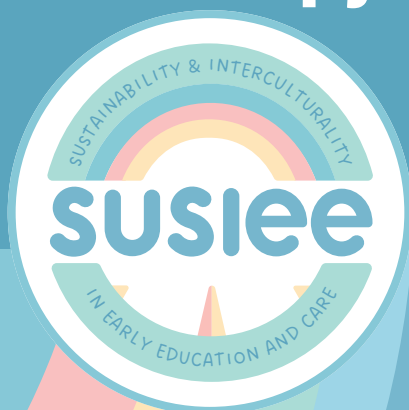

Útmutató a 0-3 éves kisgyermek fenntarthatósági és interkulturális nevelésének elméleti alapjaihoz

Co-funded by
the European Union

Ez az útmutató a „**SUSIEE: Fenntarthatóság és interkulturalitás a 0-3 éves kora gyermekkori nevelésben és gondozásban**” című projekt keretében készült (projekt száma: 2023-1-ES01-KA220-SCH-000153355). Ez a kiadvány kizárólag a szerzők véleményét tükrözi, és a Bizottság nem tehető felelőssé a benne foglalt információk semmilyen felhasználásáért.

SUSIEE projekt partnerek

- University of the Basque Country (UPV/EHU): www.ehu.eus
- Consorcio Haurreskolak: www.haurreskolak.eus
- Associacio La Xixa Teatre: www.laxixa.org
- CESIE ETS: www.cesie.org
- Associazione di promozione sociale Naturalmente: www.facebook.com/people/La-Piccola-Casa-nel-Bosco-crescere-in-natura/
- Partners Hungary Alapítvány: www.partnershungary.hu
- Józsefvárosi Egyesített Bölcsődék www.bolcsode-bp08.hu/

Ez a kiadvány Creative Commons licenc alatt védett.

Co-funded by
the European Union

Tartalomjegyzék

Előszó	6
1. fejezet	
Interkulturális és fenntarthatósági jó gyakorlatok a kisgyermekkor nevelésben	7
Bevezetés	8
Olaszország	9
<i>Helyi jó gyakorlatok</i>	10
Ézelmi nevelés	10
Újrahasznosítás és természet	12
Az 5 érzékszerv felfedezése	14
<i>Jó gyakorlatok más európai országokból</i>	16
Erdei óvodák: a multikulturális perspektíva (Dánia)	16
Jó kezdet mindenkinek (Good Start for All) (Cseh Köztársaság)	18
La Traversine (Franciaország)	20
<i>Jó gyakorlatok Európán kívüli országokból</i>	22
Világutazók útlevele (Amerikai Egyesült Államok)	22
RAISED Between Cultures Model (Kanada)	24
Környezeti fenntarthatósági stratégia (Ausztrália)	28
Magyarország	31
<i>Helyi jó gyakorlatok</i>	32
Biztos Kezdet program Magyarországon	32
Kutya-asszisztált foglalkozás a bölcsődében	36
Persona Doll módszer Magyarországon	40
<i>Jó gyakorlatok más európai országokból</i>	42
OMAMA (Szlovákia)	42
Sure Start - English Program to Combat Child Poverty - (UK)	46
Mother Nature (Erasmus + projekt) (Olaszország, Szlovénia, Magyarország)	48
<i>Jó gyakorlatok Európán kívüli országokból</i>	52
Kulturálisan érzékeny pedagógia (Új-Zéland)	52
Head Start program (Amerikai Egyesült Államok)	56
Suzuki módszer (Japán)	58
Spanyolország	61
<i>Helyi jó gyakorlatok</i>	62
EIEL (Helyi Egység Gyermekiskolája) - Ses Païsses: „Magok vetése egy ökológiailag fenntartható környezetben, az oktatási közösség minden erejével”	64
Iskolák a fenntarthatóság felé NETWORK (ESenRED)	66
Baszk nyelv és interkulturalitás a városunkban	68
<i>Jó gyakorlatok más európai országokból</i>	70
„KOALA” projekt (Lengyelország, Ciprus, Görögország, Belgium és Észak-macedóniai Köztársaság)	70
Projekt: Az én ideális iskolám; az iskola, amelyre vágyom (Olaszország)	72
	74

Tartalomjegyzék

“EGY JÓ KEZDET” projekt (Szlovákia, Magyarország, Macedónia, Románia, Spanyolország)	74
Jó gyakorlatok Európán kívüli országokból	76
Jardín de Infantes de gestión pública estatal de la ciudad de Mercedes de Provincia de Buenos Aires (Argentína)	76
Te WhārikiHe whāriki mātauranga mō ngā mokopuna o Aotearoa Kora gyermekkori kurrikulum (Új-Zéland)	78
A koragyermekkori beavatkozások alapvető szempontjai. Fenntarthatósági folyamatok. REEA koragyermekkori gondozási program (Peru)	80
2. fejezet	83
Jogszabályi háttér és szakmai program struktúrái a 0-3 éves gyermekek intézményes nevelésében és szakpolitikai ajánlások	
Bevezetés	84
Olaszország	85
Első szakasz: A jogszabályi háttér elemzése	86
Hozzáférés	86
Szakemberek	90
Irányítás és finanszírozás	94
Második szakasz: A tantervi struktúra és szakmai program elemzése	96
Szakmai program	96
Értékelés és monitorozás	100
Harmadik szakasz: Szakpolitikai ajánlások	102
Magyarország	105
Első szakasz: A jogszabályi háttér elemzése	106
Hozzáférés	106
Szakemberek	110
Irányítás és finanszírozás	112
Második szakasz: tantervi struktúra és szakmai program elemzése	114
Szakmai program	114
Értékelés és monitorozás	116
Harmadik szakasz: Szakpolitikai ajánlások	117
Spanyolország	119
Első szakasz: A jogszabályi háttér elemzése	120
Hozzáférés	120
Szakemberek	122
Irányítás és finanszírozás	124
Második szakasz: tantervi struktúra és szakmai program elemzése	127
Szakmai program	127
Értékelés és Monitorozás	129
Harmadik szakasz: Szakpolitikai ajánlások	134
Konklúzió	136
Bibliográfia	137
A partnerszervezetek rövid bemutatása	143

Előszó

Folyamatosan **változó világban** élünk, ahol **egyre erősebb a társadalmi és földrajzi mobilitás**. Bár az olyan fogalmak, mint az **interkulturalitás és a fenntarthatóság** gyakran szerepelnek a médiában és az oktatási intézmények hivatalos dokumentumaiban, ezeket az átfogó témákat nem mindig értjük meg teljesen. Az etnikailag és kulturálisan sokszínű társadalmaknak szükségük van az interkulturális oktatásra mint stratégiai erőforrásra a **fenntarthatóság, a méltányosság, a béke és a társadalmi kohézió elérése érdekében**.

A kisgyermekkorai nevelés és gondozás (ECEC) területén végzett kutatások egyre inkább a fenntarthatóság fogalmának kiterjesztésére és gyakorlati alkalmazásainak feltárására összpontosítanak. Az e gyakorlatok tantervbe való beágyazása terén elért eredmények ellenére az olaszországi, magyarországi és spanyolországi oktatási kontextusok elemzése azt mutatják, hogy a kisgyermekkorai nevelésben és gondozásban még mindig számos erőforrás hiányzik az interkulturalitás és a fenntarthatóság terén.

A kisgyermekkorai nevelés és gondozás ezen közös szükségleteinek kezelése érdekében a **„SUSIEE: Fenntarthatóság és interkulturalitás a 0-3 éves kora gyermekkorai nevelésben és gondozásban”** című projekt (projektszám: 2023-1-ES01-KA220-SCH-000153355) a 0-3 éves **koragyermekkorai nevelés és gondozás jelenlegi Európai Uniói Minőségi keretrendszerét kívánja felülvizsgálni a fenntarthatóság (GreenComp) és az interkulturalitás szempontjából**.

Ezért **konzorciumunk egy átfogó útmutatót dolgozott ki**, amely **fogalmi meghatározásokat és interkulturális és fenntartható ECEC gyakorlatok válogatását tartalmazza** a 0-3 éves korcsoport számára. Az útmutató tartalmazza továbbá a 0-3 éves korú **kisgyermekkorai nevelés és gondozás jogszabályi hátterének és tantervi struktúráinak/programjainak részletes tartalmi elemzését** az egyes partnerországokban interkulturális és fenntarthatósági szempontból. Ezen túlmenően **szakpolitikai ajánlásokat fogalmaz meg a fenntartható és interkulturális ECEC alkalmazására vonatkozóan az EU minőségi keretrendszerével összhangban** a partnerországokban, olyan szempontokkal foglalkozva, mint a hozzáférés, **a szakemberi ellátottság és a szakmai program**.

A kisgyermekkorai (0-3 éves) interkulturális és fenntarthatósági nevelés elméletének és gyakorlatának elemzésével, bemutatásával az a **célunk, hogy létrehozzunk egy olyan keretrendszert a jövőbeli jó gyakorlatokhoz, amelyek megfelelnek a mai társadalom igényeinek**. A különböző tagországok jogi és oktatási kontextusának jogszabályi elemzése lehetővé teszi számunkra, hogy **munkánkat a konkrét realitásokhoz igazítsuk, és ezáltal olyan magas színvonalú ajánlásokat készítsünk, amelyek segítenek az oktatás/nevelés interkulturálissá és fenntarthatóvá alakításában**.

Erőfeszítéseink eredményeit, beleértve az útmutatót és a szakpolitikai ajánlásokat is, **széles körben terjesztjük majd az ECEC szakemberek, a politikai döntéshozók és a tudományos közösségek körében**. Reményeink szerint ez közvetlen hatást fog gyakorolni a jelenlegi és jövőbeli kisgyermekkorai nevelésre/oktatásra, elősegítve a kisgyermekkorai befogadó és fenntartható oktatási környezetét Európán szerte.

1. fejezet

Interkulturális és fenntarthatósági jó gyakorlatok a kisgyermekkor nevelésben

Bevezetés

A SUSIEE konzorcium **kiterjedt kutatást végzett a kora gyermekkori nevelés és gondozás interkulturális és fenntarthatósági gyakorlatainak jelenlegi helyzetéről globális szinten.**

Ennek érdekében összegyűjtöttünk egy sor bevált gyakorlatot, hogy megvizsgáljuk, melyek azok a meglévő gyakorlatok, módszertanok, finanszírozási lehetőségek és projektek, amelyek új határokat jelölnek ki tekintetben, hogy miként lehetséges a kisgyermekkori nevelés és gondozás jövőjének újra-strukturálása és felépítése.

E célból a kutatás a következőképpen épült fel: minden partnerország jó gyakorlatok három csoportjának azonosításán és kiválasztásán dolgozott:

**3 helyi jó
gyakorlat**

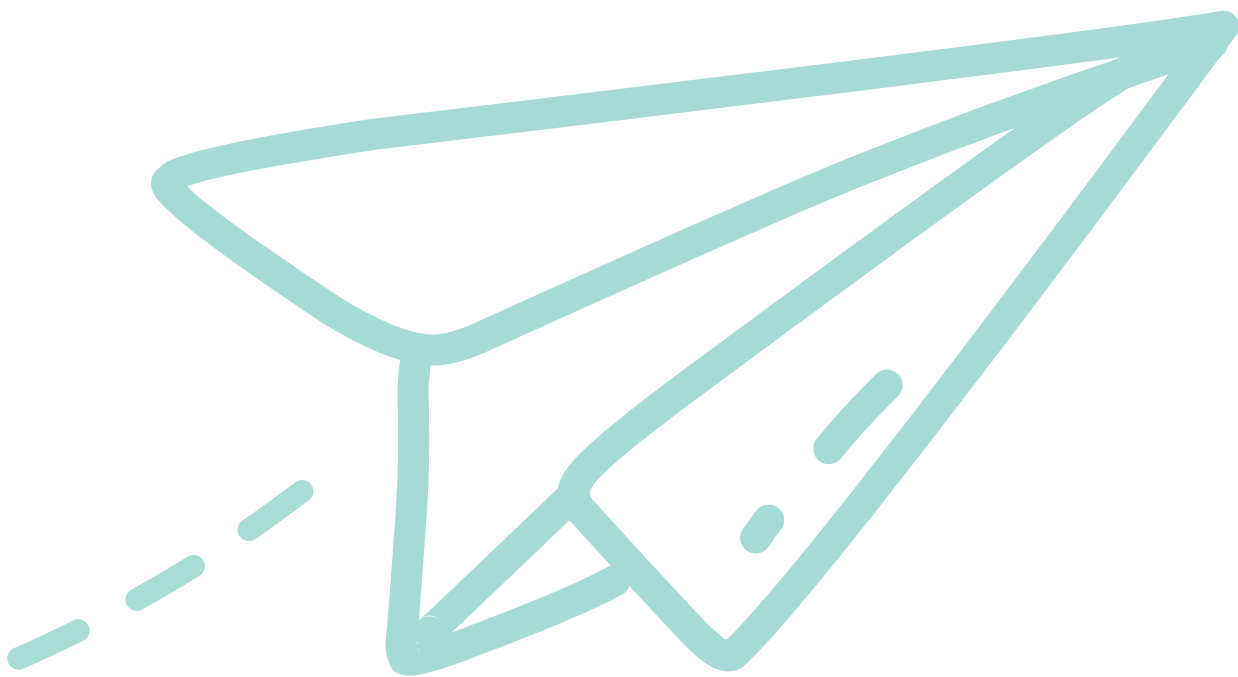
**3 jó gyakorlat más európai
országokból**

**3 jó gyakorlat Európán kívüli
országokból**

A kutatás eredményeként **összesen 27 gyakorlatot** választottunk ki. A projekt partnerek közösen, egy csapatként hasznosították saját háttérüket és szemléletüket az azonosítás során. Ezt kulcsfontosságú alapelemnek tartottuk annak érdekében, hogy sokszínű és teljesebb képet kapjunk arról, melyek az oktatási intézményeink által követhető példák és hogyan hangsúlyozhatjuk a mi területünkön már jelen lévő kezdeményezések fontosságát. Ezenkívül, a leírt gyakorlatok némelyikéhez tippeket és eszközlíst is mellékelünk a velük kísérletezni kívánó pedagógusok számára.

Olaszország

Helyi jó gyakorlatok

Cím	Érzelmi nevelés
Szerző/Forrás	APS NATURALMENTE
Hivatkozás / URL	<ul style="list-style-type: none"> Atlas of Emotions [honlap]: https://atlasofemotions.org/ Progetto Asilo Nido. <i>Emozioni. Idee per attività</i> (Emotions. Ideas for Activities). https://www.progettoasilonido.org/index.php/teoria-e-pratica-al-nido/progetto-educativo/programma-didattico/183-emozioni-idee-per-attivita Save The Children (2023). <i>Educare alle emozioni e ai sentimenti: 3 attività da fare a scuola</i> (Emotional education: 3 activities to carry out in schools). Retrieved from: https://www.savethechildren.it/blog-notizie/educare-alle-emozioni-ai-sentimenti-3-attivita-da-fare-a-scuola
Dátum	2024

Rövid leírás

Bár sok mindent nem tudunk az érzelmekről, ezek határozzák meg döntéseinket és életünk minőségét.

Az APS Naturalmente Paul Ekman neurokulturális elméletét felhasználva kifejlesztett egy érzelmeken átívelő utazást 0-3 éves gyermekek számára, ahol az alapérzelmekhez (mint a düh, boldogság, szomorúság, félelem, undor, gyűlölet és meglepetés) kapcsolódó képeket és arckifejezéseket vizsgáljuk, vizualizáljuk és reprodukáljuk.

Ez a tevékenység lehetővé teszi, hogy a gyermekek életük első éveiben nem verbális módon ismerkedjenek meg az érzelmekkel. A módszer egyúttal alkalmas arra is, hogy mások érzelmi állapotát egyetemes szinten, a nyelvi akadályokat leküzdve ismerjék fel.

Paul Ekman neurokulturális elméletén keresztül vezeti be az alapérzelmek fogalmát. Azt állítja, hogy bizonyos érzelmekből származó egyes arckifejezések univerzálisan felismerhetők. A neurokulturális elmélet szerint azonban az alapérzelmek mellett léteznek "kifejezési szabályok" is. A kifejezési szabályok az érzelmek kifejezésének módjára vonatkozó társadalmi szabályokként értelmezhetők, amelyek a kulturális tényezők révén meghatározzák ezen arckifejezések variációit attól függően, hogy egy adott kontextusban vagy helyzetben mi elfogadható.

A főbb tevékenységek bemutatása és/vagy a megvalósítás módja

Hogyan épül fel egy érzelmi nevelési projekt 0-3 gyermek számára?

A tervezett tevékenységek egy önismereti útvonalat foglalnak magukban, amelynek célja a 7 alapérzelem felismerése.

A gyakorlatok mindig az érzelem bemutatásával kezdődnek egy illusztrált könyv segítségével. A pedagógus felolvas a könyvből, hogy a gyerekek elméleti információkat gyűjtsenek az érzelmekkel kapcsolatban, még akkor is, ha abban a pillanatban nem feltétlenül érzik azokat.

Időtartam: 1 hét

Ezt követően a könyv segítségével bemutatott érzelmet arckifejezésekkel kell reprodukálni. Ehhez olyan képeket kell keresni, amelyeken különböző etnikumú embereken látható az adott arckifejezés, hogy a gyerekek számára megmutassuk az érzelmek egyetemességét.

Időtartam: 1 hét

Miután az adott érzelem fogalmát és az arckifejezést elsajátították, elkezdődik az „érzelmek pantomimjátéka”.

Egyenként minden gyermek bemutat egy arckifejezést, és a többiek megpróbálják leutánozni. A tevékenység során a gyerekek arckifejezés közben fényképezkednek, hogy elkészülhessen egy összegző tábla, amelyen az összes érzelem szerepel.

Időtartam: 1 hét

Ezt a ciklust minden egyes elsődleges érzelem esetében megismételjük, így minden ciklus egy teljes hónapot vesz igénybe.

Szükséges eszközök	A tevékenységek megvalósításához szükség van a következő eszközökre: <ul style="list-style-type: none"> • Digitális fényképezőgép • Projektor • Illusztrált könyvek az érzelmekről 0-3 éves gyermekek számára • Színes kartonpapír • Írószerek (ragasztó, papír, ceruza, olló)
Megjegyzések és javaslatok a pedagógusok számára	A pedagógusok számára javasolt, hogy lassan haladjanak, mely lehetővé teszi, hogy minden gyermek önállóan feldolgozza a tanultakat. Érdeemes továbbá a tevékenységeket a szabadban végezni.

Cím	Újrahasznosítás és természet
Szerző/Forrás	APS NATURALMENTE
Hivatkozás/ URL Facebook	<ul style="list-style-type: none"> Naturarte (2017). <i>Naturarte 1: un percorso alla scoperta dei colori naturali</i> (NatureArt 1: a path to the discovery of natural colors). Retrieved from: https://percorsiformativi06.it/naturarte-un-percorso-alla-scoperta-dei-colori-naturali/ Zerosei Planet (2020). <i>Colori Naturali da frutta e verdura</i> (Natural colors from fruits and vegetables). Retrieved from: https://www.zeroseiplanet.it/colori-naturali-di-frutta-e-verdura/
Dátum	2024

Rövid leírás

Ez a tevékenység fenntartható és környezettudatos eszközök, például lisztből készült ragasztó, természetes ecsetek és színek felhasználásával tanítja meg a gyerekeket az újrahasznosítás fontosságára. Hatékony módszer a 0-3 éves gyermekek számára a természettel való kapcsolatépítésre és a világ felfedezésére gyakorlati tapasztalatokon keresztül.

A tevékenységek célja, hogy fejlődjön a kisgyermekek kézügyessége, a természetben való jártassága és a képességük a különböző anyagok sajátosságainak, összetételének és hőmérsékletének kezelésére és felismerésére.

Ez a fajta kapcsolat olyan idegi folyamatokat aktivál, amelyek lehetővé teszik a gyermekek számára, hogy megismerjék önmagukat, másokat és környezetüket.

A főbb tevékenységek bemutatása és/vagy a megvalósítás módja

A bemutatott tevékenységek szerves ragasztó, színek és festőecsetek készítését foglalják magukban. Kellemes élmény, mely alkalmas arra, hogy a természetben fejlessze a gyermekek önállóságát és kreativitását. A különböző anyagok manipulálása, gyúrása segíthet feloldani a gyermekekben a feszültséget és megismerteti őket az anyagok összetételével súly, szín, textúra szempontjából. Ezek alapvető fontosságúak az újrahasznosítás fogalmának bevezetéséhez és a természetes anyagok értékességének megértéséhez.

Ráadásul az anyagok megmunkálása után lehetőség nyílik arra is, hogy kreatív tevékenységekhez, például illusztráláshoz, testfestéshez, kollázsokhoz stb. használjuk fel őket.

Szükséges eszközök

A természetes festőecsetek készítéséhez menjünk ki egy parkba vagy az erdőbe, és gyűjtsünk apró ágakat, virágokat és leveleket. Az ágak alkotják majd az ecset nyelét és az ághoz rögzített levelek és virágok lesznek a sörték.

A természetes ragasztó készítéséhez szükség van a következőkre:

- Liszt
- Víz
- Tálka
- Habverő

Ha minden hozzávaló megvan, akkor öntsünk kb. 30g lisztet és két pohár vizet a tálkába. Ügyeljünk arra, hogy csomómentesre keverjük őket.

A természetes ragasztó 3-4 napig tárolható fedeles edényben.

Szükséges eszközök

A természetes színek előállításához forraljunk gyümölcsöket, zöldségeket vagy fűszereket.

Például:

- Barna színt készíthetünk kávé- vagy kakaóporral.
- Narancssárgát sárgaréppával
- Sárgát kurkumával és sáfránnyal
- Zöldet spenóttal és zöldkáposztával
- Lilát bogyós gyümölcsökkel
- Pirosat réppával vagy vöröshagymával (néhány csepp citrom kipréselésével szintén erős rózsaszínt kaphatunk, eközben ha sütőport adunk hozzá, kék színt kaphatunk).

Megjegyzések és javaslatok a pedagógusok számára

Természetes ragasztót és ecsetet készíthetünk egyszerűen a gyerekek segítségével. A természetes színek előállítása azonban előkészítést igényel a pedagógusok részéről (különösen az anyagok felforralásakor).

Cím	Az 5 érzékszerv felfedezése
Szerző/Forrás	APS NATURALMENTE
Hivatkozás / URL	<ul style="list-style-type: none"> • Metodo Montessori (2020). <i>Attività musicali per bambini: come il metodo Montessori insegna la musica ai bambini</i> (Musical activities for children: how the Montessori method teaches music to children). Retrieved from: https://www.metodomontessori.it/attivita-montessori/principi-alleducazione/attivita-musicali-per-bambini
Dátum	2024

Rövid leírás

Ebben a tevékenységben érzékszervi tanösvényeket és laboratóriumokat hozunk létre, amelyek az 5 érzékszerv megismerésére, használatára és megértésére fókuszálnak. A javasolt tevékenységek a természettel, természetes anyagokkal kapcsolatos tapasztalatokra épülnek, és 5 tanulási ciklusra oszlanak, amelyek mindegyike egy-egy érzékszervre (tapintás, szaglás, látás, ízlelés, hallás) összpontosít.

A főbb tevékenységek bemutatása és/vagy a megvalósítás módja

- TAPINTÁS:** Ebben a ciklusban a szabadtéri tapintási élmények a hangsúlyosak. A cél az „érintés” fontosságának felismerése, a hozzá kapcsolódó érzések (meleg, hideg, kemény, puha, sima, érdes stb.), a különböző formák és anyagok megkülönböztetésének képessége, a csoportmunkára való képesség, miközben kapcsolatot építünk a talajjal, valamint fejlesztjük a szem-kéz koordinációt.
- SZAGLÁS:** Ehhez a ciklushoz olyan tanösvényeket és tapasztalati laboratóriumokat alakítunk, ahol a természet szagainak felhasználásával a gyermek fejlesztheti és felismerheti ezt az érzékszervét. A tevékenységeket a szabadban kell végezni, természetes elemek és illatos növények felhasználásával. A tevékenység célja, hogy fejlesszük a szagok, illatok megkülönböztetésének és meghatározásának képességét, rendszerezzük az illatokkal kapcsolatos ismereteket, élesítsük a szaglást, valamint megtanuljuk az illatokon keresztül felismerni a növényeket és a zöldségeket.
- LÁTÁS:** Ehhez a ciklushoz tanösvények és élményszerű szabadtéri laboratóriumok tartoznak, ahol tükrök, színpaletták, fénytrükkök segítségével lehet fejleszteni a látás képességét és hozzá szokni a vizuális mélységhez, érzékelni a kromatikus különbségeket stb..
- ÍZLELÉS:** Ebben a ciklusban olyan tevékenységeket és laboratóriumokat alakítunk ki, amelyeken keresztül a gyerekek a világ különböző részeiről származó ételek kóstolásával felfedezik a négy fő ízt (édes, sós, keserű, savanyú). A cél az ízlelés fejlesztése, a helyi és a különböző országok ételeinek felismerése, valamint az ízérzékeléshez kapcsolódó érzelmek megértése.
- HALLÁS:** Ebben a ciklusban a hallás fejlesztésére és a hangok felismerésére szolgáló tanösvényekkel és kültéri tapasztalati laboratóriumokkal dolgozunk. A hallás érzékszervére fókuszáló tanösvényt hozunk létre kis állóharangok használatával, mely lehetővé teszi az első találkozást a hangterápiával. Ez segít a gyermekeknek ellazulttá válni a természetben, miközben elkezdik megtanulni felismerni a hangokat, a rezgéseket és a hozzájuk kapcsolódó érzéseket. A célok: erős halláskészség kialakítása, a zaj és a hang megkülönböztetése, a hallásérzék élesítése és a hangok minőségének felismerése.

Szükséges eszközök

- A tapintás érzékeléséhez: sima vagy érdes érzetű deszkák, forró, hideg, kemény vagy puha tárgyak. Használjunk leveleket, földet, hamut és fűvet is, hogy olyan meztálas ösvényeket hozzunk létre, ahol ezeket az elemeket a talpunkkal is érezni lehet.
- A szaglás érzékeléséhez: illatos növények, virágok, fű.
- A látás érzékeléséhez: tükrök, színes táblák, fénytrükkök.
- Az ízlelés érzékeléséhez: helyi és nemzetközi ételek (mindig szem előtt tartva az esetleges allergiákat vagy intoleranciákat).
- A hallás érzékeléséhez: kis álló harangok, hangszerek (jobb, ha húrosak vagy ütősök).

Megjegyzések és javaslatok a pedagógusok számára

Az 5 érzékszerv fejlesztésének folyamata magában foglalja a tevékenységek folyamatos ismétlését. Ajánlatos mindig magyarázattal kezdeni, amelyet a pedagógus bemutatója követ, majd támogatja a gyermeket a tevékenység végzésében.

Jó gyakorlatok más európai országokból

Cím	Erdei óvodák: a multikulturális perspektíva (Dánia)
Szerző/Forrás	Samantha Leder, Natural Start Alliance
Hivatkozás / URL	<ul style="list-style-type: none"> Leder S.(2018).Forest Kindergartens: <i>A Multicultural Perspective</i>. Natural Start Alliance. Retrieved from: https://naturalstart.org/feature-stories/forest-kindergartens-multicultural-perspective
Dátum	2018

Rövid leírás

Ez a leírás egy Koppenhágában gyermekfejlesztést tanult amerikai tanárnő, Samantha Leder tapasztalatainak beszámolója a dán oktatási rendszerrel kapcsolatos tapasztalatairól. Egy erdei óvodában töltött szakmai gyakorlata során figyelte meg a dán kultúra és pedagógia sajátosságait, és ezen keresztül értette meg, hogy a dán iskolák hogyan tisztelik a másságot, hogyan bátorítják az önállóságot, és hogyan bíznak abban, hogy a gyerekek maguk irányítják a saját tanulásukat, különösen a kockázatos játékon keresztül.

A főbb tevékenységek bemutatása és/vagy a megvalósítás módja

A skandináv országokban a kisgyermekkorú nevelés mélyen gyökerezik a „gyermekközpontúság” fogalmában. Ez a filozófia minden gyermek egyedi személyiségének, temperamentumának és fejlődési útjának felismerését és megbecsülését hangsúlyozza. A pedagógusok feladata, hogy olyan környezetet teremtsenek, amely figyelembe veszi ezeket az egyéni különbségeket és ahol a 2-5 év közötti gyermekek interakcióba léphetnek a társaikkal, együtt játszhatnak, elsősorban a szabadban. A pedagógusok elismerik az egyes gyermekek különböző érzelmi, szociális és kognitív fejlődési szakaszait, érzékenyek maradnak ezekre a különbségekre, felismerik az egyes gyermekekben rejlő lehetőségeket, és támogatják őket a kültéri játékok során megjelenő kihívásokban.

Ennek a megközelítésnek a legjobb példája az erdei óvodákban megfigyelhető ellenőrző pontok rendszere. A természetjárás során a pedagógusok előre meghatározott ellenőrző pontokat állítanak fel az ösvény mentén, amelyeket „X”-szel jelölt fák, egy pad vagy egy természeti tájékozódási pont jelöl. A gyerekek szabadon szaladhatnak, sétálhatnak vagy ugrálhatnak az egyes ellenőrzőpontokig, de meg kell várniuk az egész csoportot, mielőtt a következőhöz lépnének. Ez a rendszer lehetővé teszi, hogy minden gyermek a saját tempójában élvezze az utat és figyelje a környezetét, figyelembe véve az eltérő sebességet, igényeket és képességeket, így teremtve inkluzív környezetet.

A gyermekek fejlesztését oktató kurzusokon gyakran szóba kerül a „jó gyermekkor” fogalma. Ez a koncepció a gyermekkorra, mint fejlődési szakaszra a megbecsülését hangsúlyozza, ahol minden gyermeket arra ösztönöznek, hogy a saját tempójában fejlődjen. E filozófia szerint a dán gyerekeknek elegendő időt, teret és lehetőséget biztosítanak a felnőttektől való függetlenedésre és az önállóság elsajátítására. Az erdei óvodákban ezt az önállóságot úgy segítik elő, hogy a gyermekeket arra bátorítják, hogy egyedül öltözködjenek, saját játékokat építsenek, és felnőtt segítsége nélkül másszanak fára. Ez a függetlenség döntő fontosságú az önbizalom és a magabiztosság fejlődéséhez.

A skandináv országokban a gyermekkort rendkívül értékes időszakként tartják számon, amelyet nem siettetnek, hanem megbecsülnek. Ennek eredményeképpen a gyerekeket arra ösztönzik, hogy élvezzék a fiatalságukat, és értékeljék a játékot és a természetes kíváncsiságot, mint a tanulás formáit. A dán gyerekek a komoly következményekkel járó, standard értékelések okozta stressztől mentesen, a saját tempójukban, nyugodt, lazán strukturált oktatási környezetben tanulnak. A dán erdei óvodákban a szabad játékidőre és a kreatív és interaktív játékon keresztül történő társas kapcsolatokra helyezik a hangsúlyt. Ezek a társas interakciók segítik a gyerekeket abban, hogy megtanuljanak kommunikálni és kapcsolatot teremteni másokkal.

A dán gyerekek szabadságukat és képzelőerejüket kihasználva alakítják át a tereket, és kísérleteznek a különböző perspektívákkal. Elképzelhetik magukat állatoknak, akik felfedezik az élőhelyüket, például krokodilok vadásznak, majmok lengenek az ágakon, vagy tündérek főznek varázslatos sárfőzetet. A dán erdei óvodák jellemzője a tanterv rugalmassága és a tanulásnak a folyamatosan változó szabadtéri környezethez való igazításának szabadsága. A gyerekek az önirányított játékon keresztül saját játékokat és képzeletbeli világokat terveznek, követve természetes ösztönüket a konstruálásra, a kutatásra és az ábrázolásra. Addig építgetik, kérdőjelezik meg és juttatják kifejezésre az ismereteket, amíg értelmet nem nyer számukra, ekkor internalizálják, majd újrakezdi a folyamatot. A szabad tér és a természet kínálta környezet korlátlan lehetőséget biztosít a játékhoz és a tanuláshoz.

A kockázatos játék a gyerekek számára a felfedezés természetes formája, amely lehetővé teszi számukra, hogy megtapasztalják és megértsék környezetüket. Ez a fajta játék egyszerre izgalmas és felbecsülhetetlen értékű a fejlődés szempontjából, mivel a gyerekek felismerik a lehetséges kockázatokat, de vállalják a kihívásokat, bíznak az ösztöneikben és értékelni tudják a képességeiket. A dán pedagógusok bőséges lehetőséget kínálnak a kockázatos játékokra, mint például a kidőlt fákon való egyensúlyozás, a meredek hegyeken való lefelé futás vagy a gallyak faragása kis késekkel. Ez az elkötelezettség lehetővé teszi a gyerekek számára, hogy önbizalmat, bátorságot és rugalmasságot fejlesszenek, miközben biztonságosan merészkednek ki a komfortzónájukból.

Szükséges eszközök	Nem kíván speciális eszközöket
Megjegyzések és javaslatok a pedagógusok számára	-

Cím	Jó kezdet mindenkinek (Good Start for All) (Cseh Köztársaság)
Szerző/Forrás	Schola Empirica, Cseh Köztársaság
Hivatkozás / URL	<ul style="list-style-type: none"> • BE-CHILD project (Európai óvodai nevelési projekt) "Jó gyakorlatok az egyes országokból" • BE-CHILD Project [honlap]: https://bechild.hi.is/ • Schola Empirica [honlap]: https://www.scholaempirica.org/en/methodologies/good-start/
Dátum	2011

Rövid leírás

A „**Jó kezdet mindenkinek**” célja, hogy elősegítse az együttműködést az informális oktatási intézmények, az óvodák és a szociális szolgáltató szervezetek között a szociálisan hátrányos helyzetű vagy kulturálisan sokszínű háttérű gyermekek befogadásának támogatása érdekében. Ez a kezdeményezés olyan módszereket és stratégiákat biztosít a pedagógusok számára, amelyek elősegítik a gyermekek szociális és érzelmi fejlődését. Arra törekszik, hogy a releváns szervezetek hálózatának létrehozásával ezeket a stratégiákat minden típusú környezetben megvalósítsák.

A Cseh Köztársaságban a **Jó kezdet** módszertan hatékonyan bizonyult a gyermekek önbecsülésének növelésében, önállóságuk erősítésében és a társaikkal való kapcsolatépítésben.

A főbb tevékenységek bemutatása és/vagy a megvalósítás módja

A **Jó kezdet: Az óvodáskorú gyermekek szociális és érzelmi fejlődésének támogatása** az USA-ban kifejlesztett **Incredible Years** program cseh adaptációja. A kezdeményezés célja, hogy az óvodai intézményekben dolgozó pedagógusok hatékony módszerekkel rendelkezzenek a hátrányos helyzetű gyermekek szociális és érzelmi kompetenciáinak fejlesztésére. A program elemei közé tartozik a pedagógusok, szülők és gyermekek közötti pozitív kapcsolatok kiépítése, a gyermekeknek nyújtott egyéni figyelem és pozitív visszajelzés, a szülők érdekeltté tétele a visszajelzések és a bevonás révén, valamint az általános kommunikáció megkönnyítése.

A végső cél az, hogy a gyermekeket erős önbizalommal, érzelemszabályozási stratégiákkal, problémamegoldó készségekkel és más, a jövőbeli tanulmányaikhoz elengedhetetlen tulajdonságokkal vértessék fel. A program emellett egy átfogó támogató hálózat létrehozására törekszik, amely összekapcsolja az összes releváns szociális közeget, például az óvodákat és a családokat, hogy egészséges fejlődési környezetet teremtsen a gyermekek számára. Ez a hálózat informális és formális oktatási intézményeket egyaránt magában foglal, hogy biztosítsa a zökkenőmentes átmenetet az óvodából az általános iskolába.

A Schola Empirica 2011-ben vezette be a cseh óvodákban a **Jó kezdet** módszertant. Azóta több mint 2000 pedagógust képeztek ki, és a módszereket több mint 250 óvodában alkalmazzák Csehország-szerte. Ez a széleskörű elterjedtség bizonyítja a program sikerességét a kisgyermekek szociális és érzelmi fejlődésének elősegítésében.

A **Jó kezdet mindenkinek** (GSA) program számos bevált gyakorlatot tartalmaz, amelyek segítik a gyermekek alapvető szocio-emocionális készségeinek fejlődését. A legfontosabb stratégiák a következők:

Az önkontroll tanítása: A gyermekek megtanulják az érzelmeik kezelését olyan egyszerű technikák segítségével, mint például három mély lélegzetvétel, valamint a feszültség és a nyugalom közötti különbség megértése.

Pozitív megerősítés: A pozitív cselekedetek dicsérete és a negatívak figyelmen kívül hagyása hatékonyan bizonyult a nem kívánt viselkedés elkerülésében.

Jutalmazási rendszerek: A pozitív visszajelzések és a matricás jutalmak a jó viselkedés megismétlését ösztönzik.

Innovatív tanítási módszerek: Az új tanítási módszerek bevezetése segít áthidalni a kulturális különbségeket a különböző háttérű gyermekek között.

A program előnyei

Gyermekek számára: A gyermekek elsajátítják azokat a szocio-emocionális kompetenciákat, amelyek szükségesek a továbbtanulásba való zökkenőmentes átmenethez és a jövőbeli kihívások sikeres kezeléséhez.

A tanárok számára: Hatékony módszereket és stratégiákat sajátítanak el a gyermekek szocio-emocionális fejlődésének támogatására, ezzel is fejlesztve szakmai készségeiket.

Oktatási intézmények számára: A projekt elősegíti a különböző intézményekben, kultúrákban és országokban hatékony tanulási környezetek kialakítását, támogatva az oktatás átfogó megközelítését.

Ezeknek a gyakorlatoknak a megvalósításával a Jó kezdet program biztosítja, hogy a gyerekek, a tanárok és az oktatási intézmények is profitáljanak belőle, ami befogadóbb és támogatóbb tanulási közösségekhez vezet.

Szükséges eszközök	A „ Módszertani anyagok és eszközök ” című fejezetben a gyakorlat létrehozója bemutatja a felhasználható anyagokat: https://www.scholaempirica.org/en/methodologies/good-start/main-principles/
Megjegyzések és javaslatok a pedagógusok számára	<p>Odafigyelés: A tanároknak egyénre szabottan kell megközelíteniük minden egyes gyermeket, hogy észrevegyék és jutalmazza a kívánatos viselkedést, miközben szándékosan figyelmen kívül hagyják a nemkívánatosakat. Ez a módszer biztosítja, hogy a pozitív cselekedetek megerősödjenek, és arra ösztönzi a gyerekeket, hogy továbbra is ezeknél maradjanak.</p> <p>Szituációs tanulás: A tanároknak aktívan reagálniuk kell az osztályterem dinamikájára, bábokkal való dramatizálással segítve a gyerekeket abban, hogy megértsék tetteik okait és következményeit. Ez az interaktív módszer leköti a gyermekek érdeklődését, és mivel élvezettel tesznek fel kérdéseket és beszélgetnek báb-barátaikkal, így a tanulási folyamat egyszerre szórakoztató és hatékony.</p> <p>Spontán társas tanulás – A természetes utánpótlás elve: A tanárok a kívánatos viselkedésformákat és cselekvéseket modellezik, akár saját magatartásukkal, akár azzal, hogy kiemelik a többi gyermek pozitív viselkedését. Ez az elv kihasználja a gyermekek természetes hajlamát arra, hogy utánozzák a körülöttük élőket, és olyan környezetet alakít ki, ahol a pozitív viselkedést folyamatosan megerősítik.</p>

Cím	La Traversine (Franciaország)
Szerző/Forrás	Transgardens
Hivatkozás / URL	<ul style="list-style-type: none"> Transgardens [honlap]: https://transjardins.org/la-traversine-garden-paris-france/
Dátum	2017 – folyamatosan

Rövid leírás

A La Traversine egy innovatív **oktatási kert**, amelyet 2017-ben hoztak létre a Bercy iskola tetején, Párizs 12. kerületében. Az eredetileg evakuációs átjárónak szánt teraszt a Designing Hope kísérleti kertté alakította át, különböző fenntartható mezőgazdasági módszereket, köztük az agro-ökológiát és a permakultúrát integrálva. Ez a projekt a „Parisculteurs” kezdeményezés része, amely a Párizsi Városi Tanács által a város zöldítésének előmozdítása érdekében meghirdetett zöld projekteket kereső felhívás.

2020-ban a La Traversine-t az általános iskola játszóterére is kiterjesztették, létrehozva a La Traversine 2-t. Ez a bővítés tovább erősítette a kert oktatási és közösségerősítő aspektusait.

A főbb tevékenységek bemutatása és/vagy a megvalósítás módja

A La Traversine egy olyan kert, amely különböző típusú terekből áll, ahol tanulási tevékenységeket lehet végezni:

Kulcslyuk-kert: Egy kör alakú, magasított kert, amelynek középpontjában egy komposzthalom kap helyet. A komposztból származó tápanyagok a környező növényeket táplálják. A kert alakja egy kulcslyukra hasonlít, innen kapta a kert a nevét.

Mandala-kert: Nyolc trapéz alakú kerti ágyásból áll, amelyek mandalák által inspirált virágmintázatot alkotnak, amely a permakultúrás kertek központi eleme. Szezonális zöldségnövényeket termesztnek benne.

Többszintes gyümölcsöskert: Két szintre osztva 11, egyenként 2 méter hosszú faelemet tartalmaz, amelyeken bogyós gyümölcsök termesztethetők.

Pergola: Gyermek számára kialakított, növényekkel körülvett találkozóhely.

Rovarbarlangok: A három rovarmenedék a teraszon, az óvoda udvarán és az általános iskola udvarán található.

A La Traversine minden helyiségét és tevékenységét úgy tervezték, hogy a gyerekeket a **fenntarthatóság és az interkulturális interakciók** témájában tanuljanak és foglalatsozkodjanak. A „Kommunikáló osztályok” program segítségével a kert elősegíti a **nemzetközi cserekapcsolatokat a párizsi és a burkina fasói, dél-afrikai, szváziföldi és szenegáli diákok között.**

Fő tevékenységek:

Tematikus tanulás: A témakörök között szerepel a talaj egészsége, a magok csírázása, a növények életciklusa, a komposztálás, a hasznos rovarok és a természetési módszerek.

Erőforrás-felhasználás: A gyerekek megtanítása a levelek, ágak és az iskolai menzán keletkező élelmiszerhulladék komposztálására a kert trágyázása céljából.

Otthoni kertészkedés: A gyermekek ösztönzése az otthoni ültetésre a rendelkezésre bocsátott magvak vagy növények felhasználásával, az újrahaznosítás és a komposztálás elősegítése.

Tanórán kívüli tevékenységek:

Játékos tanulás: Kiscsoportos tevékenységek a tanórákon kívül az oktatási csapattal együttműködve.

Kincskeresés: Az egyesület által tervezett interaktív játékok, hogy a tanulás szórakoztató legyen.

A közelmúltban történt fejlesztések

2020 szeptemberében a kertet ideiglenesen az általános iskola udvarára költöztették, hogy a tető vízszigetelését lehetővé tegyék. Ez a költözés megerősítette az együttműködést a tanórák utáni foglalkozásokról gondoskodó csapat és a Designing Hope civil csapata között. E tevékenységek révén kívánja a La Traversine elősegíteni a fenntarthatóság és az interkulturalitás mélyebb megértését a kisdíjakok körében, felkészítve őket arra, hogy a környezet tudatos és hozzáértő gondnokai legyenek.

Szükséges eszközök	-
Megjegyzések és javaslatok a pedagógusok számára	<p>További információ a La Traversine tevékenységeiről:</p> <p>Kertfenntartás a gyermekek gondoskodásában: https://transjardins.org/maintenance-of-tomato-plants-in-the-traversine-bercy-garden-with-a-pupil-from-the-bercy-school/</p> <p>Pedagógiai eszközök alkalmazása: https://transjardins.org/pedagogical-tools-at-the-traversine-garden/</p>

Jó gyakorlatok Európán kívüli országokból

Cím	Világutazók útlevele (Amerikai Egyesült Államok)
Szerző/Forrás	Diana Lee Santamaria, a "DLee's World" című oktatási célú könyvsorozat szerzője. A könyvek a kétnyelvűséget, a korai írás-olvasás tanulást és a sokszínűséget promotálják.
Hivatkozás / URL	<ul style="list-style-type: none"> DLee's World [honlap]: https://www.dleesworld.com/about-dlees-world
Dátum	2017

Rövid leírás

Ez a tevékenység lehetővé teszi, hogy a gyerekek körbeutazzák a világot, és közben megismerkedjenek osztálytársaik különböző hátterével. A koncepció lényege, hogy nem mindig szükséges fizikailag utazni ahhoz, hogy megismerjünk más kultúrákat és életmódokat.

A főbb tevékenységek bemutatása és/vagy a megvalósítás módja

1. Kulturális háttérinformációk gyűjtése

Kezdjük azzal, hogy beszélgetünk az osztályban lévő szülőkkel és gyerekekkel, hogy információkat gyűjtsünk a háttérükről és a számukra fontos kulturális hagyományokról. Ez a, Diana Lee Santamaria óvodapedagógus és gyermekkönyvíró által ajánlott első lépés, segít megalapozni az osztályban képviselt különböző kultúrák megértését és tiszteletét.

2. Kulturális útlevelek készítése

Készítsenek a gyerekek saját útlevelet egy közelgő világméretű útra. Az év során a tanulók felváltva osztják meg az információkat arról, hogy honnan származnak. Bátorítsuk a gyerekeket, hogy hozzanak magukkal kellékeket, például fényképeket, kedvenc rágcsálnivalókat vagy az országuk zászlóját. Minden alkalommal, amikor az osztály „meglátogat” egy új országot, mindenki új útlevélbélyeget kap. **Hogyan tanít ez a sokszínűségről?** Ez a tevékenység segít a gyerekeknek megérteni, hogy annak ellenére, hogy különböző háttérrel rendelkeznek, vannak közös vonásaik, és hogy a sokszínűség gazdagítja az életüket. Santamaria szerint megerősíti azt a gondolatot, hogy a sokszínűség mindenhol jelen van körülöttük, még az osztályteremben is.

3. Kulturális hagyományok bemutatása az ételeken keresztül

Az étel sok kultúrában a közösség központi eleme és érdekes módja lehet annak, hogy a kisgyermek megismerkedjenek a különböző hagyományokkal. Alison Kim Walker, a Hummingbird Learning Group nevelési tanácsadója és tulajdonosa azt javasolja, hogy kérjék meg az osztályban élő családokat, hogy osszák meg egymással kedvenc hagyományos konyháikat. Vegyünk be olyan egészséges ételeket a különböző országokból, amelyek ismeretlenek lehetnek a gyerekek számára, például friss guacamole-t, Bánh mì-t, házi készítésű humuszt pita chips-szel vagy naan-t enyhe curryvel.

Hogyan tanít ez a sokszínűségről? Az új ételek megkóstolása szelíd bevezetés lehet az ismeretlen kultúrákba. Ez a tevékenység lehetővé teszi a gyermekek számára, hogy biztonságos és támogató környezetben próbáljanak ki új konyhákat, miközben a családok lehetőséget kapnak arra, hogy megosszák személyes étkezési kultúrájukat. Segít a gyerekeknek leküzdeni az új tapasztalatoktól, köztük az ételektől való félelmet.

4. A köszönések megtanulása különböző nyelveken

Építsünk be tanulási lehetőségeket a mindennapi rutinba azzal, hogy a beszélgetőkörök során más nyelvű szavakat és kifejezéseket mutatunk be. Bátorítsuk a gyerekeket, hogy az új szókincsükben szereplő szavakkal köszöntsék barátaikat. Ez a gyakorlat nemcsak szórakoztatóvá teszi egymás üdvözlését, hanem gazdagítja a különböző nyelvek megértését és megbecsülését is.

Azzal, hogy ezeket a tevékenységeket meghonosítjuk az osztályteremben, olyan befogadó környezetet teremtünk, ami ünnepli a sokszínűséget, elősegíti a megértést, és a globális közösség érzését alakítja ki a diákok körében.

5. Kétnyelvű könyvek

Építsük be a kétnyelvű könyvek olvasását az osztálytermi tevékenységekbe. Ezek a könyvek lehetőséget nyújtanak arra, hogy a gyerekek szórakoztató és lebilincselő módon ismerkedjenek meg új nyelvekkel.

Hogyan tanít ez a sokszínűségről? „A kulturális különbségek megértésének egyik első lépése annak felismerése, hogy nem mindenki ugyanazt a nyelvet beszéli” - mondja Carver. „Ezen a gyakorlaton keresztül a gyerekek kezdik megérteni, hogy az emberek világszerte milyen sokféleképpen kommunikálnak, és hogy a nyelv híd, nem pedig akadály más kultúrák megértéséhez.”

6. Kulturális és vallási ünnepek

A gyerekek szeretik a jó bulikat, és a világ kulturális és vallási ünnepeinek megismertetése nagyszerű mód arra, hogy felkeltsük az érdeklődésüket a sokszínűség iránt. Egész évben beiktathatunk multikulturális osztálytermi ünnepeket, ha minden hónapban kiválasztunk egy eseményt, amelyet megünnepelehetünk.

7. Könyvek és online források bevonása

Használjunk könyveket és online forrásokat, hogy megtanítsuk a gyerekeknek az egyes ünnepek fontosságát. Építsük be a releváns zenei és képzőművészeti alkotásokat a tanulási élménybe, hogy az még magával ragadóbb legyen.

8. Kreatív projektek az ünnepekhez

Vonjuk be a gyerekeket az ünnepekhez kapcsolódó kreatív projektekbe. Például Halottak napján a Dia de los Muertos alkalmából saját papírkoponyát díszíthetnek, a kínai újév alkalmából kínai lámpásokat és csörgődobokat készíthetnek, a Kwanzaa alkalmából pedig kukoricát hántolhatnak.

Hogyan tanít ez a sokszínűségről? Egy kultúra ünnepei megmutatják annak mélyben rejlő értékeit és hagyományait. A havonta beiktatott multikulturális ünnepek örömmel várt események lehetnek a gyerekek számára, miközben mélyebb megértést nyújtanak arról, hogyan ünnepelek az emberek szerte a világon családjukkal és barátaikkal.

Szükséges eszközök

A szerző javasolja, hogy próbáljunk ki könyveket a világ különböző tájairól, mint például:

Helló óceán/Hola Mar – Pam Munoz Ryan (spanyol),

Bee-bim Bop! – Linda Sue Park (koreai)

Kicsi vagyok?/Mimi Ni Mdogo? – Philipp Winterberg (szuahéli).

Megjegyzések és javaslatok a pedagógusok számára

Ha az osztályban nincs más országból, kultúrából érkező gyermek, Santamaria azt tanácsolja, hogy olvassunk olyan könyveket, mint Latrecia Brown-Johnson „*Diversity Soup*” című könyve.

Cím	RAISED Between Cultures Model (Kanada)
Szerző/Forrás	University of Alberta
Hivatkozás / URL	<ul style="list-style-type: none"> University of Alberta (2017). <i>RAISED Between Cultures - A knowledge and reflection guidebook for intercultural practice in the early years</i>. Edmonton, Alberta: University of Alberta: https://www.ualberta.ca/community-university-partnership/media-library/community-university-partnership/resources/publications/finalraised-guidebook-08single-pages-2.pdf
Dátum	2017

Rövid leírás

A módszertan a Multicultural Early Childhood Assessment and Learning (MECAL) projekt keretében összegyűjtött kulcsfontosságú felismerésekre épül. Ez a kezdeményezés az Albertai Egyetem és különböző, koragyermekkori nevelésben érintett felek, köztük közösségi alapú szervezetek, bevándorlók ügyeivel foglalkozó hivatalok, kormányzati szervek és iskolavezetők közötti együttműködés eredménye volt.

A MECAL projekt céljai:

- A gyermekfejlődés kontextusának és eredményeinek megértése
- A bevándorló és menekült gyermekekkel és szülőkkel való munka kulcselemeinek azonosítása a gyermekfejlődés kontextusának és eredményeinek jobb megértése érdekében.
- Az interkulturális nevelési gyakorlat támogatása
- A kisgyermekkori nevelés interkulturális gyakorlatát támogató eszközök kidolgozása.

Ez a megközelítés biztosítja, hogy minden gyermek érezze az összetartozás érzését, megismerje egymás kultúráját, és korai készségeket szerezzen a multikulturális terekben való eligazodáshoz későbbi élete során.

Az interkulturalitásból kiindulva a MECAL projekt hangsúlyozza a befogadó környezet megteremtésének fontosságát, ahol a gyermekek fejlődése szárba szökkenhet. Az együttműködés eredményeként született meg a RAISED between Cultures modell, egy olyan keretrendszer, amely ezeket az alapelveket integrálja a kisgyermekkori nevelési környezetekbe. Ez a modell segítséget nyújt a pedagógusoknak egy olyan környezet kialakításában, amely tiszteletben tartja és ünnepli a kulturális sokszínűséget, ami végső soron a gyermekek szociális és érzelmi fejlődésének javára válik.

A főbb tevékenységek bemutatása és/vagy a megvalósítás módja

Különböző kultúrák és nyelvek között felnőni sok bevándorló- és menekültgyerek számára közös tapasztalat. A RAISED between Cultures modell arra ösztönzi a pedagógusokat és a szakembereket, hogy a gyermekek játékát, viselkedését, tanulását és fejlődését holisztikusan értelmezzék, szociális, kulturális és migrációs tapasztalataik alapján. Ez a modell hat szintből áll, amelyek mindegyike egy-egy kulcsfontosságú tényezőt emel ki, amelyet figyelembe kell venni a bevándorló vagy menekült háttérű gyermekekkel és családokkal való munka során. A RAISED betűszó szinkódolással van ellátva a modell egyes szintjeihez kapcsolva, bemutatva, hogy ezek a tényezők együttesen és külön-külön hogyan befolyásolják a gyermekek fejlődési eredményeit.

Kultúra feltárása

Akár tudatában vagyunk, akár nem, mindannyian kulturális lények vagyunk. A kultúra magában foglalja a közös élettapasztalatok különböző megnyilvánulásait, mint például egymás üdvözlése, a gyermeknevelés, a veszteség gyászolása és a születések ünneplése. Míg a gyermekek kultúrájának néhány aspektusa szemmel látható, mint például a nyelv, a ruházat és az ételek, sok más kevésbé nyilvánvaló.

Ezek közé tartoznak a gyermekek játszási és étkezési szokásai, szociális viselkedésük, a szülők elképzelései a kisgyermekkorai fejlődéssel, értékeléssel és egészséggel kapcsolatban, a nemi elvárások, valamint a családdal és barátokkal való kapcsolódások módja.

A migrációt megelőző tapasztalatok megismerése

Minden bevándorló és menekült családnak egyedi a bevándorlás előtti története és útja. Egyes családok háború miatt kényszerültek elhagyni hazájukat, és a túlélés érdekében hirtelen távoztak, míg mások gazdasági nehézségek vagy jobb oktatási lehetőségek keresése miatt hagyták el otthonukat. E különbségek ellenére minden család közös álma, hogy gyermekeiknek jobb jövőt biztosítsanak.

A migrációt követő rendszerszintű akadályok azonosítása

Egy új országba való beilleszkedés hosszú és stresszes folyamat, amelynek első néhány éve különösen nagy kihívást jelent sok újonnan érkezett család számára. Olyan nehézségekkel szembesülhetnek, mint a társadalmi elszigeteltség, a megkülönböztetés, a szegénység, a nyelvi akadályok és más rendszerszintű akadályok. A rendszerszintű akadályok akkor jelentkeznek, amikor a rendszerek (pl. egészségügy, oktatás, szociális szolgáltatások) olyan gyakorlatokkal, szabályokkal és eljárásokkal rendelkeznek, amelyek nem veszik figyelembe minden család társadalmi, kulturális és nyelvi realitását, és így megakadályozzák a tényleges részvételt és a programokhoz és szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférést.

A család és a közösség erősségeinek támogatása

A bevándorló és menekült családok számos olyan erősséggel rendelkeznek, amelyek pozitívan járulhatnak hozzá a gyermekek fejlődéséhez. Ezek az erősségek, amelyeket „tudásbázisnak” is neveznek, magukban foglalják a rugalmasságot, az erős generációk közötti hálózatokat, a kiterjedt családi kapcsolatokat, a reményt, az oktatási törekvéseket, az etnikulturális közösségi támogatást, a kulturális gazdagságot és a két-/többynyelvűséget.

Kapcsolatok létrehozása a különböző környezetek között

A bevándorló és menekült kisgyermekes különböző környezetekben szocializálódnak: otthon, a korai tanulás és gondozás helyszínein, az etnikulturális közösségükben és a tágabb közösségben. Otthon és az etnikulturális környezetben a gyermekek megtapasztalják szüleik örökölt kultúráját, és elkezdik kialakítani kulturális identitásukat. A korai tanulási és gondozási környezetben és a tágabb közösségben megtapasztalják a kanadai kultúrát, és elkezdik kialakítani bikulturális identitásukat.

A gyermekek fejlődési eredményeinek kijelölése a családokkal közösen

A gyermekek tanulási és fejlődési eredményeit befolyásolják az otthoni és a korai tanulási és gondozási környezetben szerzett tapasztalataik. A több kultúra között felnövő gyermekek számára az olyan eredmények, mint az első nyelvtudás, a kulturális identitás és a kulturális szociális kompetencia, létfontosságúak az optimális fejlődésükhöz, és támogatásra szorulnak. Tekintettel a kultúra összetettségére és a családok eltérő élethelyzetére, a családokkal való együttműködés elengedhetetlen ahhoz, hogy meghatározzuk a gyermekek számára a legjobb tanulási és fejlődési eredményeket és a támogatásuk leghatékonyabb módjait.

E hat szint megértésével és integrálásával a pedagógusok és a szakemberek jobban tudják támogatni a bevándorló és menekült háttérű gyermekek és családok egyedi igényeit, biztosítva ezzel a fejlődésük és jólétük inkluzívabb és hatékonyabb megközelítését.

**Szükséges
eszközök**

-

Megjegyzések és javaslatok a pedagógusok számára

Ebben a részben javaslatokat és meglátásokat teszünk a RAISED-modell megfelelő használatára vonatkozóan:

A kultúra által befolyásolt viselkedés és tettek egy része, amely az egyik kontextusban szokatlannak vagy problematikusnak tűnhet, egymásik kontextusban értékes, szükséges és indokolt lehet. A viselkedések mögött meghúzódó kulturális hatások mélyebb megértése nélkül helytelen feltételezésekre juthatunk. Az individualista és a kollektivista kultúrák például egy kontinuum mentén eltérő elvárásokat támasztanak a gyermekek viselkedésével szemben. Az individualista kultúrákban, mint például Kanadában, a kisgyermeket már egészen kicsi koruktól kezdve megtanítyják az önállóságra (pl. a kanál használatára, a cipő vagy a kabát felhúzására). Ezzel szemben más kultúrákban a korai gyermekkorban az egymásra utaltságot és a szociális készségeket hangsúlyozzák, például az engedelmességet vagy az idősebbek üdvözlését és tiszteletét, és az önállósághoz szükséges készségekkel később foglalkoznak.

Amikor a családok új országba költöznek, a korai tanulási és gondozási programokban vagy más kisgyermekkorai szolgáltatásokban való eligazodásban a migráció előtti tudásukra és tapasztalataikra támaszkodnak. Az új ország rendszerei valószínűleg eltérnek a saját országukétól. Egyes kultúrákban például a tanárok és az oktatási rendszer feladata az írni-olvasni és számolni tanulással kapcsolatos tevékenységek bevezetése. Az ilyen háttérű családok számára zavaró lehet a játékalapú tanulás, mivel a játékot hagyományosan inkább szabadidős tevékenységnek, mint tanulási módszernek tekintik.

A szülők és a gyermekek a kivándorlás előtt nehézségekkel szembesülhetnek, különösen, ha háború miatt kényszerültek távozni. A traumának kitett kisgyermek bizonyos viselkedési reakciókat mutathatnak, például szorongást, ha hangos zajt hallanak. A háború, a család szétválasztása vagy más, a kivándorlás előtti élmény miatt traumát átélt gyermekeknek és szülőknek egyaránt szükségük lehet további pszichológiai támogatásra az új országban.

A migráció utáni családi kontextus azonosítása javíthatja a családok mindennapi stresszhelyzeteinek megértését, amelyek hatással vannak mind a szülők, mind a gyermekek mentális egészségére és jóllétére. Ezek a stresszorok hatással lehetnek a szülők korai tanulási programokban való részvételére és a gyermekek otthonról a gondozási környezetbe való átmenetére is. A társadalmilag elszigetelt családok gyermekei például ritkán érintkeznek társaikkal, így a korai tanulási programok jelentik számukra az első strukturált, társakkal való játékélményt. Az olyan új rendszerekben való eligazodás, ahol nem merik el kulturális tapasztalataikat, ahhoz vezethet, hogy családoktagok nehézséget és bizonytalanságot éreznek aggályaik kifejezésre juttatásában. Még azok a szülők is, akik valamennyire beszélnek angolul, úgy érezhetik, hogy nyelvtudásuk nem elégséges, ami miatt vonakodnak részt venni gyermekeikkel a programokon.

A gyermekek megfelelő támogatással és bátorítással képesek két vagy több nyelvet is megtanulni. Sok bevándorló és menekült gyermek úgy nő fel, hogy nem (vagy nem csak) az angol az anyanyelve. A több nyelven való beszélés a gyermek számára különböző perspektívákat nyit meg a világról. Míg az angol nyelv tanulása létfontosságú a tanulmányi sikeresség és a társadalmi

Megjegyzések és javaslatok a pedagógusok számára

beilleszkedés szempontjából, az anyanyelv megtartása a kultúrák között felnövő gyermekek számára is fejlődési előnyökkel jár.

A szocializáció révén fejlődnek a gyermekek nyelvi, szociális-érzelmi készségei és identitása, hogy eligazodjanak szociális környezetükben. Minden gyermeknek időre van szüksége ahhoz, hogy alkalmazkodjon az új emberekhez, elvárásokhoz és rutinokhoz, amikor otthonából a korai tanulási és gondozási környezetbe kerül. A bevándorló és menekült gyermekek esetében ez az átmenet egy új nyelv és kultúra elsajátításával is járhat. Ha ezek a gyermekek nem látják, hogy az otthoni kultúrájuk és nyelvük megjelenik és értékkel bír a korai tanulási környezetben is, akkor kialakulhat bennük a „másság” érzete, és úgy érezhetik, hogy az otthoni kultúrájuk a többségi kultúránál kevésbé értékes. Minden család egyedi, és az, hogy milyen mértékben gyakorolják kultúrájukat és nyelvüket, számos tényezőtől függően változhat. A kultúra képlékeny és fejlődik, ahogy a családok új helyekre költöznek és új nevelési módokat fogadnak el. A szülők elvárásairól és tapasztalatairól kizárólag a származásuk vagy nyelvük alapján feltételezések felállítása téves következtetésekhez vezethet. A szülők, a pedagógusok és a gondozók mindannyian a kisgyermekek lehető legjobb jövőjére törekcszenek. E cél eléréséhez a közös célok érdekében való együttműködésre van szükség. A befogadó és kulturálisan érzékeny hozzáállás magában foglalja, hogy lehetőséget teremtünk a családok számára, hogy megosszák reményeiket, álmaikat és aggodalmaikat. Ezeknek a lehetőségeknek figyelembe kell venniük a családok migráció előtti és utáni élethelyzetét, és mind a szülők, mind a pedagógusok számára fontosnak kell lenniük. A bizalom fokozatosan épül ki a családdal való kapcsolat és a család támogatása révén, ami a gyermek optimális fejlődése érdekében erősebb támogató hálózatot eredményez.

Gondoljunk vissza egy olyan alkalomra, amikor nehezen értettünk meg egy gyermeket a csoportunkban vagy az osztályunkban, vagy amikor nehezen tudtunk együtt dolgozni vele. Milyen feltételezéseink támadtak? Figyelembe vettük a család kulturális háttérének vagy a bevándorlás előtti tapasztalatainak hatását? Voltak olyan rendszerszintű akadályok, amelyekről nem volt tudomásunk, vagy úgy éreztük, hogy képtelenek vagyunk egyedül megszüntetni őket? Kivel tudtunk konzultálni, hogy segítsen megérteni ezeket az akadályokat, hogy összekapcsoljuk a családot a közösségi erőforrásokkal (pl. családsegítők, interkulturális tanácsadók, letelepedési hivatalok, kulturális közvetítők)?

Cím	Környezeti fenntarthatósági stratégia (Ausztrália)
Szerző/Forrás	Acacia Kindergarten / Government of South Australia – Department for Education and Child Development
Hivatkozás / URL	<ul style="list-style-type: none"> Government of South Australia - Department for Education and Child Development (2014). <i>Environmental Sustainability Strategy</i>. Reviewed in 2016. Retrieved from: https://www.preschools.sa.gov.au/acacia-kindergarten/our-centre/things-to-know/acacia_environmental-sustainability.pdf
Dátum	2016

Rövid leírás

Az Acacia óvoda Mount Gambier északi dombján található. Ez a különleges hely eleven csoportszobaként szolgál, ahol a természet és a tanulás egybeolvad. Az óvoda teljes mértékben magáévá tette azt a kultúrát, amely a természetben való játékot, a környezeti nevelést, valamint a gyermekek és a tágabb közösségi táj közötti mély kapcsolat elősegítését helyezi előtérbe.

Ennek a holisztikus megközelítésnek az elsődleges célja olyan környezet megteremtése, ahol a fenntartható gyakorlatokat nem csak tanítják, hanem meg is élik. A gyermekek természetben való elmerítésének célja a környezet egész életen át tartó tiszteletének és megértésének elsajátítása. Ez az elkötelezettség a gyermekeken túl a pedagógusokra és a családokra is kiterjed, biztosítva, hogy a fenntarthatóság mindannyiuk mindennapi rutinjának és általános életmódjának zökkenőmentes részévé váljon.

A különböző szabadtéri tevékenységek és környezetvédelmi projektek révén a gyerekek megismerkednek a természetvédelem fontosságával és a tetteiknek az őket körülvevő világra gyakorolt hatásával. A pedagógusok elkötelezettek a fenntartható gyakorlatok modellezése mellett, a komposztálástól és az újrahasznosítástól kezdve a tudatos fogyasztásig és energiafelhasználásig. A családokat arra ösztönzik, hogy menjenek együtt velük ezen az úton, megerősítve a környezetvédelem értékeit otthon és a közösségen belül.

A főbb tevékenységek bemutatása és/vagy a megvalósítás módja

Az Acacia óvoda egy parkszerű környezetben található, amelyet úgy terveztek, hogy természetes, rugalmas és kihívásokkal teli tanulási környezetet biztosítson a gyerekeknek. A megközelítés a fenntarthatóságot és a természettel való mély kapcsolatot hangsúlyozza. A következőkben bemutatott módon épülnek be ezek az elvek az iskola mindennapjaiba:

Kültéri tanulás és játék

- **Természetes és újrahasznosított anyagok:** Ahol csak lehet, újrahasznosított és természetes anyagokat használnak.
- **Felelősségvállalás a kertészkedésben:** A gyerekek gondozzák a kertet, és minden nap hosszú ideig lehetnek a szabadban, függetlenül az időjárástól.
- **Nap elleni védelem:** Nagy árnyékot adó fák, árnyékoló vitorlák, napernyők, kalapok és nap elleni védelmet nyújtó ruházat teszi lehetővé a biztonságos szabadtéri játékot a nyári hónapokban

Beltéri tanulási környezet

- **Provokatív tanulási terek:** Úgy alakítják ki, hogy természetes, nyílt-végű és újrahasznosított anyagok felhasználásával hatalmas teret adjon a gyermekek gondolkodásának.
- **Rugalmas terek:** Támogatják az együttműködő tanulást és felfedezést.
- **Intelligens világítás:** A beltérben kialakítva minden délután „Föld-óra” van, amikor a világítást lekapcsolják.
- **Levegőminőség:** Beltéri növényekkel és nyitott ablakokkal javítják.
- **Újrafelhasználható anyagok:** Műanyag és polisztirol helyett üveget és porcelánt használnak..

Közösségi elkötelezettség

- **Helyi együttműködés:** Együttműködés a helyi önkormányzattal a fenntarthatóság támogatása és a témában való tájékoztatás érdekében.
- **Rendezvények és kezdeményezések:** Részvétel az olyan közösségi eseményeken, mint a Tisztítsuk meg Ausztráliát nap (Clean Up Australia Day), a nemzeti Fák napja (National Tree Day), a Harmónia napja (Harmony Day) és a nemzetközi Sár napja (International Mud Day).
- **Helyi beszerzések:** Helyi vállalkozóktól származó áruk vásárlása az ökológiai lábnyom csökkentése érdekében.
- **Közösségi séták:** Az aktív életmód és az összetartozás érzésének ösztönzése.
- **Kirándulások:** Rendszeres kirándulások a természetbe a környezetük iránti tisztelet és kíváncsiság erősítése érdekében.

Fenntartható gyakorlatok

- **Kertészkedés:** Gyümölcsfák, fűszer- és zöldségkertek, csirkék, gilisztafarm, komposztáló rendszer és mulcs az öntözési szükségletek csökkentése érdekében.
- **Víztakarékoság:** Három esővíztartály telepítése; az esővizet a kültéri játékokra használják, a maradék vizet pedig a beltéri növények számára.
- **Energiatakarékoság:** Intelligens világítás és a „Föld-óra” bevezetése.
- **Főzés:** Rendszeres főzési tevékenységek a kertből származó termékek felhasználásával az egészséges táplálkozás elősegítése érdekében.
- **Természetes tisztítószer:** A pedagógusok által készített és használt tisztítószer.
- **Víztakarékos WC-k:** A gyermekek oktatása a teljes és félöblítéses rendszerek használatára.

Hulladékcsökkentés és újrahasznosítás

- **Újrafelhasználható anyagok:** A családok biztosítják az anyagokat a kreatív projektekhez és a szabadjátékhoz.
- **Élelmiszer-maradékok:** A csirkéknek és a gilisztáknak adják.
- **Újrahasznosítható anyagok:** Újrahasznosító tartályokba gyűjtik.
- **Újrahasznosított papír:** Egy helyi vállalkozás adományozza a gyermekek projektjeihez.
- **Uzonnásdobozok csomagolásmentes ételekkel:** A családokat arra ösztönzik, hogy újrafelhasználható tárolók használatával csomagoljanak.

Ezeknek a fenntarthatósági gyakorlatoknak az integrálásával az Acacia óvoda a környezeti nevelés holisztikus megközelítését támogatja, arra ösztönözve a gyermekeket és családjaikat, hogy olyan fenntartható szokásokat sajátítsanak el, amelyek mind a közösségük, mind a bolygó javát szolgálják.

Szükséges eszközök

-

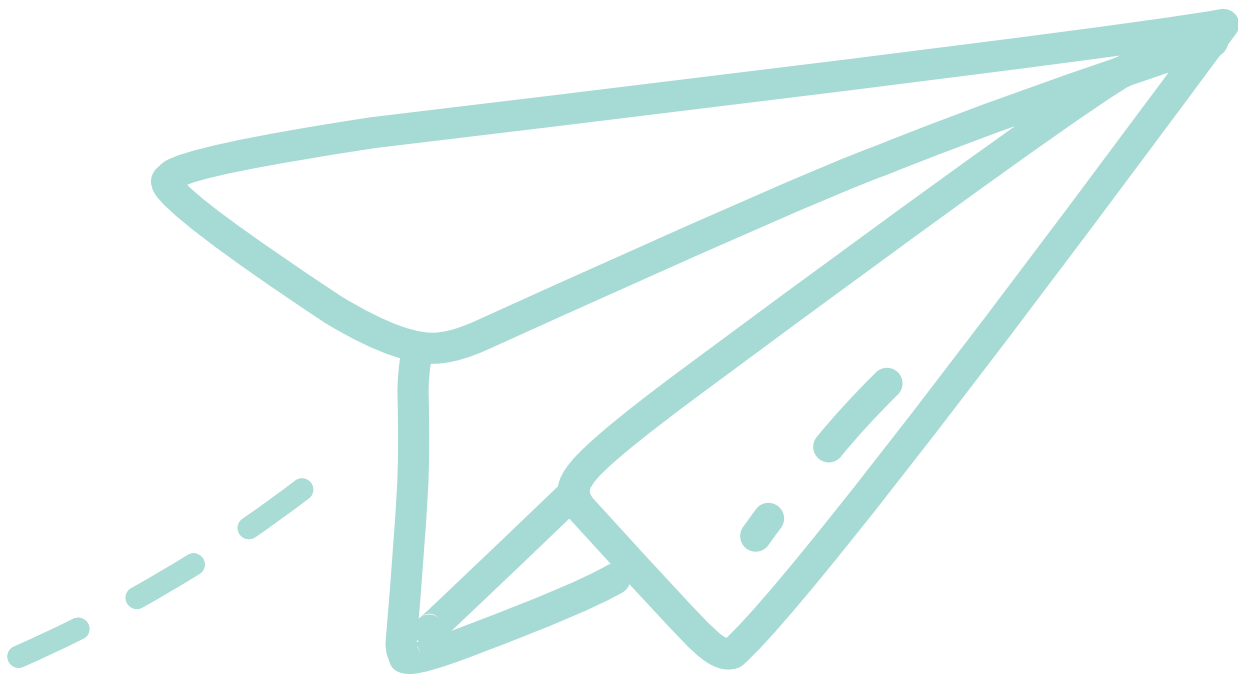
Megjegyzések és javaslatok a pedagógusok számára

A fenntarthatóság érdekében az Acacia Óvoda pedagógusai folyamatosan továbbfejlesztik a módszereiket. A következő javaslatok hasznosak lehetnek akkor, ha az idő múlásával továbbfejleszhető rendszert szeretnénk kialakítani:

- Vizsgáljuk felül a nagy papírfelhasználást igénylő kommunikációs és dokumentációs módszereket.
- A pedagógusoknak kritikusán reflektálniuk szükséges saját munkahelyi gyakorlatukra, és ki kell dolgozniuk, hogyan tudják csökkenteni, újrahasználni, újrahasznosítani a hulladékot.
- Alakítsunk ki olyan teret, ahol több gyümölcsfát lehet ültetni.
- Kapcsolódjunk össze közösségi szervezetekkel, hogy részt vehessünk helyi őshonos növények ültetésében és más természetvédelmi projekteken.

Magyarország

Helyi jó gyakorlatok

Cím	Biztos Kezdet program Magyarországon
Szerző/Forrás	Magyarország
Hivatkozás / URL	<ul style="list-style-type: none"> • https://mek.oszk.hu/14800/14803/14803.pdf • https://epa.oszk.hu/03400/03457/00048/pdf/EPA03457_csalad_2005_6_055-057.pdf • https://eselyfk.hu/wp-content/uploads/2015/06/BKP2.pdf • https://epa.oszk.hu/02900/02943/00012/pdf/EPA02943_kapocs_2004_3_07.pdf • https://eselyfk.hu/wp-content/uploads/2015/06/BKP2.pdf • https://eselyfk.hu/wp-content/uploads/2015/06/BKP2.pdf-content/uploads/2015/06/BKP1_eredeti.pdf • http://www.bolcsode-bp08.hu/bkgy.html • https://epa.oszk.hu/02400/02411/00006/pdf/EPA02411_gyermekneveles_2015_2_161-175.pdf • Biztos Kezdet Gyerekház – Józsefváros Kiadványok • https://eurochild.org/uploads/2021/09/Hungary-Country-Profile.pdf • https://dea.lib.unideb.hu/server/api/core/bitstreams/31a4035d-52c8-4204-bde6-615d6dc2d518/content
Dátum	2004-től működik a program – jelenleg is

Rövid leírás

A rendszerváltást követően Magyarországon nőtt a szegénység, amely nagyban érintette a gyermekeket is. A magyar kormányzat céljává tűzte ki a szegénység felszámolását. A 2002-es kormányzati választást követően Medgyessy Péter miniszterelnök Tony Blair brit kormányfőhöz látogatott. A találkozó lehetőséget teremtett arra, hogy a szigetországban bevált programot közelebről megismerjék és mintaként szolgáljon a magyar kormányzat számára. Ezért, 2003-ban a Brit Nagykövetség és az Egészségügyi Szociális és Családügyi Minisztérium, közös szervezésében bemutatták az angol Sure Start Programot, amelyet sikeresen adaptáltak Magyarországon. A modellkísérleti program, 2004-ben indult el 5 különböző típusú településen, Vásárosnamény, Ózd, Csurgó, Budapest VIII. kerület, Mórahalom. 2005-ben csatlakozott hozzájuk Katymár és Győr. A program módszertani kidolgozásához egy szakmai csoportot hoztak létre, melynek tagjai között neves szociológusok, szociálpedagógusok, koragyermekkori szakértők voltak. A program nem különálló ellátásként indult el, hanem egy már meglévő szociális, egészségügyi, oktatási intézményi szolgáltatáshoz kapcsolódott.

Magyarországon jelenleg 175 Biztos Kezdet Gyerekház működik, mint gyermekek esélynövelő szolgáltatása. A program jelmondata „érted, veled, nem helyetted”, ami jól tükrözi a program fő célját, mely a szülők aktív részvételére vonatkozik. A működési feltételeket jogszabály határozza meg, a családokkal való munkát adminisztrálni szükséges az erre a célra szolgáló Dokumentációs rendszerben (napi jelenlét vezetése, gyermek megfigyelése, fejlődésének nyomonkövetése, dokumentálása, szülői kérdőívek, esetmegbeszélések, szakmai teamek rögzítése, közösségi programok, beszélgető körök stb. felvezetése). Több településen a gyermekjóléti szolgálat vagy ahogyan Budapest VIII. kerületében, a bölcsődei szolgáltatás önként vállalt feladatoként kiegészítő szolgáltatás lett. A modellkísérletben résztvevők célul tűzték ki az érzelmi és szociális fejlődés megsegítését, a gyermekek egészségi állapotának javítását, a tanulási-, és nyelvi képességek fejlesztését, valamint a család és a közösség kohéziójának erősítését az inklúzió elve alapján.

Fontos szempont volt, hogy ne elkülönülve foglalkozzanak a programon belül a hátrányos helyzetű családokkal, ezért a szolgáltatást a településen, területen élő minden kisgyermekes családnak hirdették és elérhetővé tették. Ezzel elősegítve az integrációt, az egymás megismerését, elfogadását, a szegregáció elkerülését.

Az intézmények által nyújtott kiegészítő szolgáltatást különféle módon vehették igénybe a családok. Budapest VIII. kerületében a Józsefvárosi Egyesített Bölcsődék vállalta, hogy adaptálja az angol programot és beilleszti bölcsődei profiljába. Ennek megfelelően lakótelepi környezetben korai fejlesztő programként működött, ahol a bölcsődés gyermekek fejlettségi szintjét mérték, szűrték, akik azután egyéni fejlesztési terv segítségével kapták meg a szükséges egyéni vagy csoportos fejlesztést. Nagy hangsúlyt fektettek a szülők aktív bevonására, ezért hétvégenként játszóházakat szerveztek, ahol a szülőkkel, szabadon, kötetlenül tudtak beszélgetni, és az esetleges családon belüli nehézségeket feltárni. Az ilyen alkalmak lehetőséget biztosítottak arra, hogy a gyermekkel közösen olyan foglalkozásokon vegyenek részt, ahol megélhetik az alkotás örömét, a közösséghez tartozást. A program sikeresnek bizonyult, így rövid időn belül a bölcsődétől független helyszínen folytatódott a családokkal való közös munka. Így alakult meg a Biztos Kezdet Klub, mely lehetőséget biztosított, hogy szélesebb körben szólítsanak meg olyan családokat, akik támogatásra szorulnak.

A gyermekszegénység felszámolása érdekében létrehozták a "Legyen Jobb a Gyermekeknek" Nemzeti Stratégiát (2007-2032). Ennek köszönhetően lehetőség nyílt arra, hogy a modellkísérletben részt vevő programok, klubok pályázati forrásból létrehozzák a Biztos Kezdet Gyerekházakat.

Józsefvárosban, sikeres pályázat után, 2009-ben létrejött a Biztos Kezdet Gyerekház, ahol megvalósul a 2004 óta működő Biztos Kezdet Program.

A Gyerekház célja a főként kedvezőtlen szociokulturális háttérrel rendelkező 0-3 éves korú gyermekek komplex fejlesztése a szülő, a család és a környezet aktív bevonásával, az egyenlő esélyek megteremtésének biztosítása a lehető legkorábbi életszakaszban.

A Gyerekházak állami fenntartásúak, a szolgáltatásokat ingyenesen vehetik igénybe a 0-3 éves korú gyermekek és családjuk. A Gyerekház minden munkanapon 8-14 óra között van nyitva, a délelőtti folyamán egyszeri kísétketést (tízórait) biztosít a gyermekek számára.

A főbb tevékenységek bemutatása és/vagy a megvalósítás módja

A Gyerekház szolgáltatásait négy alappillér köré építjük fel, amely minden Gyerekházban érvényes.

Gyermekekre irányuló szolgáltatások

- állapotfelmérés, szűrés, fejlesztési javaslatok
- napi egyszeri kísétketés biztosítása
- képesség-kibontakoztató, fejlesztő foglalkozások (finommotorika, nagymozgás, kommunikáció, kognitív területek)
- heti tematikus terv alapján történő tevékenykedtetés (rendszeresség és állandóság kialakítása érdekében)
- speciális nevelési igényű, eltérő fejlődésű gyermekek számára az ellátást biztosító szolgáltatás igénybevételének segítése.

Szülőkre irányuló szolgáltatások

- szülői kompetenciák megerősítése
- tanácsadás, szülői fórum, beszélgető kör (gyógypedagógus, pszichológus, szociális munkás, védőnő stb.)
- identitástudat erősítése, mások kultúrájának megismerése, elfogadása, sztereotípiamentesség (interkulturális nevelés)
- főzőklub (nemzetiségi ételek közös elkészítése)
- háztartási ismeretek (varrás, konyhakert)

- ruhanemű mosási és szárítási lehetősége
- ügyintézésben segítség, szolgáltatásokhoz való hozzáférésben támogatás (telefon, internet használat)
- családlátogatás.

Együtműködés a szakemberekkel

- rendszeres szakmai teamek az együtműködő szakember bevonásával
- gyógypedagógusok, pszichológusok, bölcsődék, helyi közösségi ház, védőnői szolgálat, családsegítő,
- szükség esetén esetmegbeszélések, tanácskozások a gyermekeket, családokat érintő döntésekben.

Közösségre irányuló szolgáltatások

- célja a kultúrák közötti megértés segítése, egymás elfogadása, közösség építése
- évente legalább 12 közösségi program szervezése, amely a 3 éven aluli gyermekeket és családjukat, valamint a helyi közösséget szólítják meg és az igénybevevők szükségleteihez igazodik: pl. farsang, húsvét, nemzetközi roma nap, családi üdülés, búcsúztató, családi délután (szabadtéri program, amely nyitott a kerületben élők számára korosztálytól függetlenül), ingyenes Ruhabörze, karácsony, autentikus cigány zenekarok műsora, tánccal, közös énekléssel egybekötve, stb..

Jógyakorlatok:

- Családlátogatás

A fővárosi környezet neheztett terep a családok felkutatása szempontjából. A sűrűn lakott területeken a többlakásos társasházakba, olykor 10-15 emeletes panelházakba való bejutás szinte lehetetlen. A VIII. kerületi lakóházakra jellemző, hogy alacsony komfortfokozatúak, kicsi alapterületűek, amelyekben nagycsaládosok és többgenerációs családok élnek. A lakóközösség nagyon kevés helyen stabil, a vidékről felköltöző családoknál az alacsony jövedelem miatt nagy a fluktuáció. Emiatt az emberek nem ismerik egymást, és kevesen vannak, akik jó szomszédi viszonyt tudnak egymással kialakítani. A Gyerekház dolgozói az évek folyamán egy jól alkalmazható módszert igyekeztek beépíteni azért, hogy a családokat megszólítsák és bevonják a Gyerekház szolgáltatásainak igénybevitelébe.

1. Információszerzés a házban lakó kisgyermekes családokról

A bevonni kívánt családokról több helyről is kapunk információt. A szolgáltatást már igénybevevő édesanyák ajánlása, szomszédági ismeretség, ajánlás útján, a helyi védőnői szolgálat, illetve a gyermekjóléti szolgálat közreműködésével. Ezen kívül a Gyerekház szorosan együtműködik a helyi Családtámogatási Irodával, amely lehetőséget biztosít, hogy az alacsony jövedelemmel rendelkező családok támogatást igényeljenek. A kapcsolatban álló családokat az Iroda segítségével keressük fel.

2. A család felkeresése

Miután ismeretet szereztük a családról, felkeressük őket. A Gyerekház két dolgozója munkaidőben, de nem ebédidőben vagy a gyermek délutáni alvását megzavarva csenget a családhoz. A bejutást azzal segítjük, hogy a Józsefvárosi Egyesített Bölcsődék tagintézményeként mutatkozunk be. Így igyekszünk a gyermekvédelmi hivataloktól, szervezetektől való félelmet, és az ezzel együttjáró elutasítást megakadályozni. Ha nyitott a család a dolgozók fogadására, bemegyünk a családhoz.

3. A szolgáltatás felajánlása

A család megszólításakor nagyon röviden a legvonzóbb szolgáltatásokat mutatjuk be (tágas szoba, sok játékkal, közös tízórai, kirándulások, közösségi programok) a család számára. Szórolap segítségével fotót is mutatunk. Lehetőség szerint beszélgetünk az otthon lévőkkel a Gyerekház további támogatási lehetőségeiről.

4. A gyermek megnyerése

Minden alkalommal viszünk a gyermeknek apró üdvözlő ajándékot. Ez lehet egy játék vagy bébiétel, ami a gyermek életkorának megfelelő. A szülő boldog, ha gyermekét boldognak látja, ha szeretettel közelednek gyermeke felé. A nehéz helyzetben lévő családok sok esetben kevés dolgot engedhetnek meg maguknak, így az apró dolgok is sokat számítanak.

5. A család bekísérésének felajánlása vagy további családlátogatás felkínálása

Nem minden esetben sikeres az első családlátogatás, ezért a család szükségleteit, igényeit figyelembe véve lehetőséget kínálunk, hogy egy számukra megfelelő időpontban segítünk eljutniuk a Gyerekházba, vagy, hogy egy következő alkalommal is felkeressük őket.

A családlátogatás célja minden alkalommal, hogy a családot a Gyerekházba gondozzuk. Ennek elérése céljából szükség esetén többször is felkeressük a családot, figyelve arra, hogy ne legyen toladó és zavaró a látogatás rendszeressége, gyakorisága.

- **Családi üdülés**

A józsefvárosi Gyerekház egy, szinte a kezdetektől működő gyakorlata az egyhetes nyári, családi táboroztatás. A Gyerekházat rendszeresen látogató, elsősorban alacsony jövedelmű, szociálisan rászoruló családok kapnak lehetőséget a nyári családi programban való részvételre. A programon nagyobb testvérek és az apa is részt vesz. A pár nap során intenzív kapcsolatban vagyunk a családokkal. A kísérők a Gyerekház dolgozói és önkéntesek, akik a tábor teljes ideje alatt jelen vannak és az előre megtervezett napi programokat vezénylik. A táboroztatás a helyi önkormányzat vidéken lévő üdülőjében történik, Magyarúton. A tábor ideje alatt a családok és a kísérők is az üdülőben laknak, jól felszerelt, saját fürdőszobával rendelkező apartmanokban. A hét folyamán kirándulunk, család és közösségépítő játékokat játszunk, közösen főzünk, kézműves foglalkozást tartunk, külső szakemberek által tartott programot biztosítunk (pl. zenés foglalkozás). Ez a lehetőség egyfajta élményterápia is a családok számára, hiszen egy gyönyörű környezetben, a szabadban töltenek el egy hetet, távol a városi zajtól, a nehézségektől, gondoktól. A család számára közös élményt biztosít a tábor, amelyre sokszor évek múlva is jó szívvel emlékeznek. A dolgozók számára lehetőség nyílik a családok életének, működésének átfogóbb megismerésére, a bizalom mélyítésére. Tapasztalataink alapján azok a családok, akik részt vesznek a táborban, az üdülést követően gyakrabban látogatják a Gyerekházat, erősebben kötődnek a dolgozókhoz és a gyermek bölcsődébe vagy óvodába kerülése után is gyakran visszajárnak.

Szükséges eszközök

A szolgáltatásokat bemutató, a lakosságot tájékoztató anyagok: szórólap, Facebook csoport, intézményi (Józsefvárosi Egyesített Bölcsődék) honlap, a területben felállított infopontok, területileg illetékes társszervek ajánlása (védőnői szolgálat, gyermekjólét központ, bölcsődék, óvodák), volt gyerekházasszülők ajánlása.

Jogszámban meghatározott helyiségek, amelyek alkalmasak a szolgáltatások biztosítására (fogadóhelyiség, játszószoba, fürdőszoba, mosókonyha, konyha). Életkornak megfelelő, jó minőségű játékok, nyitott polcon, melyet a gyermek könnyen elér. Gyermekek étkeztetéséhez, gondozási folyamatokhoz szükséges bútorok, eszközök (pelenkázó, gyermek wc, kézmosó, asztal, szék, babamérleg stb.). A napi tevékenységek során és a szervezett programokon egyaránt olyan dalok, mondókák, mesék, receptek használata, amelyek egy-egy adott kultúrához tartoznak. A csoportszobai játékokban, eszközökben megjelennek a különböző kultúrák pl. színesbőrű baba, cigány nyelvű és témájú mesekönyv.

Megjegyzések és javaslatok a pedagógusok számára

A Gyerekházban dolgozó szakemberek személyisége az egyik legfontosabb dolog. A szülőkkel való bizalom kiépítésének alapja, hogyan tudjuk megszólítani, mennyire tudjuk őt és gyermekét megnyerni. Elengedhetetlen a nyitottság, a mások elfogadása, a kellő szakmai tudás, és a rugalmasság, a különböző helyzetekhez való alkalmazkodás. Szükség van arra, hogy széles körben legyen tájékozott a szakember a helyi szolgáltatások igénybevételének lehetőségeivel kapcsolatban, hogy megfelelő tájékoztatást tudjon biztosítani a szolgáltatásokhoz való hozzáférésről. Lehetőség szerint javasolt a folyamatos szakmai továbbképzés, a kiégés megelőzése érdekében pedig a dolgozók mentális egészségének megőrzését célzó szolgáltatások igénybevétele.

Cím	Kutya-asszisztált foglalkozás a bölcsődében
Szerző/Forrás	Lakos Judit
Hivatkozás / URL	<ul style="list-style-type: none"> • Babos, E. (2013). Állatasszisztált terápia. <i>Alkalmazott pszichológia</i>, 3. • Chandler, C. K. (2012). <i>Animal Assisted Therapy in Counseling</i>. 2nd ed. New York: Routledge. • Ernst, L. (2014). <i>Animal-assisted therapy: an exploration of its history, healing benefits, and how skilled nursing facilities can set up programs</i>. <i>Annals of long-term care</i>, 22(10): https://www.hmpgloballearningnetwork.com/site/altc/articles/animal-assisted-therapy-exploration-its-history-healing-benefits-and-how-skilled-nursing • Fine, A. H., Beck, A. (2010). <i>Understanding our kinship with animals: input for healthcare care professionals interested in the human\animal bond</i>. • In Fine, A. (ed.) (2010): <i>Handbook on Animal-Assisted Therapy</i>. 2nd ed. Elsevier Inc. • Kruger, K. A., Serpell, J. A. (2010). <i>Animal-assisted interventions in mental health: definitions and theoretical foundations</i>. In Fine, A. (ed.) (2010): <i>Handbook on Animal-Assisted Therapy</i>. 2nd ed. Elsevier Inc. • Lakos, J. (2021). <i>A kutyás terápia fejlesztési lehetőségei</i>. (Nem publikált képzési anyag.) • Lakos, J. (2023). <i>Ugye mi jó barátok vagyunk?</i> Neteducatio. • Levinson, B. M. (1969). <i>The pet and mental hygiene</i>. Boris, M. Levinson (szerk.). <i>Pet oriented child psychotherapy</i>. Springfield, IL: Charles C. Thomas. • Wells, D. L. (2009). <i>The Effects of Animals on Human Health and Well-Being</i>. <i>Journal of Social Issues</i>, 65. 523–543. • https://matesze.hu/ • https://matesze.hu/documents/document/segitokutyak-kikepzeset-atadasat-viselkedeset-erinto-standardok-document-202101261957.pdf • https://matesze.hu/documents/document/92016-v12-emmi-rendelet-272009-szmm-rendelet-modositasa-document-202101261955.pdf
Dátum	2021

Rövid leírás

Az állatok felhasználása valamely motiváló, fejlesztési céllal egészen az 1700-as évekig nyúlik vissza (Ernst, 2014; Lakos, 2023), a mai értelemben vett állatasszisztált terápia azonban Levinson nevéhez köthető (Levinson, 1969), ő volt az első, aki pszichiáterként kutyát alkalmazott egy gyermekkel való kapcsolatfelvétel megkönnyítésére. Ezt követően kezdett a módszer egyre inkább elterjedni és jöttek létre világszerte szervezetek, amelyek a kutyák kiképzésével kezdtek foglalkozni (Ernst, 2014). Az állatasszisztált terápia/foglalkozás mai értelemben olyan fejlesztő hatású program, amely során egy terápiás állat jelenlétével biztosítjuk, hogy a résztvevők érzelmi, szociális, kognitív és fizikai funkciói javuljanak (Chandler, 2012; Kruger és Serpell, 2010). Magyarországon a Magyar Terápiás és Segítőkutyás Szövetség (MATESZE) 2006 óta fogja össze a segítőkutyás szervezeteket, fő feladatuk az egységes standardok kialakítása és a szakmai segítségnyújtás. Magyarországon kutyás terápia vagy foglalkozás tartásához 3 alapfeltétel szükséges. Az első a terápiás állat, amelynek terápiás vizsgával kell rendelkeznie. A terápiás kutyák képzését és vizsgáztatását a 27/2009. SZMM rendelet és a MATESZE szabályozza. A terápiás vizsgát tett állatnak terápiás igazolvánnyal és az egészségét igazoló állatorvosi dokumentációval kell rendelkeznie. A második feltétel a kutya felvezetője (nem feltétlenül a gazdája!), ő az, aki a kutyával terápiás vizsgát tett és a foglalkozások során a kutyát instruálja.

A harmadik pedig a foglalkozásvezető, aki az adott csoportra/egyénre szabottan készíti el a foglalkozástervet és levezényli a feladatokat, játékokat (Lakos, 2021). Lakos Judit gyógypedagógus 2021 óta szervez akkreditált formában állatasszisztált foglalkozásvezető képzéseket, amely nyitott minden emberekkel foglalkozó szakember számára.

A terápiás kutya közvetítő szerepet tölt be a foglalkozások során, ő az, aki a résztvevőket motiválja, facilitálja a különböző feladatok elvégzésére. Fontos, hogy a kutya személyisége illeszkedjen a csoport jellegzetességeihez. A terápiás kutya nyugodt, minden körülmények között kiegyensúlyozott viselkedést mutat, agresszivitástól mentes. Szociálisan érzékeny, kedveli az embereket, szívesen lép velük interakcióba. Eltűri az ölelgetést és az erős ingereket, mint például zaj, szagok, hirtelen mozdulatok. Jól képzett, számos trükköt ismer, amelyet bárki számára szívesen végrehajt (Lakos, 2021). Kutyaasszisztált foglalkozások sokféle területen alkalmazhatók: korai fejlesztés, gyógypedagógiai fejlesztés, csapatépítők, oktatás, élményfoglalkozások, pszichológiai terápia (Babos, 2013) stb.

A kutyaival való találkozás, közös játék számos jótékony hatással bír. Már csupán az állat jelenléte is szorongásoldó hatású lehet, illetve azonnali jutalmazó jellege miatt elősegíti a résztvevők együttműködését és a motiváció fenntartását a foglalkozás során (Wells, 2009; Babos, 2013). Pozitív változásokat idézhet elő a szociális kapcsolatokban, a közös interakció az állattal fejleszti az érzelmi intelligenciát, empátiás készségeket és a koncentrációt, egyúttal érzelmi támaszt is biztosít felnőtteknek és gyermeknek egyaránt. A kutya nem ítélkezik, mindenkit olyannak fogad el, amilyen, így az állatasszisztált foglalkozások során bárki megtapasztalhatja a feltétel nélküli elfogadást és szeretetet (Fine és Beck, 2010). Ezen felül, a kutya nyelve univerzális, a vele való interakcióhoz nem szükséges a verbális nyelv, a trükköket kézjelek alapján is képes végrehajtani.

A főbb tevékenységek bemutatása és/vagy a megvalósítás módja

A Józsefvárosi Egyesített Bölcsődékben és a Biztos Kezdet Gyerekházban 2023 januárja óta elérhető szolgáltatás a kutyaasszisztált foglalkozás. A foglalkozásokat a Józsefvárosi Egyesített Bölcsődék pszichológusa, mint foglalkozásvezető, valamint egy terápiás labrador és felvezetője tartják. A foglalkozások a Lakos Judit gyógypedagógus által kidolgozott módszertan szerint szerveződnek. A Biztos Kezdet Gyerekházban 3 év alatti kisgyermek és szülei közösen vehetnek részt a foglalkozáson, ideális esetben 7-8 kisgyermek. A bölcsődékben bölcsődei csoportok vesznek részt, csoportonként maximum 10 fő kisgyermek és kisgyermeknevelőik, valamint a dajkák. A csoportlétszám maximalizálására a terápiás kutya terhelhetősége miatt van szükség. A foglalkozások előtt az egyes csoportok összetétele felmérésre kerül, különös tekintettel a gyermekek egyéni sajátosságaira, fejlettségi szintjére. A játékos alkalmak élményterápiás szemléletben szerveződnek, amely által lehetősége nyílik a gyerekeknek és családoknak tapasztalatokat szerezni a kutyaival. A szülők előzetesen beleegyező nyilatkozatot töltenek ki. A 2-3 éves korosztály foglalkoztathatóságát figyelembe véve egy-egy foglalkozás körülbelül 20-25 percet vesz igénybe.

A foglalkozásokat a délelőtti órákban tartjuk és bemutatkozással indítjuk, amely során lehetőség van kérdéseket feltenni és megismerkedni a kutyaival, megsimogatni, feloldódni. Teret biztosítunk a gyerekeknek az energiák levezetésére, ezért az első két játék mindig mozgásos, majd fokozatosan egyre kisebb intenzitást igénylő feladatok következnek. Figyelmet fordítunk az alapkészségek fejlesztésére is, ezért például a mozgásos feladatokat mondókázással, énekléssel ötvözzük. A szociális készségek fejlesztése érdekében csoportos és egyéni formában is adunk lehetőséget a gyerekeknek a kutyaival való interakcióra (például pórázon vezetés, pacsikérés). A foglalkozás zárásaként kevés mozgást igénylő, nyugodt játékokat játszunk, amellyel igyekszünk a csoport izgatottságát csökkenteni. A bölcsődés korosztály számára 4-5 játékos feladattal kitölthető a foglalkozás ideje.

Példa egy foglalkozásra:

1. Köszönőkör

Bemutatkozás, ismerkedés a kutyaival, kérdésfeltevés.

2. Tükörjáték	Elvisszük a kutyust sétálni az erdőbe. A mondóka alatt körben sétálunk, a kutya a kör közepén. A mondóka végén a kutya bemutat egy trükköt, mi pedig leutánozzuk. „Megyünk, megyünk, mendegélünk, (körbejárunk) a sűrű erdőbe elérünk (magastartás) A fák között mókus ugrál, (páros lábbal ugrálunk) Vajon Daisy most mit csinál? (utánozzuk a kutyát)“
3. Akadálypálya	Wesco-elemekből épített akadálypálya, ezen keresztül visz az utunk haza az erdőből. Segíteni kell a kutyusnak, mert eltévedt. A gyerekek sorban haladnak az akadálypályán, mindig egy valaki vezeti pórázon a kutyát a pálya mellett. A végén mindenki átbújhat a kutyus alatt.
4. Bátorságpróba	A kutyus nagyon megéhezett, etessük meg! Minden gyermek kap egy jutalomfalatot, amelyet tetszőleges helyre tehet a testén (például lábfej, pocak), majd a kutyus parancsra körbemegy és megeszi a falatokat.
5. Mit csinál a kiskezem?	A kutyus elfáradt, altassuk el! Körbeüljük és a mondóka sorainak megfelelően simogatjuk. „Mit csinál a kis kezem? Simogat kedvesen, Dobol hevesen, Csiklandoz viccesen, Csipked hegyesen, Táncol ügyesen. Na mit csinál a kis kezem? Te is tudod, mondd velem!“
6. Búcsúkör	Amiért mindenki nagyon bátor és ügyes volt, a kutyus megjutalmaz mindenkit egy pacsival. A végén közösen integetünk a távozó kutyusnak.

Tapasztalataink alapján a kutyás foglalkozások szorongásoldó hatásúak, a visszahúzódóbb gyermekek is könnyen motiválhatók a jelenlétében. A közös játék lehetőséget ad a szülőknek is arra, hogy új oldalról ismerjék meg gyermeküket és önmagukat is, ezen felül kapcsolódási pont lehet más családokkal, amely elősegíti a támogató közösség kialakulását. A foglalkozások a környezeti nevelésnek is részét képezik, hiszen sok gyermek ezeken az alkalmakon találkozik először testközelben kutyával. Biztonságos környezetben tanulhatják meg hogyan kell megközelíteni, megsimogatni egy állatot és tapasztalják meg az állat reakcióit a viselkedésükre. Ennek az élménynek a későbbiekben nagy hatása lehet az állatok szeretete és a környezet védelme iránti érdeklődés kialakításában.

Szükséges eszközök

- terápiás kutya és felvezetője
- foglalkozásvezető
- nagy tér
- mozgást támogató eszközök, pl. Wesco-elemek, szenzoros szőnyeg
- egyéb játékok, kreatív eszközök

Megjegyzések és javaslatok a pedagógusok számára

A foglalkozások tematikája legyen mindig az adott csoport igényeire szabott, ugyanakkor a játékok nagyon kreatívan tervezhetők, figyelembe vehetőek az évszakok, jeles napok, ünnepek, vagy valamely konkrét fejlesztési cél, például a szociális készségek erősítése. A kutyával való találkozás a későbbiekben remek lehetőséget ad a közös feldolgozásra csoportban, akár családokkal közösen, a közös élmény kapcsolódási pont lehet egymáshoz.

Cím	Persona Doll módszer Magyarországon
Szerző/Forrás	Nemzetközi: https://personadoll.uk/ Magyar: Laszlo Zsuzsa, Partners Hungary: https://partnershungary.hu/
Hivatkozás / URL	<ul style="list-style-type: none"> • https://reyn.hu/hatteranyag/personadoll/
Dátum	2007-től

Rövid leírás

A Persona Doll módszer egy kora gyermekkorban használható módszer, amelynek segítségével a gyermekek tudnak az érzelmekről és érzésekről beszélni, valamint megtanulják megosztani a félelmeiket és aggodalmaikat. A módszer emellett hatékony, kíméletes és élvezetes eszközt kínál az egyenlőség kérdéseinek felvetésére, valamint a sztereotip és diszkriminatív gondolkodás megelőzésére a kisgyermekek körében. A Persona Doll babák segítenek a gyerekeknek kritikusan gondolkodni, empátiát fejleszteni, és megoldást mutatnak a tisztességtelen bánásmód kezelésére.

A főbb tevékenységek bemutatása és/vagy a megvalósítás módja

A módszert kifejezetten a kisgyermekkorban nevelésben dolgozó szakemberek (bölcsőde, óvoda) számára fejlesztették ki. Az Egyesült Királyságból származó és világszerte nagy sikerrel alkalmazott Persona Doll módszer egy innovatív eszköz az érzelmek és érzések kisgyermekkorban történő kezelésére. A módszer középpontjában egy élethű, emberi tulajdonságokkal felruházott rongybaba áll: családi háttér, jellemzők, kedvenc tárgyak, életkörülmények stb. A baba időnként „meglátogatja” a gyerekeket, és lehetővé teszi a szakemberek számára, hogy olyan kényes témákról is beszéljenek, amiket korábban kerültek. Ezzel a módszerrel a gyerekek a kirekesztést tiszteletté, az aggodalmakat és a rossz érzéseket pedig problémamegoldássá tudják átfordítani.

A Persona Doll módszer használatának kulcsfontosságú eleme, hogy a gyerekek úgy érzik, nincsenek egyedül. Sokuk számára a babával való találkozás az első alkalom, amikor azt tapasztalják, hogy valakinek hasonló érzései, élményei és aggodalmai vannak. Erre épül a bizalom, és fejleszti az érzésekkel és az empátiával kapcsolatos kommunikációt. Ez a minta segít megtanítani a gyerekeknek, hogyan fejezzék ki az együttérzést önmagunk és egymás iránt.

A Persona Doll használata nemcsak a gyerekekre, hanem a kisgyermekkorban nevelésben dolgozó szakemberek attitűdjére és viselkedésére is hatással van. A módszer alkalmazása után sok szakember arról számol be, hogy többet hallgat és kevesebbet beszél, emellett empatikusabbnak érzi magát, és nemcsak oktatási környezetben, hanem saját magánéletében is több együttérzést mutat.

- A babák segítenek a gyerekeknek kifejezni az érzéseiket és gondolataikat, kritikusan gondolkodni, megkérdőjelezni a tisztességtelen bánásmódot, és empátiát fejleszteni a tőlük bármilyen szempontból "más" emberekkel. A hangsúlyt mindig a különbségek átbeszélésére és a tolerancia növelésére kell helyezni.
- A babák és történeteik hatékony eszközök a sztereotípiák feltárására és kezelésére is.
- A Persona Doll koragyermekkorban használt, mely 60 cm hosszú rongybabákat használ.
- A babáknak megvan a saját egyéni személyiségük és élettörténetük.
- A gyerekek gyorsan elfogadják őket barátként; megosztják örömeiket, és együttéreznek velük, ha szomorúak.

Magyarországon 2007 óta alkalmazzuk a módszert, jelenleg több mint 300 szakember végezte el a képzést, akik a képzést követően használhatják a módszert. A Partners Hungary Alapítvány 1 vagy 3 napos képzést kínál, ahol a résztvevők:

- Megismerik a Persona Doll módszert, amellyel félelem nélkül lehet hatékonyan foglalkozni az előítéletekkel és diszkriminációval, és hatékony eszköz a felmerülő konfliktusok kezelésére is.
- Megismerik a saját előítéleteiket, és tanulnak olyan eszközöket, amelyekkel csökkenthetik azokat.
- Megtapasztalják a kirekesztés kisgyermekekre gyakorolt hatásait, és be tudják építeni a megelőzést a mindennapi tevékenységeikbe.
- Megismernek eszközöket és stratégiákat, amelyek segítenek kezelni az elfogultságok és sztereotípiák okozta félelmeket és aggodalmakat.
- Megismerik lépésről lépésre, hogyan kell egy Persona Doll foglalkozást lebonyolítani.

Szükséges eszközök

Persona Doll babák – boltban nem kapható babák, amelyek megjelenítik a bőrszínek és a fizikai jellemzők széles skáláját; saját kezűleg is el lehet készíteni őket. A szakemberek nagyon szeretik a textil babákat, mert egyediek és különlegesek – különböznek a boltokban kapható babáktól. További előnyük, hogy bújósabbak és könnyen ölelhetőek.

A babák bármilyen magasságúak lehetnek, de a 60 cm magasság az ideális ahhoz, hogy a gyerekek könnyen azonosuljanak velük, a ruhákat pedig könnyű legyen beszerezni. A 74 cm-es gyerekre való ruhákat "turkálókban" is meg lehet venni, vagy a szülők is adományozhatnak. Érdekes olyan ruhákat és kiegészítőket választani, amelyek tükrözik a babák és a csoportban lévő gyerekek tulajdonságait. Érdekes egy kisebb ruhaszettel rendelkezni, hogy a babák ne mindig ugyanazt viseljék, amikor eljönnek mesélni!

Persona Dolls - 60 cm-es, kézzel készített rongybabák

Megjegyzések és javaslatok a pedagógusok számára

- A módszer használata csak 1 vagy 3 napos tréning elvégzése után javasolt.
- 3 napos tréning esetében a foglalkozások között javasolt a babákkal való gyakorlás.
- Az utánkövetés/mentorálás rendkívül hasznosnak bizonyult az elmúlt években a képzést elvégzettek számára.
- Javasolt a szakmai közösségek kialakítása minden országban.
- Javasolt, hogy legyenek bemutató bölcsődék, ahol a szakemberek részt vehetnek Persona Doll foglalkozásokon.

Jó gyakorlatok más európai országokból

Cím	OMAMA (Szlovákia)
Szerző/Forrás	Cesta von
Hivatkozás / URL	<ul style="list-style-type: none"> Cesta Von. Program Omama [honlap]: https://cestavon.sk/program-omama
Dátum	A program 2018-ban indult

Rövid leírás

A generációs szegénységben élő gyermekek ezreinek a kihívást jelentő körülmények és a krónikus stressz negatívan hat az egészséges fejlődésükre. Az oktatást a szegénységben élők nem értékelik olyan magasra, mint a középosztálybeliek. Környezetükben kevés példát találnak olyan egyénekre, akik az oktatásnak köszönhetően sikeresek voltak. Az oktatás előnyei elvontak, bizonytalanok és hosszútávúak, míg az ő sürgető szükségletük a jelenben a túlélés. Ez leginkább a legelhanyagoltabb közösségekben mutatkozik meg. Az alapokat azonban már jóval az iskola előtt le kell fektetni.

Mindezek segítik a szlovák CESTA von szervezet céljait, amikor a társadalmi változás eléréseért szállnak síkra - a generációs szegénységben élő legkisebb gyermekeket nevelő családok rendszerszintű támogatását és segítségnyújtását abban, hogyan fejlesszék gyermekeiket, hogy biztosítsák számukra a sikeres iskolakezdetet, a jobb iskolai eredményeket és az oktatáshoz való pozitív hozzáállást. Mindezek mellett nagyon fontos a társadalmi integráció, a többségi társadalommal való együttműködés, a szlovák és a cigány kultúra együttélése és az interkulturális kapcsolatok fejlesztése. Az itt bemutatásra kerülő program pedig direkt és indirekt módon hat mindezekre a tényezőkre.

Az OMAMA program átfogó célja, hogy minden generációs szegénységbe született gyermeknek esélye legyen arra, hogy a korai években jobb alapokat teremtsen, amelyekre később sikeres életet építhet. A program egyedülálló részvételi megközelítése a beavatkozás, amely magában foglalja a célcsoport közvetlen bevonását, hisz a program kulcsszereplői az elérendő közösség tagjai.

2024 elején 40 Omama és 21 mentor dolgozik 30 közösségben 906 gyermekkel. 2030-ra a cél, hogy 100 Omama dolgozzon még több településen, sokkal nagyobb számú családdal.

A főbb tevékenységek bemutatása és/vagy a megvalósítás módja

Heti foglalkozás 0-4 éves gyermekek számára és a szülők megerősítése

Minden Omama hetente egyszer tart foglalkozást minden gyermeknek és szülőjének (elsősorban az édesanyával) Az egyórás alkalmak két részből állnak: az első rész a gyermekre összpontosít, és biztosítja a gyermek egészséges fejlődéséhez szükséges ösztönzést, ami a kognitív fejlődést, a durva és finommotorikus készségeket és az olvasást támogató tevékenységeket tartalmaz. A második rész inkább a szülői készségek fejlesztésére és az érzékeny gondozási készségek kialakítására összpontosít, a családban lévő stresszorok azonosítására és arra, hogy az Omamák hogyan segíthetnek ezek kiküszöbölésében. A foglalkozások javítják a roma anyák tanulási potenciálját azáltal, hogy növelik az írni-olvasni tudásukat, erősítik a célzott kognitív funkciókat és ápolják a belső motivációt. A gyermekekkel való interakció szlovák nyelven zajlik, hogy a roma gyerekek megismerkedjenek a szlovák nyelvvel, ami egyébként nem adatik meg nekik az iskolába lépésig. Minden játékorához olvasási idő is tartozik, egy, a gyermek korának megfelelő könyvből. A könyvekhez és az olvasáshoz való pozitív viszony kialakítása olyan közösségekben, ahol az olvasnivalóhoz való hozzáférés korlátozott, pozitív hatással van a jövőbeli oktatásukra.

Az Omamák a kognitív fejlődéshez a PlayWisely Home kártyakészletet is használják. Az Omama minden alkalmat értékel, a mentor pedig minden tevékenységet nyomon követ. Az Omamákat arra ösztönzik, hogy azonosítsák azokat a módokat, amelyekkel az anya a foglalkozás során érzékeny gondoskodásról tett tanúbizonyosságot. Minden foglalkozásról nyilvántartást vezetnek.

Szülői klubok

Az Omamák mentoraikkal együtt havonta egyszer rendszeres találkozókat szerveznek a kisgyermekes szülők számára, hogy különböző közös témákkal foglalkozzanak, például táplálkozással, szoptatással, érzékeny gondozással kapcsolatban, stb. Sok roma nő nagyon fiatalon válik anyává anélkül, hogy lehetősége lenne arra, hogy a családjában valakitől tanuljon a gyermeknevelésről. A találkozások során minden egyes közösség a maga sajátos igényeire és érdeklődésére reagál, a témák kiválasztása ezek mentén történik.

Omama képzések

Negyedévente az Omamák és mentoraik kisgyermekkorai nevelési és gondozási módszerekre összpontosító képzéseken vesznek részt. Pszichológusok, gyermekorvosok, gyógytornászok segítik a folyamatot. A témák között szerepel az egészséges kötődés, a fogékony gondoskodás, a korai figyelmeztető jelek a gyermek fejlődésében, a kötődés, a nyelvi fejlődés, de ezek mellett fejlesztik a kommunikációs készségeket, a csapatmunkát, a szervezési készségeket, az időgazdálkodást is.

Mentorálás

A szegény, magas munkanélküliséggel küzdő régiókból származó roma nőknek számos kihívással kell szembenézniük a munkaerőpiacon. Az Omama program állandó munkát, rendszeres jövedelmet és oktatást biztosít számukra. Az Omama programba olyan tehetséges és felelősségteljes nőket választanak ki, akik pozitív munkamagatartással rendelkeznek és közösségükben megbecsülésnek örvendenek. Legtöbbjük csak az általános iskolai végzettséget (8 osztály) szerezte meg. A projekthez való csatlakozás azonban nemcsak őket, hanem családjukat is megerősíti. Minden omamának van egy saját, középosztálybeli mentora, aki támogatja és tanácsokkal látja el őt, és szövetségeseiként működik. Segít az omamának abban, hogy beossa az idejét, összehangolja a munkát a családi kötelezettségeivel, és elsajátítsa a munkaszokásokat, de a családlátogatásokkal kapcsolatos munkájában is. A mentor képessé teszi őt arra, hogy függetlenebbé váljon és önbecsülést szerezzen.

A többségi társadalom nyelve

A szlovák nyelv alacsony szintű (vagy hiányzó) elsajátítása hatalmas akadályt jelent a roma anyanyelvű gyermekek számára a formális oktatási rendszerbe való belépéskor, és akadályozza a további formális/informális tanulás, a munkavállalás vagy a közbeszédben való részvétel lehetőségeit. A közvélemény nem értékeli a romák kétnyelvűségét, általában akadályként tekintenek rá.

Az Omamák számára a nyelvi készségek fejlesztése kulcsfontosságú a közösségekben élő gyerekekkel folytatott óráik minősége és az általuk nyújtott nyelvi input szempontjából, de saját maguk számára is, hogy szakmailag fejlődjenek, és aktívan részt vegyenek a vitákban stb. Gyakran a gyermekek és a szülők igényeinek szószólói a közösségekben, és a szlovák nyelvtudásuk fejlesztése erősítheti a hangjukat és megerősítheti őket. A CLIL (Content and Language Integrated Learning) módszerén alapuló nyelvtanfolyamot dolgoztak ki, amely kompatibilis az általános iskolai szlovák nyelv tantervével. A tartalom kontextuálisan, tematikusan és kulturálisan érzékeny a marginalizált közösségek valóságára.

Hatásvizsgálat

Egy év alatt látható az Omamák változása: képesek kommunikálni a polgármesterekkel vagy igazgatóval, közösségi rendezvényeket szervezni, interjúkat adni a médiának, és ami a legfontosabb - szívesen képezik magukat (többen közülük elkezdtek iskolába járni, hogy magasabb formális végzettséget szerezzenek), és képesek jobb jövőről álmodni. Példaképekké válnak az adott közösségekben.

Szükséges eszközök

- A gyermekek életkorának megfelelő játékok és könyvek
- OMAMA kézikönyv (jelenleg nem érhető el a szélesebb közönség számára, de a Cesta von szervezetben tervezik, hogy a későbbiekben képzésen való részvételhez kötötten hozzá lehet majd jutni). A kézikönyv tartalmazza egy otthoni látogatás lépésről-lépésre történő leírását, ugyanazt a struktúrát követve, hogy segítsen a gyermeknek egy bizonyos minta elsajátításában.
- Videók családlátogatási mintákkal
- OMAMA mobiltelefonos alkalmazás (információkat tartalmaz a szülőkről, iskolai végzettségükről, társadalmi-gazdasági helyzetükről, az anya terhességéről, a szülés körülményeiről, a gyermek fejlődési mérföldköveiről)
- PlayWisely Home kártyacsomag

Megjegyzések és javaslatok a pedagógusok számára

Videók a programról és a módszerről:

- <https://youtu.be/LRjL2kYKjQ>
- <https://youtu.be/MHBbLWDXpgo>
- <https://youtu.be/O5oeeDwa0fg>
- https://youtu.be/vBZuSusu6tc?si=_u1UfzePaukzaHyG
- <https://youtu.be/BBpuCecAeNc?si=ABl6MZMzJEzZA0FJ>
- <https://youtu.be/5qg9P6gSmm4?si=w91or51dmHif11f->
- <https://youtu.be/GdWi6B4IZnl?si=7vxJNZm4AUyv-Fle>

Az Omama projektben a többségi és a kisebbségi társadalom, a kultúrák találkozása legmarkánsabban az Omamák és a mentorok közti kapcsolatban jelennek meg. Ők alkotják a hidat a kultúrák között, ők a tolmácsok. Mindez azonban csak a párbeszéd, egymás kultúrájának értő figyelésén és a tanuláson keresztül valósulhat meg. Az így létrejövő megértés pedig hatással lesz a többségi és a kisebbségi kultúrára és alakítja mindkettőt.

Cím	Sure Start - English Program to Combat Child Poverty (UK)
Szerző/Forrás	Anglia
Hivatkozás / URL	<ul style="list-style-type: none"> • https://mek.oszk.hu/14800/14803/14803.pdf • What is a Sure Start Children's Centre? - daynurseries.co.uk • https://www.gov.uk/find-sure-start-childrens-centre • https://api.parliament.uk/historic-hansard/commons/1998/jul/14/comprehensive-spending-review#S6CV0316P0_19980714_HOC_160 • https://navigator.health.org.uk/theme/sure-start-programme
Dátum	1999-től napjainkig

Rövid leírás

Európában a nők foglalkoztatottsága a hetvenes években került előtérbe. Egyre fontosabb lett a gyermekellátás hálózatának kiépítése, mert a 3 év alatti gyermekek napközbeni ellátása nem volt jól megoldott. Angliában a szülők elsősorban gyermekvagyókat és a magánszektor által kínált ellátásokat vehették igénybe. Gordon Brown angol pénzügyminiszter „New Labour” politikai programjával a jólét megszorításával pénzt kívánt megtakarítani, amit az egészségügybe és oktatásba kívánt befektetni. A kormányzat az oktatás fejlődésében látta a lehetőséget a szegénység felszámolására. A koragyermekkori ellátási formák bővítése érdekében, 1998-ban meghirdették a Sure Start programot, amely 1999-ben indult és fontos eleme lett a kormány által meghirdetett gyermekszegénység elleni programnak.

A program célja a bevándorló és a szocioökonómiai hátránnyal küzdő kisebbségi csoportok megsegítése volt. Központilag kerültek meghatározásra azok a területek, ahol a depriváció mértéke a legnagyobb volt, így kerültek fókuszba a magas szegénységi kockázatú városrészekben élő, elsősorban harmadik országbeli családból származó gyermekek. A centrumok lehetőséget és teret biztosítottak arra, hogy interkulturális koordinátorok révén kapjanak segítséget a beilleszkedéshez a nyelvet és kultúrát egyáltalán nem vagy csak kevéssé ismerő bevándorló családok. A nyelv megtanulása játékos formában valósult meg, amelyben a gyermek és a szülő is aktívan részt vett a szakemberekkel. A program feladatának tekintette a napközbeni gyermekellátás, a korai nevelés, az egészségügyi és családtámogató szolgáltatások által a lehető legjobb életkezdés biztosítását. Fontos szempont lett a közösség fejlesztése is. A program eredetileg a terhességtől a gyermek 4 éves koráig történő fejlődését szolgálta, mára azonban kibővült 14-16 éves korig.

Az Egyesült Királyságban jelenleg többféle koragyermekkort célzó szolgáltatás működik. Walesben és Skóciában Flying Start és Home Start néven, a 0-4 éves korú kisgyermeket nevelő családokat segítő szolgáltatásként működnek programok. Észak-Írországban és Angliában működnek Sure Start Centerek. Jelenleg Észak-Írországban 26 településen 38 Sure Start projekt működik. Angliában sajnos folyamatosan csökken a Centrumok száma, 2010-2023 között 1416 központ zárt be; a 2023-as évben 2204 Sure Start Centert tartottak számon.

A program működéséről és a jelentkezési információkról a helyi önkormányzatoknál lehet érdeklődni. A szolgáltatást ingyenesen lehet igénybe venni.

A kormány jelenleg egy újabb program bevezetésén dolgozik a helyi hatóságokkal közösen. A “Start for Life” program keretében Family Hub programokat terveznek bevezetni, amellyel a helyi kisgyermekes családok szükségleteire fókuszálnak.

Támogatást kívánnak nyújtani

- a gyermekek számára minden életkorban egészségügyi, mentális és idegrendszeri fejlődés segítésében,
- fejlődési elmaradásokban a legkorábbi életszakaszban,
- egészségügyi szolgáltatások hozzáférhetőségében (ápolói és szülésznői szolgáltatás),
- közösségépítésben,
- az erőszak, családon belüli erőszak, alkohol-, és drogfogyasztás visszaszorításában,
- mozgássérült gyermekek és fiatalok számára biztosított közösségi programok biztosításában.

A programnak részét képezi az óvodára felkészítés, ami a szociális, érzelmi és kognitív képességek fejlesztését foglalja magában.

A főbb tevékenységek bemutatása és/vagy a megvalósítás módja

- Szülőkkel történő szoros együttműködés
- Health Visitor szolgáltatás - egészségügyi szakember által végzett családlátogatás
- Az egészséges fejlődés támogatása
- Egészségi állapot felmérése, javítása, tanácsadás egészségügyi szakemberek bevonásával
- A nyelvi és kommunikációs készségek fejlesztése (szakember és tanulókatártyák segítségével)
- A szülői kompetenciák megerősítése
- Életkornak megfelelő és minőségi játékok biztosítása
- Sajátos nevelési igényű gyermekek és családjuk támogatása
- Igény szerinti napközbeni ellátás (2-3 év közötti gyermekek)
- Háztartási ismeretek (Főzőklub)

Szükséges eszközök

A dolgozók személyisége, kommunikációs készsége, hozzáállása.
Szoros együttműködés az egészségügyi szakemberekkel.

Megjegyzések és javaslatok a pedagógusok számára

Megfelelő környezet kialakítása, életkornak megfelelő és minőségi játékok biztosítása. A programban dolgozó szakember szaktudása mellett elengedhetetlen az empatikus és nyitott hozzáállás. Kulcsfontosságú a család belső működésének és kultúrájának megismerése, elfogadása. Feltétlenül szükséges a család szükségleteihez igazodó lehetőségek felkutatása és biztosítása.

Cím	Mother Nature (Erasmus + projekt) (Olaszország, Szlovénia, Magyarország)
Szerző/Forrás	Európai szervezetek közötti együttműködés: Permaculture association, UK (Egyesült Királyság); Preplet (Szlovénia); Paradiso Ritrovato (Olaszország); Casa del Cuculo (Olaszország); Pandora Egyesület (Magyarország), and Szín-Tér Egyesület (Magyarország)
Hivatkozás / URL	<p>MAGYAR</p> <ul style="list-style-type: none"> • Facebook: Mother Nature Magyarország • Weboldal: https://anyautja.hu • Pandora Egyesület: pandora.org.hu <p>ANGOL/NEMZETKÖZI</p> <ul style="list-style-type: none"> • Facebook: Mother Nature Project • Instagram: mothernaturejourney • Weboldal: www.mothernatureproject.org/home • Permaculture Association UK: www.permaculture.org.uk <p>OLASZ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Facebook: Mother Nature Italia • Instagram: mother.nature.italia • Weboldal: www.mothernatureproject.org/home-italiano • Casa del cuculo: www.casadelcuculo.org • Paradiso Ritrovato: www.paradisoritrovato.org <p>SZLOVÉN</p> <ul style="list-style-type: none"> • Facebook: Mother Nature Slovenija • Instagram: mothernatureslovenija • Website: www.matinarava.si • Preplet: www.preplet.org
Dátum	2021-2023 (előző projekt: 2017-2020)

Rövid leírás

A *“Mother Nature – Empowering Mothers as Agents of Change Toward Environmental Sustainability”* (2021-2023) nemzetközi projekt az Erasmus Plus program támogatásával valósult meg. Az anyaság, az anyává, segítővé válás közben számtalan olyan készséget sajátítunk el, melyek segítenek abban, hogy vezetőként utat mutassunk gyerekeinknek, közösségeinknek, felelősen a minket körülvevő környezetért, a jövőért.

„Anyaként, anyákat segítő szakemberként fontos, hogy kapcsolódjunk a természet ciklusaihoz, az elemekhez, gyógynövényekhez, Földünk gyönyörű sokszínűségéhez.

Szülőként új kérdésekkel nézünk szembe: milyen állapotban hagyjuk Földünket gyermekeinkre és milyen világban élnek majd ők felnőttként? Szembesülünk azzal a felelősségünkkel, hogy mi alakítjuk gyermekeink, családjuk életmódját, szokásait, és direkt hatással vagyunk az ő életmódjukra. Sőt, óvodánkban, iskolánkban és szélesebb közösségeinkben tágabb hatókörünk van, anyaként felfedezhetjük vezető szerepünket, így ha mi felelősségteljesebben bánunk a körülöttünk lévő világgal, azzal sokakra pozitív hatással lehetünk.

A projekt eredményeképpen az anyaság és természet, anyaság és ökológia, anyák mint természetes vezetők kapcsolatáról adunk át tudást és eszközöket anyák és anyákat segítő szakemberek számára.”

“Mother Nature – Empowering Mothers as Agents of Change Toward Environmental Sustainability” projekt tartalma:

- 75 podcast a tudatos anyaság segítése érdekében, valamint eszköztár az öngondoskodás és az önfelfedezés útjának bejárásához,

- Mother Nature Földnyák kártyacsomag és a hozzá kapcsolódó kézikönyv, amely az anyaság és a természetkapcsolat, a zöld életmód, az ökoszorongás és a vezetői szerep összefonódását járja körbe,
- Mother Nature Anyakörök vezetése online tanfolyam,
- Az anyák mint természetes vezetők (2023) című könyv.

A 2021-2023 évi projekt egy korábbi projekt (2017-2020) közös tevékenységeinek és eredményeinek továbbgondolása és fejlesztése. A korábbi projekt eredményei:

- Mother Nature Anyatermesztet alapelvek és illusztrált kártyacsomag,
- Mother Nature Anyatermesztet. Iránytű az anyaság labirintusában című kézikönyv,
- az Anya Útja módszertan és tanfolyami keret.

Az első projekt elsősorban az egyénre, a belső útra koncentrál, a második kifelé tekint.

A főbb tevékenységek bemutatása és/vagy a megvalósítás módja

A Mother Nature egy új látásmódot tükröző szemlélet, szellemiség, egy komplex megközelítés. Könyv, kártyacsomag, podcast – különböző módokon, különböző érzékszerveken keresztül éri el azokat, akik érdeklődnek, akik szeretnének elindulni a Mother Nature úton.

A Mother Nature az egyéni felelősségről szól, a vezetővé válásról, arról, hogyan hathatunk a környezetünkre. Feminim és regeneratív vezetői stílusban, melynek nem a hatalom vagy a profitszerzés a célja, hanem hogy utat mutasson az embereknek vissza az élővilágba. A regeneratív vezetés rugalmas, támogató, képessé tevő, intuitív, épít mások meghallgatására, a kapcsolódásra, bizalomra, szeretetre, jóindulatra és együttérzésre. Ez egy radikális vezetői stílus, amelynek alapja a gondoskodás és az öngondoskodás.

A Mother Nature egyik alapelve, hogy "a természethez kapcsolódva saját természetünkhöz és adottságainkhoz is kapcsolódhatunk".

A Mother Nature könyv írói így fogalmazzák meg útjukat: "miként használhatjuk fel az anyaként megszerzett készségeinket egy igazságosabb, méltányosabb, etikusabb és fenntarthatóbb világ létrehozására."

"Könyvünk célja, hogy ösztönözzön vezetői készségeid megbecsülésére és felfedezésére, támogasson vezetői készségeid fejlesztésében, segítsen vezetői utad megtervezésében segítsen az életedben több kapcsolatot teremteni a természettel, önmagaddal és másokkal, aktívabb részvételre ösztönözzön az életet megújító, fenntarthatóbb világ megteremtésében."

A Mother Nature gondolatiság, értékrend felelősségen, közösségen, valamint a különböző emberek és kultúrák összekapcsolásán alapszik. Alapvetés mindehhez a kulturális tudatosság, vagyis annak megértése, hogy milyen hatása van a kultúrának a gondolkodásunkra és a viselkedésünkre, és ezáltal segíthet a változás útjára lépni.

Kultúra – közeg, amiben szocializálódunk, értékrend, norma, hagyomány, nyelv, viselkedés... A Mother Nature az egyén életében egyszerre jelen lévő kulturális sokszínűségekre figyel, figyelmeztet – a kultúra és az identitás kapcsolatára. Anyai és vezetői kultúra, női kultúra, életkori/generációs kultúra, családi kultúra, intézményi kultúra, stb. – "mindannyian számtalan makro- és mikrokultúra részei vagyunk, kezdve az országgal, amelyben élünk, a tágabb családjunkon és az iskolai végzettségünkön át a választott ételekig stb."

A Mother Nature nem tevékenység vagy módszer, hanem szemlélet, hozzáállás, tele inspiráló tartalmakkal, interjúk, képek, történetek, gyakorlati feladatok formájában, s ahogy a szerzők is javasolják, sokféleképpen használhatjuk, felhasználhatjuk ezeket, saját igényeinkre szabva.

Az alábbiakban két rövid gyakorlat leírása olvasható, a könyvből beillesztve, melyek ötletet adhatnak arra, hogy hogyan beszéljünk, gondolkodjunk kisgyermekkel a környezetünkről, az ahhoz való viszonyunkról:

1. TALÁLD MEG A MOTIVÁLÓ ÁLLATOKAT, NÖVÉNYEKET (Looby Macnamara)

Ha találsz néhány motiváló állat- vagy növényfajt, számodra és gyermeked számára is sokkal egyszerűbbé és örömtelivé válik a kimozdulás. Miután megtaláltad őket, keresd meg a módját, hogy egyszerre jelen lehessenek, amikor sétát tervezel a természetben, vagy amikor reggelente iskolába mentek.

Melyek azok a fajok, természeti elemek, amelyek téged motiválnak?

Mi az, ami megmozdít és izgatottá tesz?

Melyek azok az állat- és növényfajták, természeti elemek, amelyek gyermekedet motiválják? Ha nem tudod biztosan, tegyél fel neki kérdéseket a különböző fajokról és természeti elemekről, és figyeld a reakcióit.

2. VEZESD VÉGIG A CSALÁDODAT AZ ÉVKÖRÖN (Berecz Ági)

Ha napi szinten kapcsolódunk a természet ciklusaihoz, hatásos eszközre teszünk szert, ami erősíti a vágyunkat, hogy a Földről gondoskodjunk. A természetben és az életünkben semmi sem lineáris, minden ciklusokba rendeződik. Az alvás és az ébrenlét, az aktív és a pihenőidőszakok, a be- és a kilégzés, a tél és a nyár, minden váltakozó ritmus, amelynek az ember is szerves része. A Waldorf-pedagógia alapjait Rudolf Steiner fektette le, aki egyben a biodinamikus gazdálkodás kitalálója is. A Waldorf iskolákban nagy hangsúlyt fektetnek a minket körülvevő természettel való kapcsolat erősítésére, ezért ritmusokat vezetnek be a családok és a gyerekek életébe, olyan ritmusokat, amelyek összehangolnak minket az élet ciklusával. Ilyen például a tevékenységek napi ritmusa, a napok heti ritmusa vagy a természet nagy éves ciklusa. Ötletek:

Igazodjatok a napi ciklushoz: alkossatok kis rituálét, amelyek átszövik a napot, és segítenek kialakítani a családok napi ritmusát a reggelitől a délutáni sétákon át a lefekvés szokásokig.

Tanuljatok és énekeljétek együtt dalokat, amelyek az év különböző szakaszaihoz kapcsolódnak.

Rendeztetek be egy évszakasztalt, egy évszakot tükröző kis oltárt az otthonotokban, amelyen elhelyezitek a természet kincseit.

Egyetek friss, szezonális ételeket, mindenféle gabonát. Akár a hét napjaihoz igazodva is választhatok a gabonák sokaságából Rudolf Steiner rendszerét követve. Ezt a rendszert a Steiner óvodákban vezették be, hogy segítsenek a kicsiknek követni a hét napjait. A következőképpen néz ki: hétfő - rizsnap, kedd - árpanap, szerda - kölesnap - csütörtök - rozsnap, péntek - zabnap, szombat - kukoricnap, vasárnap - búznap.

Olvassatok az évszakhoz köthető meséket.

Menjétek ki rendszeresen a szabadba, ismerjétek meg az őshonos növényeket a környezetetekben.

A kártyacsomagok elsősorban az anyák, a nevelők, a vezetők eszközei lehetnek. A kártyákon lévő képek és szövegek akár az egyéni vagy coach/segítő szakemberrel történő (ön)fejlesztő munka kellékei lehetnek, akár csoportos foglalkozásokon is használhatók, vagy inspirációt adhatnak. Nincs hozzájuk szabálykönyv, de egy segítő, értelmező könyv támogatja a kártyák használatát.

Szükséges eszközök

Az itt felsoroltak a projekt termékei, vannak köztük inspirációt adók, vagy konkrét tevékenységhez is kötődhetnek.

- Anyák Mint Természetes Vezetők című könyv (5 nyelven elérhető, online)
- Mother Nature Anyakör Vezetés Alapok kurzusok
- Mother Nature Földanyák kártyacsomag
- Kézikönyv a Mother Nature Földanyák kártyacsomaghoz
- [Mother Nature podcast](#) sorozat

Megjegyzések és javaslatok a pedagógusok számára

Az anyag felhasználása nagyfokú rugalmasságot és kreativitást tesz lehetővé, az adott kultúra kereteinek figyelembe vételével.

A projekt anyagai részben szabadon elérhetők, részben megvásárolhatók – a létrehozók azonban azt javasolják, hogy akár a kártyák csoportos használatához, akár az anyakörök vezetéséhez vegyünk részt a résztvevő szervezetek által kínált kurzusokon.

A Mother Nature mindenkinek szól, aki képvisel anyai minőséget függetlenül attól, hogy nő vagy férfi, van-e gyereke vagy sem. "Az anyai minőség jelen van, amikor támogatsz vagy létrehozol és gondozol valamit, amikor tanulsz ebből a tapasztalatból, együtt fejlődsz vele a kihívásokon keresztül, akkor (...) amikor anyai szeretettel gondoskods a világ dolgairól!

Jó gyakorlatok Európán kívüli országokból

Cím	Kulturálisan érzékeny pedagógia (Új-Zéland)
Szerző/Forrás	The Education Hub (New Zealand)
Hivatkozás / URL	<ul style="list-style-type: none"> Hargraves V. (2022). <i>Culturally responsive pedagogy in early childhood education</i>. In The Education Hub. https://theeducationhub.org.nz/culturally-responsive-pedagogy-in-ece/
Dátum	A 2000-es évek eleje óta alkalmazzák

Rövid leírás

Új-Zéland lakossága nagyon sokszínű, számos kisebbségi csoporttal, köztük maori, óceániai és ázsiai gyerekekkel. Ahhoz, hogy egy ilyen heterogén csoportban az egyes gyermekek szükségleteivel hatékonyan foglalkozhassanak, a pedagógusoknak olyan pedagógiára van szükségük, amely figyelembe veszi a gyermekek különböző kultúráit, előzetes ismereteit és tapasztalatait.

A kulturálisan érzékeny megközelítés a kisgyermekkorú nevelésben magában foglalja az alapos elmélyülést a különböző kultúrákban és világnézetekben a tanítási és tanulási gyakorlatok átalakítása érdekében. Ez túlmutat a különbségek ünneplésén, mert a kisebbségi kultúrák aktív támogatására és fenntartására irányul. Azáltal, hogy a gyermekek otthoni kultúrájának szempontjait beépíti az oktatási környezetbe, a kulturálisan érzékeny pedagógia elősegíti az egyenlő lehetőségek biztosítását minden gyermek és család számára. Megerősíti a gyermekek identitását, elősegíti a kulturális különbségekre adott pozitív válaszokat, és támogatja a szülők partnerségét és együttműködését.

A kulturálisan érzékeny pedagógiai gyakorlat elérése érdekében a pedagógusoknak fel kell ismerniük a kultúra összetettségét, és el kell utasítaniuk a kulturális identitások leegyszerűsített értelmezését. Részletes ismereteket kell szerezniük a gyermekekről és családjairól, beleértve a kulturális erőforrásait, erősségeiket és oktatási céljait. Emellett a pedagógusoknak tiszteletben kell tartaniuk és meg kell ismerniük a családok tanulással és oktatással kapcsolatos hozzáállását, biztosítva a családokkal való méltányos és produktív kapcsolatokat.

Kulcsfontosságú, hogy a nevelési/tanítási gyakorlatokat összehangoljuk a családok által értékelt tanulási diskurzusokkal, így biztosítva a hatékony kommunikációt és a családok törekvéseinek tiszteletben tartását. Emellett a pedagógusoknak tisztában kell lenniük azzal, hogy az intézményi gyakorlatok hogyan állandósítják a társadalmi egyenlőtlenségeket, és hogyan veszélyeztethetik a kisebbségi kultúrákból származó gyermekek sikerét. A kora gyermekkorú nevelésben a kulturálisan érzékeny pedagógia erősítésével olyan befogadó környezetet teremthetnek a pedagógusok, amely minden gyermek számára lehetővé teszi a fejlődést, előrelépést.

A főbb tevékenységek bemutatása és/vagy a megvalósítás módja

1. Önmagunkra és saját kultúránkra való reflektálás

A pedagógusok önreflexiójának és kulturális tudatosságának elősegítésével befogadóbb tanulási környezetet hozhatunk létre, amely tiszteletben tartja a diákok és a családok sokszínűségét. E folyamat elemei:

- Annak felismerése, hogy mások kulturális értékeinek elismeréséhez előbb meg kell értenünk a sajátunkat, ezért a pedagógusoknak a kulturális érzékenység erősítése érdekében folyamatosan dolgozniuk kell saját kulturális hátterük és előítéleteik feltárásán.

- Annak felismerése, hogy a személyes kulturális meggyőződések befolyásolják az oktatással kapcsolatos felfogásokat és gyakorlatokat, ezért a pedagógusoknak meg kell vizsgálniuk, hogy a domináns kulturális gyakorlatok hogyan befolyásolják a napi rutinokat, például az étkezést, az alvást és a kommunikációt.
- Annak hangsúlyozása, hogy a jelenlegi oktatási normák kultúra-specifikusak, nem alkalmazhatók általánosan.
- A különböző családokkal való kihívást jelentő interakciók azonosítása a rejtett értékek és előítéletek feltárása érdekében.
- A pedagógiai gyakorlatok kritikus elemzése a befogadás és a méltányosság biztosítása érdekében minden család számára.

2. Más kultúrára való reflektálás és a kulturális összetettség felismerése

A kultúrák sokszínűségének a kisgyermekkorú nevelésen belüli átgondolásával és elfogadásával a pedagógusok olyan befogadó és kulturálisan érzékeny tanulási környezetet hozhatnak létre, amely minden gyermek holisztikus fejlődését támogatja. E folyamat elemei:

- Az etnikum és a kultúra fontosságának elismerése a gyermekek és a családok identitásában.
- Annak hangsúlyozása, hogy el kell kerülni a sztereotípiákat és meg kell érteni a kulturális identitások összetettségét.
- A családok sajátos kulturális gyakorlatainak, perspektíváinak és hiedelmeinek megértésére való törekvés.
- A kisebbségi családok perspektíváinak felhasználása a hagyományos pedagógiai gyakorlatok megkérdőjelezésére.

3. A sokszínűséggel kapcsolatos pozitív attitűdök kialakítása

A sokféleséghez való pozitív hozzáállás kialakításával a pedagógusok olyan befogadó környezetet teremthetnek, amelyben minden gyermek és család úgy érzi, hogy értékelik, tisztelik és támogatják őket a tanulásban. E folyamat elemei:

- Annak felismerése, hogy a pozitív attitűdök közé tartozik a kulturálisan érzékeny gyakorlatok iránti elkötelezettség, a társadalmi igazságosság, a kíváncsiság, a rugalmasság, az empátia és az érzékenység.
- Olyan befogadó, biztonságos és tiszteletteljes környezet megteremtése, ahol a sokszínűséget ünneplik és elfogadják.
- A minden gyermek potenciális sikerébe vetett hit megosztása, elismerve a siker jelentésének sokféleségét is.

4. A családokkal mint értékes erőforrással való együttműködés

A családokkal kialakított erős partnerségek révén a pedagógusok olyan befogadó tanulási környezetet hozhatnak létre, amely tiszteletben tartja és beépíti az összes érintett család különböző hátterét, hitét és értékeit. E folyamat elemei:

- A családokkal való őszinte, szívből jövő kapcsolatok hangsúlyozása, mint az otthoni gyakorlatok és hiedelmek megismerésének alapvető fontosságú eleme.
- A megfelelő verbális és nem verbális kommunikáció alkalmazása a tisztelet, a figyelmesség és az őszinteség elősegítése érdekében.
- Olyan stratégiák alkalmazása, mint a családlátogatás és az együttműködésre invitálás, melyek révén idővel kiépülhet a bizalom és a megértés.
- A családok nézőpontjának befogadására és elismerésére összpontosítás, a sajátunk rájuk erőltetése helyett.
- Felfüggeszteni az ítélezést és értékes információnak tekinteni a családok hozzájárulását.
- A kulturális csere elősegítése és az értékekről és meggyőződésekről szóló beszélgetések megkönnyítése, valamint a családok értékeinek a nevelési tervbe való beépítése.
- Tisztelettel és proaktívan foglalkozni a kulturális egyenlőtlenségekkel és különbözőségekkel.

- A családok elkötelezettségének erősítése a családok aktív részvételének ösztönzésével a nevelési/oktatási környezetben, nyomásgyakorlás nélkül.
- Az együttműködésen alapuló döntéshozatal erősítése azáltal, hogy a családokat beszélgetések vagy e-portfólió bejegyzések révén invitálják a pedagógusok a gyermekek tanulásával és fejlődésével kapcsolatos döntéshozatalban való részvételre.

5. Megfigyelés és elemzés

Ha a pedagógusok beépítik a tananyag kialakításába a megfigyelést és a párbeszédet a családokkal, akkor olyan tanulási élményeket tudnak generálni, amelyek tiszteletben tartják a gyermekek és családok eltérő kulturális háttérét, tapasztalatait, és építenek is azokra. E folyamat elemei:

- Elemző megközelítések alkalmazása a gyermekek megfigyelésének és a családokkal folytatott párbeszédnek a kombinálásával a kulturálisan érzékeny nevelési terv megalapozása érdekében.
- A család szokásainak, beszélgetéseinek és a gyermekek viselkedésének megfigyelése az érdeklődésük, készségeik és értékeik megértése érdekében.
- A gyermekek bevonása a családjukról és érdeklődési körükről szóló beszélgetésekbe, hogy betekintést nyerjünk a nézőpontjukba és a kommunikációs stílusukba.
- A gyermekek megfigyelése során különös figyelmet fordítani a hatalmi dinamikára és az egyenlőtlenségekre, például a társadalmi kirekesztés mintáira és a kulturálisan sokszínű anyagok használatára.

6. Válaszadás

A kulturálisan érzékeny nevelési/tanítási gyakorlatok bevezetésével a pedagógusok olyan befogadó tanulási környezetet teremthetnek, amely tiszteletben tartja a gyermekek különböző háttérét, és képessé teszi őket a kognitív és szociális fejlődésre. E folyamat elemei:

- A közös élményekre adott különböző válaszok elismerése ahelyett, hogy teljesen eltérő élményeket biztosítanának a gyermekeknek.
- A nevelési program a gyermekek életére és kulturális háttérére alapozása a multikulturalitás jelentőségének növelése érdekében.
- A gyermekek tapasztalataihoz és háttéréhez kapcsolódó játékalapú tanulás központba helyezése a gyermekek anyanyelvének és gondolatainak nagybecsüléséért, megerősítéséért.
- Változatos tanulási lehetőségek biztosítása, beleértve a megfigyelést, az önálló felfedezést és a csoportos tevékenységeket.
- A gondozási rutinok újragondolása a kulturálisan ismerős nyelv és normák beemelésével.
- A nevelési program minden aspektusának megkérdőjelezése és átdolgozása a helyi koncepciók és a rezponzív értékelési gyakorlatok alapján.
- A rasszizmus és a sztereotípiák eseteinek kezelése a gyermekekkel folytatott nyílt párbeszéd és problémamegoldás révén.

7. Erőforrások kiaknázása

- A kulturálisan érzékeny és befogadó erőforrások és eszközök biztosításával a pedagógusok olyan környezetet teremthetnek, amely tiszteli és ünnepli a gyermekek és családok sokszínűségét, miközben értékes tanulási élményeket nyújt mindenkinek. E folyamat elemei:
- Annak felismerése, hogy erőforrásként támaszkodhatunk a munkatársakra, személyzetre, a vezetőségre, a gyermekekre és a családokra.
- A családok kultúrájára érzékeny tárgyi eszközök beépítése a mindennapi tevékenységekbe ahelyett, hogy dísz tárgyakként vagy alkalmi ünnepek eszközeként tekintünk rájuk.
- Könyvek, képek és poszterek használata a gyermekek kulturális identitásának hangsúlyozására és sokszínű pozitív identitások bemutatására.
- A kulturális marginalizáció kezelése, visszaszorítása annak felismerése révén, hogy az ismeretlen tevékenységek elszigetelhetik a gyermekeket.
- Lehetőséget biztosítani a gyermekek számára, hogy megismerjék és kifejezzék saját kulturális háttérüket a nevelési/oktatási környezetben.

- A családok meghívása az intézmény életében való részvételre és a részvételi lehetőségek személyre szabása.
- Nyitott végű eszközök biztosítása annak érdekében, hogy minden gyermek a saját tapasztalatai alapján teremtsen értelmet a játékában.

<p>Szükséges eszközök</p>	<p>Könyvek, képek és poszterek használata a gyermekek kulturális identitásának hangsúlyozására és sokszínű pozitív identitások bemutatására. Nyitott végű eszközök biztosítása annak érdekében, hogy minden gyermek a saját tapasztalatai alapján teremtsen értelmet a játékában. A családok kultúrájára érzékeny tárgyi eszközök.</p>
<p>Megjegyzések és javaslatok a pedagógusok számára</p>	<p>Tervezzünk rendszeres találkozókat a napi rutinok és tevékenységek átgondolására és megvitatására.</p> <p>Használjunk különböző kultúrákhoz kötődő tárgyakat (például zenéket, dalokat, játékokat, könyveket és plakátokat) a mindennapi működés részeként, ahelyett, hogy csak egy-egy projektben vagy esemény során alkalmaznánk őket, hogy segítsük a családokat és a gyermekeket abban, hogy otthon érezzék magukat a környezetben. Kérjük meg a szülőket, hogy javasoljanak témákat és eseményeket, amelyeket be lehet építeni a tervezésbe.</p> <p>Kínáljunk különböző típusú lehetőségeket és kommunikációs csatornákat a szülők és a gyermekek visszajelzésére és észrevételeire (megbeszéléseket, online platformokat, anonim dobozokat stb.).</p>

Cím	Head Start program (Amerikai Egyesült Államok)
Szerző/Forrás	Amerikai Egyesült Államok
Hivatkozás / URL	<ul style="list-style-type: none"> • Head Start - Early Childhood Learning & Knowledge Center. <i>Head Start Approach</i> [honlap]. https://eclkc.ohs.acf.hhs.gov/programs/article/head-start-approach • ChildCare.gov [honlap]: https://childcare.gov/
Dátum	1965-től napjainkig

Rövid leírás

Az 1960-as évek elején az Egyesült Államok lakosságának jelentős része élt szegénységben. Lyndon B. Johnson amerikai elnök a szegénységből való kitörés lehetőségét a tanulásban látta. Politikai programjában (Great Society) a szegénység felszámolását hirdette meg "War on Poverty". Első körben megszületett az a jogszabály, ami megtiltotta a faji és nemi alapú megkülönböztetést a foglalkoztatásban, megszűnt a szegregált oktatás és lehetőség nyílt egy olyan átfogó program elindulására, mint a Head Start. A Head Start célja volt a hátrányos helyzetű, alacsony jövedelmű családok gyermekeinek képességfejlesztése, a családok gyermekeinek iskolára való felkészítése. Az eredetileg egy 8 hetes nyári táborként induló program 3-5 éves korú gyermekeket támogatott a Head Start Gyermekfejlesztő Központokban. Egy olyan komplex gyermekfejlesztési programot dolgoztak ki, amellyel az óvodás korú, hátrányos helyzetű gyermekek igényeire kívántak válaszolni. Rövid idő alatt iskolaelőkészítő, később pedig a szülők aktív bevonódásával, felzárkóztató programmá vált. A sikeres működésnek köszönhetően 1967-ben létrejön a The Parent and Child Centers projekt, így a 3 éven aluli kisgyermeket nevelő családok számára is lehetőség nyílt a szolgáltatások igénybevételére. Ebből nőtt ki az Early Head Start program 1994-ben, amely az első három év fontosságát hangsúlyozza. A Head Start és az Early Head Start programok igénybevétele ingyenes, állami finanszírozásúak. Ezeket a programokat helyi magán finanszírozású és non-profit szervezetek, iskolák működtetik. A programba azok kerülhetnek be, ahol a család/háztartás jövedelme nem lépi túl a szegénységi irányelvben (HHS Poverty Guidelines) megjelölt összeget, illetve jövedelemtől függetlenül állami segélyben részesül, esetleg nevelőszülői vagy hajléktalan család. A részvétel ingyenes.

A program alapelvei:

- minden egyén a saját kulturális közegében gyökeredzik,
- a programok szervezésénél figyelembe veszik a közösség kulturális összetételét,
- a hatékony programok a nyelvi különbségek figyelembe vételére épülnek,
- az egyének megismerésével írják felül a sztereotípiákat,
- az inklúzió elve alapján egy sokszínű társadalom működésének a fenntartása,
- a szociokulturális különbségekre érzékeny szakemberek alkalmazása,
- kulcsfontosságú a különböző kultúrából érkezett családok háttérének megismerése,
- hangsúlyos szerepet kap a kultúrák közötti megértés támogatása.

A főbb tevékenységek bemutatása és/vagy a megvalósítás módja

- A gyermekek egészséges fejlődésének támogatása (szociális, érzelmi, kognitív és kommunikáció)
- Egészségügyi szűrések (hallás, látás stb.)
- Fizikai, nagymozgásos játékok biztosítása zárt helyen és szabadterén
- Egészséges ételek biztosítása, étkezési kultúra elsajátítása
- Kreatív, tematikus játékos foglalkozás
- Szülők aktív bevonása

- Fogyatékkal élő gyermekek befogadása, erősségek támogatása
- Várandósság alatti, és szülést követő segítségnyújtás
- Szülők iskoláztatásában, pénzügyi tudatosságban való támogatása
- Home Visitor szolgáltatás

A Home Visitorok képzett szakemberek, akik elvégezték a munkavégzéshez előírt képzést. A szolgáltatás célja a közösségbe való integrálás az egyén és a család kultúrájának megismerésével. Feladatuk, hogy támogatást nyújtsanak a szülők számára a napi tevékenységek elvégzésében, mint a gondozási folyamatok, a napi tervezés, az időgazdálkodás, az életkornak megfelelő játéktevékenységek. Fontos, hogy a tevékenységeket nem ők végzik el, hanem a szülő. A Home Visitor a családban biztosítja a lehetőségekhez mérten a minőségi idő tervezését, a közös játék lehetőségét. Beszélget a szülővel és szóban irányítja a megfelelő cselekvésre, így a szülő kerül reflektorfénybe, és válik kompetenssé.

A Home Visitoroknak 10-12 családjuk lehet (eltérés akkor lehetséges, ha többgyermekes a család, vagy, ha a családok egymástól nagyobb távolságra élnek, így megnő az utazási idő). A Visitorokat egy mentor/vezető irányítja, ő osztja ki a családokat a szakembereknek, tőle lehet érdeklődni az új családok bevonásával kapcsolatban. A szakemberek heti rendszerességgel járnak ki a családokhoz, ahol minimum 90 percet töltenek el. Az Early Head Start program esetében a Visitor minimum 46 alkalommal, Head Start esetében 32 alkalommal kell, hogy látogatást tegyen a családnál egy évben. Az elmaradt látogatásokat pótolni szükséges. Az egyéni családlátogatáson kívül csoportos foglalkozást is szerveznek, melyekre a gondozott családokat vonják be, így segítve a szocializációs folyamatokat. Az Early Head Start program esetében ez 22 alkalom, a Head Start esetében 16 alkalom évente. Ezeket a foglalkozásokat a gondozott családokkal közösen tervezik meg, szükségletekhez, igényekhez és a gyermek életkorához igazítva.

Szükséges eszközök

A dolgozók személyisége, kommunikációs készsége, hozzáállása. Fontos a hitelesség. A bekerülő családok számára a leghitelesebb segítők azok a szülők, akik He-ad Start-osok voltak, ezért nagy számban lesznek munkatársak.

Megjegyzések és javaslatok a pedagógusok számára

A visitorok szaktudása mellett elengedhetetlen az empatikus és nyitott hozzáállás. Szükség van arra, hogy elfogadja a család működését, kultúráját és az ő szemszögükből legyen képes szemlélni és meglátni, megmutatni a lehetőségeket.

Cím	Suzuki módszer (Japán)
Szerző/Forrás	Japán
Hivatkozás / URL	<ul style="list-style-type: none"> • Németh, G. (2020). Eltérő utak, azonos célok: Suzuki módszere a Kodály-koncepció tükrében. <i>Parlando</i>. 1(1), 1-9. • Papp, B. (2016). Útkeresés a Japán zenepedagógiában: A Suzuki-módszer. <i>Parlando</i>. 1. • P. Rohlen, T. & K. LeTendre, G. (2012). <i>The Suzuki Method of music instruction</i>. (pp. 345-368). Cambridge University Press. • Suzuki Method [honlap]: https://www.suzukimethod.or.jp/english/
Dátum	XX. század

Rövid leírás

A Suzuki-módszer a 20. század egyik legjelentősebb reformpedagógiai módszere, mely tökéletesen illeszkedik a reformpedagógiai irányzatok közé, ugyanakkor megtalálhatóak benne a sajátos japán elemek is.

A módszer hangszeres alapú, mely szerint a zenei képzés már a magzati korban elkezdődik, azzal, hogy a várandós anya zenét hallgat. Ilyenkor már hangszeren is elkezdhet játszani, hogy később tudjon a gyermekével gyakorolni. A gyermekek oktatása 2-3 évesen kezdődik, kottaolvasás vagy írástudás nélkül. A tanórákon az édesanyával együtt jelennek meg. A gyermek előbb tanul meg hegedülni, mint kottát olvasni, vagy írni és olvasni. A módszer alapja az utánzás, mellyel a saját anyanyelvünket megtanuljuk (Németh, 2020).

Mára huszonhárom országban működik, és világszerte mintegy 300 000 diák használja. A módszer nagyon fiatal tanítványai jelentős figyelmet keltettek a nyilvánosságban azzal, hogy tömegesen adtak elő olyan nehéz hegedű- és zongoraműveket, amelyek korábban a hivatásos zenészek és az alkalmi csodagyerekek sajátjai voltak. Bár maga a módszer továbbra is a japán oktatás jellegzetesen japán megközelítését, a mélyen gyökerező japán kulturális előfeltevéseket testesíti meg, sikeres alkalmazása számos külföldi országban bizonyítja széles körű vonzerejét, és azt, hogy képes túlélni a más kultúrákba való átültetést. A módszer más országok általi átvétele során a módszer bizonyos aspektusait úgy módosították, hogy azok illeszkedjenek a befogadó kultúrák őshonos oktatási attitűdjeihez és gyakorlataihoz. Ez különösen nyilvánvaló az Egyesült Államokban, ahol a módszer számos fontos tekintetben különbözik a Japánban alkalmazott módszertől (P. Rohlen & K. Letendre, 2012).

Az amerikai és a japán Szuzuki-szövetségen kívül létezik még az európai, az ázsiai és a csendes-óceáni szövetség is. Európa országainak több mint felében működik legalább egy Szuzuki iskola vagy egy alapítvány. Ázsián belül Malajziában, Indonéziában, Koreában, Tajvanon és a Fülöp-szigeteken működik egy-egy szervezet. A csendes-óceáni térségében egy új-zélandi és öt ausztrál Szuzuki szövetség létezik. Afrikán belül, Dél-Afrikában található egy alapítvány.

A főbb tevékenységek bemutatása és/vagy a megvalósítás módja

A Nemzetközi Szuzuki Szövetség által meghatározott alapelvek a következők:

- Zenehallgatás fontossága
- Korai kezdés (legtöbb országban 3-4 évesen)
- Olvasás elsajátítása előtt oktatni a hangszeres játékot
- Gondoskodó, pozitív tanulási környezet
- Dal repertoár, melyet a világ összes Szuzuki diákja ismer (Papp, 2016).

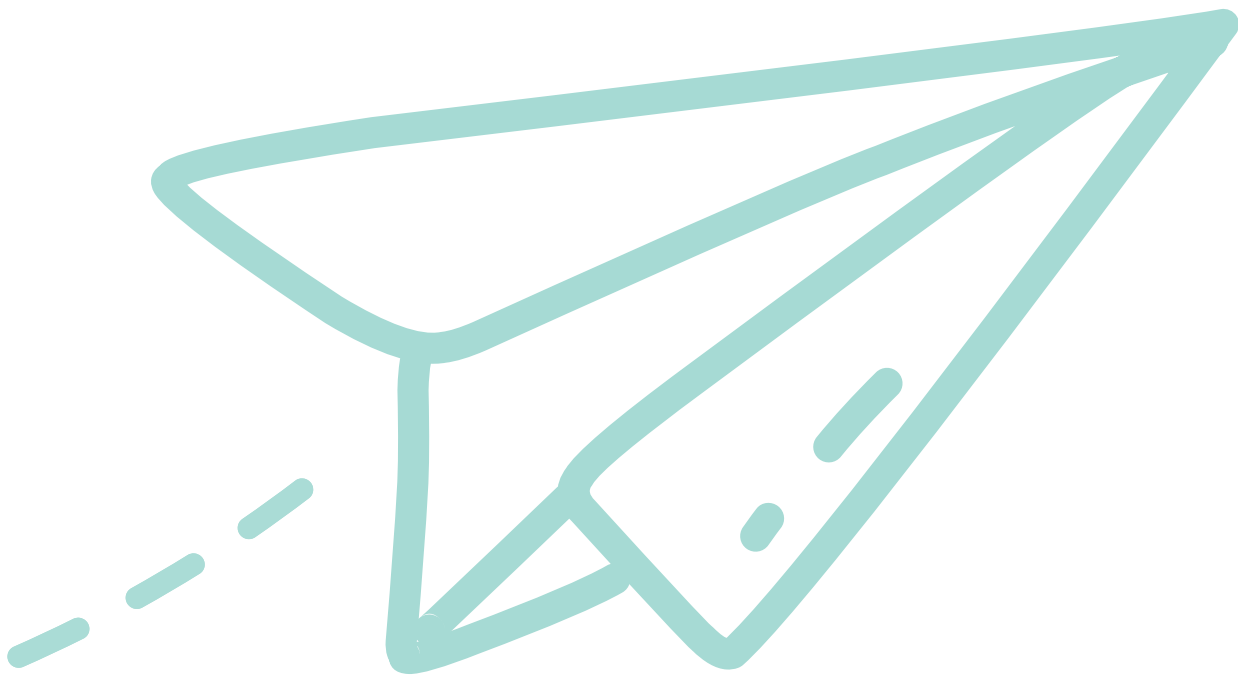
Suzuki Németországban tanult meg hegedülni, a dalok nagy része nyugati szerzőktől származik. Ezenkívül népdalokat és saját maga által írt szerzeményeket is beválogatott a repertoárba. A teljes repertoár a Talent Education oldalán található. Az, hogy a dalok repertoárját az összes Suzukis diák ismeri, segíti az interakciót más gyermekekkel: a zene nyelvén keresztül a világ összes Suzuki diákja tud kommunikálni egymással. Ez hidat alkot, kapcsolódást biztosít a különböző kultúrák között, mely a módszer sajátosságából és a zene univerzalitásából fakad.

A módszer másik fontos alappillére a szülő bevonása. A gyermek nem egyedül érkezik az órára, a szülő is hangszerrel vesz a kezébe. Ennek eredményeképpen a gyermek otthon tényleges szülői felügyelet mellett tud gyakorolni. A szülő bevonása motivációt ad a gyermeknek.

Szükséges eszközök	<p>Suzuki módszere szerint a tanári vizsgának öt szintje van a legalacsonyabbtól a legmagasabbig.</p> <p>Főbb hangszerei:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hegedű, brácsa, cselló, zongora és a fuvola. <p>A Suzuki iskolákban ezekre a hangszerekre képeznek tanárokat. Ezekon kívül Európában több pedagógus tanítja az alábbi hangszereket is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nagybőgő, furulya, mandolin, gitár, trombita, hárfa és orgona.
Megjegyzések és javaslatok a pedagógusok számára	<p>Minden esetben vonják be a szülőt a zenei foglalkozás során. A foglalkozást próbálják meg mindig a gyermek aktuális hangulatához igazítani.</p>

Spanyolország

Helyi jó gyakorlatok

Cím	EIEL (Helyi Egység Gyermekiskolája) - Ses Païsses: „Magok vetése egy ökológiailag fenntartható környezetben, az oktatási közösség minden erejével”
Szerző/Forrás	Reyes, M.I., Casau, R., Hidalgo, C., Benítez, M.C., Tur, M.A., Marí, C. and Díaz, E. (2023). <i>Buenas prácticas de educación para el desarrollo sostenible. Sembrando semillas en un ambiente ecosostenible con todas las fortalezas de la comunidad educativa</i> . Secretaría General Técnica.
Hivatkozás / URL	<ul style="list-style-type: none"> Kézikönyv: https://www.libreria.educacion.gob.es/libro/coleccion-de-buenas-practicas-de-educacion-para-el-desarrollo-sostenible-no-9-sembrando-semillas-en-un-ambiente-ecosostenible-con-todas-las-fortalezas-de-la-comunidad-educativa_184056/
Dátum	2021. óta

Rövid leírás

A “Magok vetése ökofenntartható környezetben, az oktatási közösség minden erejével” című jó gyakorlat egyike annak a 13 gyakorlatnak, amelyet a “A fenntartható fejlődésre irányuló oktatás jó gyakorlatainak gyűjteménye” című kézikönyvben gyűjtöttek össze. Ebben a Ses Païsses Önkormányzati Óvoda a legkisebbeket egy ökológiai és holisztikus szemléletmóddal ismerteti meg, melynél a nevelés a természettel való érintkezéssel történik, ahol megfigyelhetik, tanulhatják és együttműködhetnek a tisztelet és a kölcsönös függőség felismerésének kapcsolatában. Ez a gyakorlat olyan szempontokat kínál, amelyek segítik az oktatási központok és társadalmi környezetük javítását a fenntartható nevelésre való fejlődésben. A kezdeményezés a következő problémából indult ki: Az oktatási intézmények udvarai és szabadtéri terei nem voltak kedveltek, és nem jelentettek barátságos teret a használók számára. Ezért mind a családok, mind a pedagógusok szükségesnek látták, hogy ezeket a tereket átalakítsák, és az iskola többi létesítményével együtt egy újfajta tanulási térré alakítsák át. A cél az volt, hogy láthatóvá tegyék a teret, és olyan helyé alakítsák át, ahol a diákok fejleszthetik motoros képességeiket, kapcsolatba kerülhetnek a természettel, szocializálódhatnak társaikkal és fejleszthetik kreativitásukat. Az átalakítással a projekt a következő célokat tűzte ki:

- Javítsa a szabadtéri terek használatát, és alakítsa őket tanulási helyszínné a diákok számára.
- Az oktatási hálózatot alkotó valamennyi szereplő - diákok, családtagok, oktatási személyzet, pedagógiai szakemberek, kertészeti szakemberek stb. - együttműködésének és részvételének elősegítése.
- Hangsúlyozza a szabad játék fontosságát, és a játék különböző formáinak és változatos tevékenységeinek felajánlásával ösztönözze a kísérletezést, a tanulást és a kreativitást.
- Az ökológiai fejlődést szolgáló integrált oktatás előmozdítása. A természeti elemek közelebb hozása a játszótérhez, a természetes és újrahasznosított anyagok használatának bevezetése.

A főbb tevékenységek bemutatása és/vagy a megvalósítás módja

Ez a kezdeményezés innovatív, mivel a folyamat során az elejétől a végéig átfogó megközelítést alkalmaz. Ez azt jelenti, hogy a teljes oktatási közösséget és az azt alkotó összes szereplőt (családok, diákok, pedagógusok, intézmények, technikai személyzet stb.) bevonja a folyamatba, és ösztönzi a közöttük lévő együttműködést.

A projekt a diákokat nem pusztán nézőként, hanem potenciállal és önállósággal rendelkező emberként fogja fel, akik a tanítási és tanulási folyamat középpontjában állnak. Ők azok, akik végső soron részt vesznek és alkotnak, mivel ez egy folyamatos tanulási folyamat.

Ez az együttműködés az összes résztvevő koordinálásával valósul meg, elsősorban az érintett szereplőkkel való találkozók szervezésével. A tevékenységeket először az iskola pedagógiai személyzetével próbálták ki úgy, hogy találkozók szerveztek a megközelítés meghatározása érdekében, majd a családokkal, hogy elmagyarázzák nekik a javaslatot. Ezután munkacsoportokat szerveztek az anyagok összegyűjtésére, a bútorok elkészítésére és egyéb logisztikai feladatokra. Végül egy olyan napot ütemeztek be, amikor a legtöbb eszközt elő lehetett készíteni. A végső részleteket az oktatási intézmény véglegesítheti. A kezdeményezés által lefedni kívánt tartalom 3 területre szerveződik: 1) Harmóniában való növekedés; 2) A környezet felfedezése és feltárása; 3) Kommunikáció és a valóság ábrázolása. Ezek a területek megfelelnek a gyermekek tapasztalatainak és fejlődési területeinek, és olyan tanulási javaslatokon keresztül kell szemlélni őket, amelyek érdekesek és értelmesek a tanulók számára. Ezeket a javaslatokat transzverzális módon kell kidolgozni, azaz kölcsönhatásban kell lenniük és kapcsolatot kell teremteniük az összes alkotóelemmel (tanulók, játéktér, környezet stb.). Ezekon a területeken keresztül a cél a tanulók fejlődését célzó tevékenységek és feladatok integrálása. Ami azt jelenti, hogy elősegítse a tudásukat és tanulási folyamataikat. Módszertanilag mindezt az egyes személyek egyéni ritmusának tiszteletben tartása és az alapvető gondoskodás alapelve irányítja egy hatékony, részvételi és egyenlő, bizalmat, jólétet és biztonságot nyújtó környezetben.

Ez a gyakorlat az oktatási intézmények rendelkezésére álló erőforrások és terek függvényében különböző léptékben is megismételhető. **A kezdeményezés adaptálásához követendő lépések:**

1. A rendelkezésre álló hely kipróbálása: Csoportok létrehozása és a játszótér által kínált összes lehetőség felfedezése az élmények, játékok, interaktivitás stb. tekintetében. Így új inspirációk és lehetőségek merülhetnek fel.
2. Mivel kollektív együttműködési projektről van szó, különböző javaslatok és nézőpontok merültek fel a megvalósítás megközelítésére vonatkozóan. Például, ha környezetbarát értékeket akarunk közvetíteni, figyelembe kell venni az olyan építőanyagok használatát, mint a fa, a kövek, a kötelek és más újrahasznosítható anyagok. Az anyagokat kreatív, barátságos és pedagógiai módon kellett elhelyezni.
3. Miután a javaslatok véglegesítésre kerültek, azokat a teljes oktatási közösséggel közölték és megvalósították.
4. A projektet megvalósító szakemberek és az érintett szereplők közötti önértékelési rendszer megvalósítása; ez a folyamat új javaslatok és kezdeményezések előtt nyitja meg az utat.

Az értékeléssel kapcsolatban a projekt olyan elemzési folyamatot alkalmazott, amely magában foglalta a dokumentációs anyagként használt képek és videók gyűjtését. Ezt az anyagot az értékelési folyamat részeként használták fel, amely segített új ötleteket hozni az anyagokkal, bútorokkal, dekorációval és a terek optimális használatával kapcsolatban. Végül a projekt értékelése során olyan eszközöket használtak még, mint az interjú, kérdőív vagy önértékelési űrlapok.

Szükséges eszközök

PÉNZÜGYI ERŐFORRÁSOK: A projekt megvalósítása során a legnagyobb kihívást a pénzügyi költségvetés jelentette.

EMBERI ERŐFORRÁSOK: Az oktatási hálózat (diákok, családok, családok, szomszédság, tanári kar, a Baleár-szigeteki Természetvédelmi Intézet kertészeti munkatársai stb.) együttműködése szintén kulcsfontosságú volt annak érdekében, hogy a projekt pénzügyileg minél függetlenebb legyen. Ennek eléréséhez azonban sok irányítási és koordinációs munkára van szükség az érintett felek között (találkozók, gyűlések, pályázatok készítése, tervezés stb.).

ANYAGI ERŐFORRÁSOK: A projekt megvalósításához szükséges anyagokat a pályázattól függően kell figyelembe venni. Egyes anyagok olcsóbbak, mint mások, vagy könnyebben hozzáférhetőek, de kevésbé ellenállóak az időjárási viszonyokkal, például az esővel vagy a napsütéssel szemben. Természetes és újrahasznosított anyagok.

TÉRBELI ERŐFORRÁSOK: Maga az iskola; zöld, fenntartható és dinamikus udvar.

Megjegyzések és javaslatok a pedagógusok számára

Ez egy nyitott és befogadó projekt, amelyet ökoszociális szempontból közelítünk meg, és amelynek gerincét az SDG-k (fenntartható fejlődési célok) és a gyermekek jogai alkotják. Ez a jó gyakorlat a 2030-as menetrend keretébe illeszkedik, és a projektben konkrétan tükröződő fenntartható fejlődési célok a következők: SDG 3, SDG 4, SDG 5, SDG 7, SDG 11, SDG 13.

Miért nevezzük ezt jó gyakorlatnak:

- A teljes oktatási közösség és az azt alkotó összes szereplő (családok, diákok, pedagógusok, intézmények, technikai személyzet stb.) bevonása.
- Az együttélés normái, amelyeket az egész oktatási közösség ismer és vállal: Állami iskola; Ibicencan iskola; Iskola a sokféleségért; Öko-környezeti iskola (holisztikus-rendszeres); Tudatos iskola; Inkluzív iskola.
- A tanulók mint a tanítási-tanulási folyamat főszereplői.
- Átfogó módon feldolgozott javaslatok.
- A személyes tanulási ritmus tiszteletben tartása.
- Hatékony, részvételi és egyenlőségi környezet megteremtése, amely bizalmat, jólétet és biztonságot nyújt.

További információ:

- » <http://aulesconscientsaeivissa.blogspot.com/2018/06/ei-ses-paisses-una-escoleta-conscient.html> (Center Blog)
- » <https://twitter.com/jacampomar/status/1520050902610100226> (Twitter fenntarthatóság és interkulturalitás 0-3-tól)
- » <http://centresecoambientals.blogspot.com/2020/> (Blog oktatási központok a Baleár-szigeteki öko-környezetvédelmi programban)
- » <https://www.periodicodeibiza.es/fotogaleria/escuela-infantil-eip-ses-paisses-imagenes.html> (hír: a központ képekben)
- » <https://www.periodicodeibiza.es/pitiusas/ibiza/2023/11/16/2051485/distinguidos-centros-educativos-ibiza-formentera-como-centros-ecoambientales.html> (hír: intézményi elismerés mint öko-környezetvédelmi központ)
- » <https://www.periodicodeibiza.es/pitiusas/aldia/2023/02/02/1875185/escoleta-ses-paisses-elegida-como-segunda-mejor-espana.html> (hír: második legjobb központ az államban egy online központ keresőmotorban)

Cím	Iskolák a fenntarthatóság felé NETWORK (ESenRED)
Szerző/Forrás	Gutiérrez, J.M. (2021). <i>Buenas prácticas de educación para el desarrollo sostenible hacia la sostenibilidad en Red – ESenRED</i> . Secretaría General Técnica.
Hivatkozás / URL	Kézikönyv: https://www.libreria.educacion.gob.es/libro/coleccion-de-buenas-practicas-de-educacion-para-el-desarrollo-sostenible-no-1-escuelas-hacia-la-sostenibilidad-en-red-esenred_171536/
Dátum	2011. óta

Rövid leírás

A 2011-ben létrehozott ESenRED a közigazgatás (autonóm közösségek, tartományi tanácsok, városi tanácsok stb.) által támogatott fenntartható (nem egyetemi) oktatási központok hálózatának országos hálózata.

Az "Iskolák a fenntarthatóság felé NETWORK (ESenRED)" jó gyakorlat egyike a "Jó gyakorlatok gyűjteménye a fenntartható fejlődésre irányuló oktatásban" című 13 gyakorlatnak. Célja a fenntarthatóságra irányuló környezeti nevelés fejlesztése annak érdekében, hogy a diákok képessé váljanak a bolygónkat sújtó ökoszociális válsággal szembenézni.

Az ESenRED hálózat fő célkitűzései a következők:

- Elősegíti a különböző hálózatok közötti találkozást, cserét, együttműködést és terjesztést az intézkedések, források, anyagok és ötletek terén.
- A saját gyakorlatukkal kapcsolatos reflexió, értékelés és innováció elősegítése a referenciamodellekkel kapcsolatos tudás közös építése érdekében.
- A hálózatok közös projektjeinek kidolgozása, amelyek a tanulók tanulási kompetenciáinak tartós javítására töreksenek a tanulók részvételén keresztül, valamint a tanárok szakmai kompetenciáinak tartós javítására.
- Kapcsolatok és közös projektek kialakítása más nemzetközi iskolahálózatokkal a fenntarthatóság érdekében.

A hálózatok network-je a tudásmegosztás, a kollektív tanulás és a fenntarthatósággal kapcsolatos kompetenciák fejlődésének terepe.

A hálózatépítést nagyra értékeljük, hogy ökoszociális szemszögből megoszthassuk egymással ötleteinket, cselekvési módszereinket és lehetséges közös projektjeinket.

A főbb tevékenységek bemutatása és/vagy a megvalósítás módja

Az ESenRED munkájának fő tartalmi elemei a következők: a) Közös vezetés: a hálózatok technikai személyzete demokratikusan dönt a tanfolyam feladatairól, és közös értékelésre kerül sor; b) A fenntartható fejlődésre és a globális állampolgárságra való nevelés: Értékek és az emberi jogok tiszteletben tartása; c) Felelősségvállalás: egyéni és kollektív felelősségvállalás a helyi és globális élet minőségének javításáért a fenntarthatóság érdekében; d) Protagonizmus és a diákok felhatalmazása: az ökoszociális tudatosság előmozdítása; e) Transzformatív cselekvés: a cselekvésre való nevelést transzformatív javaslatokkal segítik elő.

Az ESenRED fő tevékenységei a következők:

- Szeminárium: A Nemzeti Környezeti Nevelési Központban (CENEAM) minden évben megrendezésre kerülő eseményekért felelős technikai személyzet találkozója.
- A Gondoskodás a bolygóért ifjúsági konferencia (CONFINT): A kétévente megrendezésre kerülő pedagógiai folyamat során a különböző nemzetiségű és korú fiatalok olyan fogalmakat és értékeket mélyítenek el, mint az ökopolgárság, a fenntarthatóság, a demokrácia, a felelősség és a részvétel. A konferencia a hálózat egy autonóm közösségében kerül megrendezésre.

- ESenRED tanári szimpózium: A különböző hálózatok tanárainak éves találkozója a sikeres gyakorlatok cseréje, a képzés és a közös projektek kidolgozása céljából.
- ESenRED-akció június 5-én a Környezetvédelmi Világnap alkalmából: minden évben felkérjük az iskolákat, hogy egy aktuális témához, az SDG-khez stb. kapcsolódó közös oktatási-kommunikációs akciót hajtsanak végre.

A módszertan tekintetében érdemes kiemelni a kezdeményezésben kulcsfontosságú együttműködést és párbeszédet, ami lehetővé teszi a hálózatépítést.

Az elvégzett tevékenységek értékelése a hálózatok network-jének szervezésében és működésében alapvető elem, amelyet különböző eszközökkel és dinamikával hajtanak végre. A hálózatok technikai személyzetének elkötelezettségére van szükség, és fejlesztésre az új hálózatok fogadására vonatkozó protokoll létrehozásában.

Néhány eredményt kiemelve: a CENEAM-ben tizenkét szemináriumot tartottak a technikai személyzetnek; több száz iskolai CONFINT-et Spanyolország-szerte, több tucat autonóm CONFINT-et és 5 állami CONFINT-et, valamint 4 európai CONFINT-en való részvételt; 6 ESenRED oktatói szimpóziumot.

Az ESenRED 2021-ben a következők vettek részt: A spanyol állam 15 autonóm közösségének 16 hálózata; 4225 nem egyetemi oktatási központ (köztük néhány kisgyermekkorú nevelési központ); több mint 1 500 000 diák és több mint 100 000 tanár.

Az ESenRED együttműködési megállapodást kötött a CENEAM-mel.

<p>Szükséges eszközök</p>	<p>ANYAGI ERŐFORRÁSOK: A közös projektek kidolgozásához szükséges anyagok.</p> <p>TÉRBELI ERŐFORRÁSOK: Nemzeti Környezeti Nevelési Központ (CENEAM).</p> <p>EMBERI ERŐFORRÁSOK: Az oktatási közösség egésze; a bevont tanárok, a tanulók.</p>
<p>Megjegyzések és javaslatok a pedagógusok számára</p>	<p>Az ESenRED-hálózatok környezeti nevelési projektjei valós és konkrét forgatókönyvek alapján kapcsolódnak az SDG-khez egy ökológiailag fenntarthatóbb és társadalmilag igazságosabb világ érdekében. Minden iskola saját, kontextusba helyezett projektet valósít meg közös fókusszal és közös cselekvési irányvonalakkal. A képviselők közös felelősséget vállalnak a változás és az előrehaladás előmozdításáért, horizontális módon támogatva a hálózatépítést. Ily módon nagy hatást érnek el a diákokra és a tanároknak olyan közös projekteken keresztül, amelyek öko-szociális átalakulást eredményeznek közvetlen környezetükben.</p> <p>Miért nevezzük ezt jó gyakorlatnak?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ez egy gyakorlatközösség, amely együttműködést generál azzal a céllal, hogy az iskolákban a fenntarthatóság kultúráját teremtsék meg. • Ez egy hálózatok network-je. • Alapjai a közös vezetés, az emberi jogok tiszteletben tartása, a felelősségvállalás, a diákok protagonizmusa és felhatalmazása, valamint az átalakító öko-társadalmi cselekvés. • Társadalmilag igazságosabb és ökológiailag kiegyensúlyozottabb társadalmat hoz létre. <p>További információ: @esenred21 (Twitter)</p>

Cím	Baszk nyelv és interkulturalitás a városunkban
Szerző/Forrás	Amelia Barquín y Karmele Pérez (Faculty of Humanities and Educational Sciences - University of Mondragón) és az Association of Basque Municipalities (UEMA) közötti együttműködésben
Hivatkozás / URL	-
Dátum	2021-től napjainkig

Rövid leírás

Az utóbbi években egyre több bevándorló család él Baszkföldön. A hivatalos nyelv a baszk és a spanyol, de a baszk még mindig kisebbségi nyelv. Ebben az összefüggésben ez a projekt az interkulturalitáson kíván dolgozni, erősítve a baszk nyelvű kommunikációt, és eszközöket biztosítva a baszkul nem tudó családok számára, ezáltal javítva részvételüket.

Az „Euskara eta kulturartekotasuna gure herrian” elnevezésű projekt különböző településeken indult el az együttélés, az interkulturalitás és a családok közötti kommunikáció elősegítése érdekében, egy oktatási központtal együttműködésben. Ezt követően a baszk kormány és Bizkaia tartományi tanácsának közreműködésével több település is bekapcsolódott a programba. Ezek közé tartozik Azpeitia településen, a 0-3 éves korú gyermekeket nevelő Haurreskola is.

A projekt fő célkitűzései a következők:

- Baszk nyelv használata
- Tiszteletteljes kommunikáció és környezet biztosítása minden családdal, beleértve azokat is, akik nem tudnak baszkul.
- A baszk nyelvből kiindulva interkulturalitást építeni.

Az operatív célkitűzések a következők:

- A baszk és az interkulturalitás összekapcsolása az érintett oktatási központokban és a városban.
- A kis baszk településeken szerzett tapasztalatok átültetése egy nagyobb és összetettebb településre.
- Egy településen több iskolával együttműködni, és ebből következően a projekt célkitűzéseihez kapcsolódóan együtt dolgozni.
- Egy helyi irányító csoport létrehozása és közös munkával a helyi stratégia kialakítása.
- A település lehetőségeinek és szükségleteinek azonosítása, valamint közös stratégiák létrehozása és megvalósítása.
- Hatást gyakorolni az iskolai és helyi gyakorlatokra: Nyelvi kapcsolatok és stratégiák sorozatának kialakítása; E stratégiák kommunikálása, megosztása, alkalmazása és elemzése; E tevékenységek konszenzusos módon történő végrehajtása az oktatási közösséggel.

A főbb tevékenységek bemutatása és/vagy a megvalósítás módja

A projekt közösségi jellegű, és a település igényeihez és lehetőségeihez igazodik. Ebben az összefüggésben például az óvodák döntő szerepet játszanak a családok, a tanulók és a pedagógusok bevonásában.

A következő lépéseket a **projekt fázisainak** kell tekinteni: A problémakör és az egyes települések helyzetének megosztása; Konszenzus a kommunikációs formák folyamatáról és bemutatásáról; A kommunikációs formák kidolgozása az oktatási közösséggel; A stratégiák kidolgozása a helyi szereplőkkel; A végrehajtás elemzésének elvégzése és megosztása; A rendszerezési kritériumokról való megállapodás.

Az alkalmazott **stratégiák** közül néhány: szinkrontolmácsolás a találkozókon és tevékenységeken; találkozók a családokkal, tanárokkal; WhatsApp vagy telegram csoportok; írásos feljegyzések a családok számára.

Módszertanilag a projekt dialogikus jellegű, és célja, hogy biztonságos környezetet teremtsen a gyakran bonyolult kérdések feldolgozásához. Az egyik kulcs egy olyan vezető csoport létrehozása, amely egyetért a folyamattal és a végrehajtással kapcsolatban. Konkrétan három munkacsoportot határoztak meg, amelyekhez különböző feladatokat rendeltek:

- A vezetői csapat feladatai: A probléma áttekintésén dolgozni; Megállapodni a folyamatban, a stratégiában és a keretben; Megszervezni a találkozókat az oktatási központban, részt venni és terjeszteni a projektet; Azonosítani az önkormányzat igényeit és lehetőségeit, valamint közös stratégiákat létrehozni és dinamizálni.
- Az Udalerri Eusladunen Mankomunitatea (UEMA) technikai személyzetének feladatai: Szervezés, motiválás, ellenőrzés és dokumentálás (jegyzőkönyvek vezetése); Képzés az intézményhez tartozó tanároknak és családoknak, valamint visszajelzések gyűjtése; Kapcsolattartás és koordináció az egyetem tanácsadó személyzetével.
- Az egyetemi tanácsadó személyzet (HUHEZI) feladatai: A projekt fő koordinálása; Képzés az intézmények tanárainak és a családoknak és visszajelzések gyűjtése; A folyamat során szükséges eszközök biztosítása; Segítségnyújtás a folyamat értékelésében.
- Mint értékelési módszer, az egyik eszköz, amit a folyamatokban használnak, a SWOT elemzés, amelynek segítségével azonosíthatók a fejlesztés alatt álló projekt gyengeségei, veszélyei, erősségei és lehetőségei.
- Az eredmények tekintetében javulás tapasztalható a nem baszk nyelvű családok részvételében és kommunikációjában az iskola által kínált tevékenységekben.

Szükséges eszközök

ANYAGI ERŐFORRÁSOK: jegyzőkönyvek, különböző nyelvű dokumentumok, fordítók, Telegram/WhatsApp stb.

TÉRBELI ERŐFORRÁSOK: Az önkormányzat; oktatási intézmények.

EMBERI ERŐFORRÁSOK: Az oktatási közösség bevonása. Az érintett szereplőknek önkéntesen kell részt venniük; az oktatási intézményeknek a tanári kar, az igazgatóság és a szülői közösség jóváhagyásával kell egy évre elköteleződnie; egy irányító csoport jön létre, amely alkalmazkodik az egyes intézmények és települések igényeihez; a projekt dialogikus jellegű, és célja egy barátságos légkör elősegítése.

Megjegyzések és javaslatok a pedagógusok számára

Ez egy folyamatosan bővülő projekt, ezért szükséges lesz az elért eredmények nyomon követése.

Miért nevezhetjük jó gyakorlatnak?

- Közösségi projekt, amely elősegíti a bevándorló családok részvételét és kommunikációját.
- A baszk nyelv kulcsfontosságú elem a befogadásban.
- Tiszteletet mutat a különböző kultúrák irányában a bevándorlók nyelvének megbecsülése mellett

További információ:

https://www.uema.eus/eu-ES/Albisteak/Orriak/20240313_Zaldibia-topaketa-UEMA.aspx (News)

<https://uztarria.eus/azpeitia/1709826138383-etorkinen-sume-alabak-eta-euskara-elkarrekin-pentsa-dezagun-saioa-egingo-dute-asteazkenean> (News)

<https://www.youtube.com/watch?v=utyPb4-huD8> (Youtube)

<https://azpeitia.eus/berriak/item/8952-euskara-eta-kulturartekotasuna-uztartzeko-egitasmoa-jarri-da-abian> (News)

Jó gyakorlatok más európai országokból

Cím	“KOALA” projekt (Lengyelország, Ciprus, Görögország, Belgium és Észak-macedóniai Köztársaság)
Szerző/Forrás	Embrace Project. (2023). <i>Fostering a Culture of Inclusion - Handbook</i> .
Hivatkozás / URL	Kézikönyv: https://project-embrace.eu/wp-content/uploads/2023/11/EMBRACE_PR3_HANDBOOK_EN.pdf
Dátum	2022- 2023

Rövid leírás

- Az élet első éveiben nyújtott alapvető minőségi szolgáltatások tartós és pozitív hatást gyakorolnak a gyermek szociális, érzelmi és fizikai fejlődésére, valamint későbbi iskolai eredményeire. Általánosságban elmondható, hogy a hátrányos helyzetű területeken élő családok ritkábban veszik igénybe a gyermekgondozást. Egyes városrészekben minden negyedik csecsemőt és kisgyermeket érinthet a nélkülözés kockázata, amely kevesebb lehetőséget biztosít számukra már születésüktől kezdve, és ez maradandó nyomot hagy életükön. A Koala projekt célja ennek megelőzése és kezelése egy olyan városrészi alapú együttműködés révén, amely alapvető gyermekgondozási és családtámogató szolgáltatásokat foglal magában.
- A Koala projekt a sérülékeny helyzetben lévő családokra összpontosít, akik 9 hónapos és 3 éves kor közötti gyermekeket nevelnek, és bizonyos hátrányos helyzetű városrészekben élnek. A Kind&Gezin által kidolgozott projektirányelvek szerint egy család akkor minősül sérülékeny helyzetűnek, ha a hátrányos helyzet kritériumai közül három (vagy több) területen elégtelen pontszámot ér el:
  - Család havi jövedelme
  - Szülők iskolai végzettsége
  - Gyermekek fejlődése
  - Szülők foglalkoztatási helyzete
  - Lakhatási körülmények
  - A családtagok mentális és fizikai egészsége.

A családok vagy azért találnak rá a tevékenységekre, mert ismerik a közösségi központot, vagy olyan szociális partnerek irányítják őket oda, mint a Kind & Gezin ápolói/orvosai, a helyi iskola, a közösségi központ munkatársai, közösségi egészségügyi központok, a Caritas International gyermekfoglalkoztató kezdeményezései.

Szívesen fogadják a családok csatlakozását a Koala projekthez a terhességtől kezdve egészen addig, amíg gyermekük betölti a 3 éves kort.

A főbb tevékenységek bemutatása és/vagy a megvalósítás módja

A Koala projekt „integrált családtámogató ajánlatot” nyújt, amelynek keretében egy könnyen elérhető kapcsolattartó pontot biztosít a családok számára, valamint heti rendszerességű gyermek- és szülőprogramokat szervez (gazdag és hatékony tanulási környezetet teremtve). A **Koala tevékenységekben** való részvétel révén bizalmi kapcsolat alakulhat ki, amely híd lehet az élet más területei felé: megelőző egészségügyi ellátás, óvodai nevelés, közösségi munka és gyermekprogramok, kultúra, holland nyelvgyakorlási lehetőségek, foglalkoztatás, oktatási lehetőségek stb. A családokat meleg támogatással irányítják ezekhez a szolgáltatásokhoz, **különös figyelmet fordítva a gyermekgondozásra és a közösségi munkára.**

A Koala projekt extra tevékenységeket is kínál (nem heti rendszerességgel). Ezek közé tartozhat a helyi könyvtár látogatása, a környék különböző játszótereinek felfedezése, szülő-gyermek sporteseményeken való részvétel, a helyi közösségi egészségközpont meglátogatása, illetve az érzékszervi terápia szervezése vagy támogatása (havi tevékenység). **Minden tevékenységet gondosan úgy alakítanak ki, hogy az MeMoQ pedagógiai keretrendszer különböző tapasztalati területeit foglalja magában: én és a másik, test és mozgás, kommunikáció és önkifejezés, valamint a világ felfedezése.**

A tevékenységek a Reggio Emilia megközelítés oktatási filozófiájára és pedagógiájára épülnek, amely önálló, kísérletező tanulást alkalmaz kapcsolatalapú környezetben. Számos család, amely a Koala programba látogat, otthon más nyelveket beszél, és a legtöbb szülő kevés vagy semmilyen holland nyelvtudással nem rendelkezik, ezért a nyelvi fejlesztő elemek mindig beépítésre kerülnek, anélkül hogy figyelmen kívül hagynák a szülői nyelv(ek) fontosságát.

Eredmények és értékelés a KOALA-ban, a cél a következő hatás elérése:

- Maximalizálni a kisgyermek fejlődési lehetőségeit egy gazdag környezet és befogadás révén (MEMOQ)
- Szélesíteni a sérülékeny helyzetben lévő családok hálózatát, hogy tudatosan használják a támogatási forrásokat és a környezetükben lévő támogató szervezeteket
- Növelni a szülők rezilienciáját, hogy különböző élethelyzetekben sikerélményeket tapasztaljanak meg, illetve keressék és ragadják meg a fejlődési lehetőségeket önmaguk és gyermekeik számára.

A végső cél az, hogy a Koala minden fejlődési lehetőséget megadjon a gyermekeknek (és kiterjesztve a felnőtteknek, valamint az egész családnak), hogy reziliens felnőttekké váljanak. A projektben dolgozó szakemberek célja, hogy támogassa a család egészségét, és segítsen nekik egy széles és erős network kiépítésében, amelyre támaszkodhatnak.

Szükséges eszközök

ANYAGI ERŐFORRÁSOK: játékok, mesék, kartonpapír, festékek, bábok, szőnyegek, adaptált bútorok, és egyebek.

TÉRBELI ERŐFORRÁSOK: maga a bölcsőde, a városi könyvtár, a környék parkjai és zöldterületei, stb.

EMBERI ERŐFORRÁSOK: a projekt a különböző szereplők bevonásával és együttműködésével valósulhat meg: a közösségi központ szakemberei, a környék egészségügyi szakemberei, a bölcsőde pedagógusai, családok és a közösség más tagjai.

Megjegyzések és javaslatok a pedagógusok számára

Miért nevezhető jó gyakorlatnak?

- A gyermekek jogaival foglalkozik a szülők támogatása révén
- A közösséggel együttműködve dolgozik
- Integrált, holisztikus és szükségletalapú szolgáltatásokat kínál
- Évről évre egyre több családot ér el egyéni támogatás és csoportos tevékenységek révén
- Tovább követi a családokat addig, amíg más segítséget igénybe nem tudnak venni, vagy amíg ki nem alakul egy informális hálózat, amelyre a család valóban támaszkodhat.

További információ:

<https://vbjk.be/nl/projecten/koala-kind-en-ouderactiviteiten-voor-lokale-armoedebestrijding>

<https://vimeo.com/775708788>

Reggio Emilia megközelítés:

<https://www.reggiochildren.it/en/reggio-emilia-approach/valori-en>

Cím	Projekt: Az én ideális iskolám; az iskola, amelyre vágyom (Olaszország)
Szerző/Forrás	Antonini, et al. (2024). <i>My Ideal School - Children as Policy Makers - Pilot Action Activity Handbook</i> . Bologna: University of Bologna - Interpreting and Translation Department.
Hivatkozás / URL	https://newabc.eu/wp-content/uploads/2023/09/Handbook-MyIdealSchool_compressed.pdf
Dátum	2021-2024

Rövid leírás

Ma Európában a menekült és bevándorló háttérű gyermekek és fiatalok továbbra is nehézségekkel küzdenek az iskolai egyenlőtlenségek és konfliktusok miatt. Ennek megszüntetéséhez nélkülözhetetlen, hogy a bevándorló és menekült gyermekeknek segítsünk megtanulni, hogyan győzhetik le a nehézségeket és hogyan lehetnek kitartóak. Emellett hatékony stratégiákra van szükség az inklúzió biztosításához. Az EU által finanszírozott NEW ABC projekt egy transzformatív és együttműködésen alapuló megközelítést javasol, amely elősegítheti a stratégiai változásokat. A projekt összekapcsolja a döntéshozók hangját a fiatalok által vezetett, innovatív tevékenységek fejlesztésével egy közös alkotást lehetővé tevő környezetben. A projekt kilenc innovációs pilot akciót foglal magában kilenc EU-tagállamban. Az átfogó cél annak biztosítása, hogy a tevékenységek eredményei adaptálhatóak, továbbfejleszthetők és hosszú távon fenntarthatóak legyenek.

Ezen keretprojekt részeként különböző pilot projektek kerültek kidolgozásra, köztük egy olyan kezdeményezés is, amelyet most megosztunk: „**Az én ideális iskolám; az iskola, amelyre vágyom**”. Ebben a projektben 3 és 14 év közötti diákok vesznek részt.

Ennek a kísérleti projektnek a célja, hogy segítse a gyermekeket, családokat és közösségeket abban, hogy hallassák a hangjukat, és a valós oktatási szükségleteiket eljuttassák más érintettekhez, valamint a helyi, regionális és nemzeti szintű döntéshozókhöz. Azáltal, hogy lehetőséget ad a gyermekeknek, családoknak, pedagógusoknak és közösségeknek – különösen a bevándorló háttérrel rendelkezőknek –, hogy kifejezzék véleményüket és leküzdjék az oktatásban tapasztalt akadályokat, növeli a cselekvőképességüket. Ezzel láthatóvá tehetik valódi oktatási szükségleteiket a döntéshozók és politikai szereplők számára.

A célok két különböző szinten várhatók:

- Először is, a gyermekek, szülők és tanárok hangjának hatást kell gyakorolnia az osztálytermi tevékenységek „mikro” szintjére. Képesnek kell lenniük arra, hogy kifejezzék saját nézőpontjukat, és befolyásolják, hogyan alakulnak a mindennapi tevékenységek az oktatási intézményekben.
- Másodsor, az érintettek nézőpontjának láthatóságot kell kapnia azáltal, hogy szinergiákat és kapcsolatokat alakítanak ki a helyi, regionális és nemzeti szintű döntéshozókkal. Ebben az esetben a cél az, hogy a gyermekek és szülők ötletei előtérbe kerüljenek, és arra kényszerítsék a döntéshozókat, hogy figyelembe vegyék az ő nézőpontjaikat.

A főbb tevékenységek bemutatása és/vagy a megvalósítás módja

A tevékenységek általában a következő fázisokból állnak: 1) Ötletelés, 2) Fogalmi térkép készítése, 3) A tevékenység közös megalkotása, 4) A tevékenység végrehajtása, 5) Reflexió és értékelés, 6) Bemutatás a családoknak egy csoport/intézmény záróesemény keretében.

Ez a pilot projekt a következő alprojekt(ek)et hozta létre:

- KÖNYVKLUB
- KAMISHIBAI AZ INKLÚZIÓÉRT

- EGY TEREM FELÚJÍTÁSA
- EGY DIGITÁLIS KÖNYV LÉTREHOZÁSA
- BÁBSZÍNHÁZ
- VERSÍRÁS
- A MEGEHETŐ ISKOLA

A módszertanra vonatkozóan elmondható, hogy az akció általános kerete a KÖZÖS ALKOTÁS. Ennek a pilotnak a tevékenységeit közösen hozták létre többirányú megközelítéssel, az egész gyermeket/iskolát átfogó, alulról felfelé irányuló és részvételi akciókutató elméletekre alapozva. Ez a megközelítés segít integrálni a tanulási dimenziót a kulturális, szociális és érzelmi szférával, ezáltal hozzájárulva a befogadás előmozdításához és fokozásához.

Az iskolában megvalósuló projekt, ahogy láttuk, különböző formákat ölt (különböző alprojekteket), a diákok életkorától és más tényezőktől függően. Például a hároméves diákok a „Megehető iskola” metaforán keresztül dolgoztak.

Néhány olyan mutató, amely hasznos lehet a tevékenység értékeléséhez. Kifejleszhetünk egy értékelési eszközt a következő mutatók (néhány vagy az összes) felhasználásával:

- A gyermekek részvétele
- Kapcsolati hálózat az iskolában
- A szülők bevonása
- A döntéshozók bevonása
- Szakmai fejlődés
- Átfogó hatás

<p>Szükséges eszközök</p>	<p>(Az alprojektektől függ, a következők a „Megehető iskolára” vonatkoznak:) ANYAGI ERŐFORRÁSOK: Étel (kekszek, csokoládé...) és különféle anyagok TÉRBELI ERŐFORRÁSOK: - EMBERI ERŐFORRÁSOK: Pedagógusok, diákok, családjaik és a település tagjai</p>
<p>Megjegyzések és javaslatok a pedagógusok számára</p>	<p>(A „Megehető iskola” alprojekthez kapcsolódóan:) Azok a tevékenységek, amelyek során valami kézzelfoghatót hoznak létre közösen és együtt étkeznek, általában nagyon hatékonyak az óvodákban; jó eszköz arra, hogy a közös tevékenység révén tanítson a sokszínűségről és az óvodában kötött személyes kapcsolatok értékéről (pedagógusokkal, gyerekekkel). Ezek a tevékenységeken keresztül a gyermekek különböző kognitív és érzékszervi-motoros készségeket is fejlesztenek.</p> <p>Miért nevezhető jó gyakorlatnak?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Támogatja a kapcsolati hálózatok kiépítését a tanárok, szociális segítők, családok stb. között. • Ez a tevékenység elősegíti a gyermekek részvételét, ezzel már gyermekkortól kezdve a társadalmi cselekvésre való felkészítést, lehetőséget adva számukra, hogy álmodjanak és megtervezzék ideális iskolájukat. • Ezek a tevékenységek könnyen reprodukálhatók. <p>További információk: https://newabc.eu/project/ https://newabc.eu/pilot-school-contest-my-school-children-as-policy-makers/</p>

Cím	"EGY JÓ KEZDET" projekt (Szlovákia, Magyarország, Macedónia, Románia, Spanyolország)
Szerző/Forrás	UNESCO and the Council of Europe (2014). <i>Guidelines on inclusive early childhood care and education for Roma children</i> . Strasbourg: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO).
Hivatkozás / URL	https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000227503/PDF/227503eng.pdf.multi
Dátum	A projekt 2010-ben indult.

Rövid leírás

A projekt célcsoportját a hátrányos helyzetű roma és nem-roma gyermekek alkotják, születéstől 6-7 éves korukig, valamint a szülei vagy gondozói. A projektet négy országban (Észak-Macedónia, Magyarország, Románia és Szlovákia) 16 helyszínen valósítják meg, ahol óvodai, közösségi és otthoni szolgáltatásokat kínálnak. Célja, hogy javítsa a részt vevő gyermekek iskolára való felkészültségét és a későbbi életlehetőségeiket, valamint, hogy növelje a roma gyermekeknek a minőségi korai gyermekkori gondozás és oktatás szolgáltatásaihoz való hozzáférést. A projekt tevékenységeit a REF és partnerei által végzett adatgyűjtések elemzése után alakították ki, hogy átfogó képet kapjanak az ECEC szolgáltatások és az iskolai ellátottság minőségéről az egyes célzott településeken.

A főbb tevékenységek bemutatása és/vagy a megvalósítás módja

A születéstől 3 éves korig a fejlődésre helyezik a hangsúlyt. Tevékenységeik közé tartozik a születési anyakönyvezés, a kommunikáció és tanácsadás az egészségügyi ellátással kapcsolatban, a táplálkozás és etetés, különös figyelmet fordítva a csecsemő-gondozó interakcióra; a kisgyermekek játéknak, szociális fejlődésének és nyelvi fejlődésének támogatása odafigyelő, gazdag és stimuláló tanulási környezet biztosításával.

Összefoglalva, a főbb tevékenységek a következők: a gyermekek támogatása az óvodába való járásban; a pedagógusok és segítő szakemberek továbbképzése; informális tanulás biztosítása a gyermekek számára; szülőképző tanfolyamok szervezése és a beiratkozás támogatása (pl. személyazonosító okmányok, védőoltások).

Általánosságban elmondható, hogy részvételi módszertanokkal dolgoznak, amelyek a gyerekek és családjaik szükségleteire összpontosítanak, multikulturális oktatási megközelítéssel, nagyra értékelve ezt a kulturális gazdagságot. Érdemes megemlíteni, hogy a kifejlesztett projektek közül néhány javaslat integrálva lett a Waldorf pedagógiai keretrendszerbe.

A Jó Kezdet (AGS) projekt keretében egy átfogó nyomon követési és értékelési rendszert terveztek, amely lehetővé teszi a kiindulási helyzet rögzítését és a projekt későbbi hatásának meghatározását a kedvezményezetteknek.

A legfontosabb eszközök a következők voltak:

- A közösség áttekintése: Az alapvető információk összegyűjtése minden helyszínen a családok és a rendelkezésre álló korai gyermekkori oktatási és gondozási szolgáltatások kapcsán;
  - A háztartások felmérése: A szülők oktatással és gondozással kapcsolatos attitűdjeire és viselkedésére összpontosítva, alapvető szociális-gazdasági adatokkal;
  - Adatbázis, ami magában foglalja többek között a háztartási felmérést, a családok projekttevékenységekben való részvételére vonatkozó információkat és a gyermekek óvodai részvételét.
- A projekt eddig sikeresen lebontotta az oktatáshoz és egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés akadályait, ennek eredményeként több gyermek fér hozzá a formális vagy informális iskola előtti neveléshez és egészségügyi szolgáltatásokhoz. A szülők jobban tájékozottak az oktatásról és a korai gondozásról, valamint javult a kapcsolattartás a óvodák és a roma szülők között.

Az eredmények között szerepel: a hátrányos helyzetű roma gyermekek számára biztosított minőségi korai oktatás elérhetőségének javítása; a szülői gyakorlatok fejlesztése; a roma kisgyermek korai egészségügyi és gondozási szolgáltatásokhoz való hozzáférése és használatának javítása; a minőségi, formális általános iskolai oktatásba való átmenet és hozzáférés javítása.

Jelenleg már 4,350 roma és hátrányos helyzetű gyermek a program közvetlen kedvezményezettje.

Szükséges eszközök

ANYAGI ERŐFORRÁSOK: A következő irányelvek tájékoztatást nyújtanak négy kulcsfontosságú témában, amelyek a roma kisgyermek gondozásával, fejlődésével és korai oktatásával kapcsolatosak. A kiválasztott témák a következők: (1) A roma gyermekek számára kidolgozott nemzeti korai gyermekkori gondozási és oktatási (ECEC) agenda; (2) Tanterv és pedagógia; (3) Kezdeti képzés, szakmai fejlődés és támogatás a korai gyermekkori szakemberek számára; (4) Átmenet az otthoni vagy korai gyermekkori programokból az általános iskolai oktatásba. Az irányelvek számos jó gyakorlati példát, valamint ajánlott olvasmányokat és forrásokat kínálnak a fent említett témákban.

TÉRBELI ERŐFORRÁSOK: Az óvoda maga, valamint a helyi közszolgáltatási terek (jóléti, egészségügyi és foglalkoztatási központok stb.).

EMBERI ERŐFORRÁSOK: A projekt megvalósítása különböző együttműködő szereplők (családok, iskolai szakemberek stb.) részvételén és bevonásán alapul.

Megjegyzések és javaslatok a pedagógusok számára

Ez egy holisztikus projekt, ezért szükséges minél több intézmény és szereplő bevonása. Ha ez nem lehetséges, akkor fókuszálhatunk a gyermekek óvodáiban elvégezhető tevékenységekre.

Miért nevezhető jó gyakorlatnak?

- Részvételi, mélyfúrásos értékelésen alapszik.
- Erős közösségi jellege van.
- Jó eredményeket ér el a gyerekek óvodához való hozzáféréseben és közösségen belüli holisztikus fejlesztésükben.
- Különböző helyszíneken, különböző országokban is megvalósítják.

További információ:

<https://www.romaeducationfund.org/activities/>

Jó gyakorlatok Európán kívüli országokból

Cím	Jardín de Infantes de gestión pública estatal de la ciudad de Mercedes de Provincia de Buenos Aires (Argentína)
Szerző/Forrás	Burgos, N., del Carmen Silva, M., Grinóvero, N., Villamonte, P., Bregagnolo, N., Gusbert, J. V., ... & Lodi, A. (2019). <i>Investigaciones sobre buenas prácticas en educación inicial en Argentina</i> . Scientia Interfluvius (Research on Good Practice in Early Childhood Education in Argentina). 10(2), 17-42.
Hivatkozás / URL	https://revista.uader.edu.ar/index.php/aasif/article/view/134
Dátum	2017-2018

Rövid leírás

Ez egy olyan stratégiai irányvonal része, amely a koragyermekkorai nevelés jó gyakorlatainak nemzetközi, multikulturális és multidiszciplináris szemszögből történő azonosítására irányul.

Ez a cikk a Buenos Aires tartományban található Mercedes város óvodája által megvalósított jó gyakorlatokat elemzi. A jó gyakorlatokat három kulcsfontosságú aspektus alapján elemezték: az érintett szereplők személyes elképzelése, maguk a gyakorlatok és az előző két aspektus közötti kapcsolat. A pedagógusokkal készített különböző interjúk révén megismerték az általuk észlelt problémákat. Elmondásuk szerint a különböző kommunikációs formák (internet, mobiltelefonok...) hiányosságokat okoztak a közösség tájékoztatásában és a kisgyermekeknek nyújtott fejlesztésben. A saját valóságukkal szemben kritikus és az új ismeretekre nyitott gyermekeket szeretnének nevelni, az egymásra odafigyelést középpontba helyező, maradéktalanul inkluzív perspektívából.

A problémát felismerve „Hallgatunk, tudunk, kifejezzük önmagunkat, a kommunikáció alapjog, kommunikáció a verbális és nem verbális nyelveken keresztül” címmel vittek egy projektet. Ennek a projektnek az volt a célja, hogy láthatóvá tegye és megvalósítsa a közösségi kommunikációban bekövetkezett változásokhoz illeszkedő stratégiákat a különböző médiumok, például a mobiltelefonok használatával kapcsolatban, valamint az új kommunikációs formáknak az intézményre és az óvodai kapcsolatokra gyakorolt hatását.

A főbb tevékenységek bemutatása és/vagy a megvalósítás módja

- A kitűzött célt figyelembe véve a fő tevékenységek olyan terek létrehozásából álltak, ahol a gesztusokat, hangokat, színeket, szavakat, a különböző verbális és nem verbális nyelveket integrált tapasztalatokként használták a kifejezőkészség javítása érdekében, és a demokratikus értékeket és emberi jogokat előnyben részesítő, reflektív kommunikációt javasoltak. A tereket így különítették el az osztályok szerint:
- A nem verbális nyelvtől a verbálisig (bölcsődei-óvodai szint).
- A képzelet felé (első osztály)
- A fényképezés (második osztály A)
- Fotókiállítást készítünk (második osztály B)
- Nyelvek és kommunikáció (második osztály C)
- Alkotók, alkossatok! (harmadik osztály A)
- Én mondom neked, te mondod nekem, mi mondjuk egymásnak (harmadik osztály B)

A két fotóteremben például a fényképen látott valóság kritikai elemzésével foglalkoztak. Megértették, hogy minden, amit láttak, egy meghatározott kontextus része volt, és hogy a fényképen szereplő emberek nem olyanok voltak a valóságban, mint amilyenek látszottak. Emellett a pedagógusok „A közösségi emlékezetért, dalok CD-re rögzítése” című projektet valósítottak meg. Ezt az albumot a tanárok, a gyerekek és a szülők részvételével vették fel. Az egyes termekben a csoportok alkották meg a dalszövegeket, a zenetanár pedig megzenésítette azokat.

A **módszertan** tekintetében olyan adatgyűjtő eszközöket használtak, mint a vezetőikkel és pedagógusokkal készített interjúk; a gyakorlat megfigyelése; valamint intézményi és szakmai dokumentumok elemzése.

A pedagógusok, a gyerekek és a családok körében rendszeres **értékelésekre** került sor, különböző indikátorok segítségével. Az értékelő kérdések közül néhány így hangzott: Bővültek-e az óvodán belüli és kívüli kommunikációs formák? Kik között? Melyek voltak ezek a formák? Felfedeztük-e a kommunikációs formák jellemzőit és azok hatását a mindennapi cselekedeteinkre? Képesek voltunk-e problematizálni a kommunikációs formáinkat? Hogyan? Mi, pedagógusok bővítettük-e a kommunikáció verbális és nem verbális formáit? Milyen kommunikációs formákban érezzük úgy, hogy nagyobb megértést tudunk elérni? Létrejötték-e közös kritériumok a pedagógustársak között a kommunikációs formákkal kapcsolatban? Mik voltak ezek a kritériumok?

Ennek eredményeképpen ez a folyamat változásokat eredményezett a tanítási gyakorlatban, valamint horizontalizálta a kapcsolatokat. Javulás következett be a tanítási és tanulási folyamatokban, a játékkapcsolatokban és az osztálytermi munkában, a közös döntésekben, a családi csoportok nagyobb mértékű részvételében az óvodai tevékenységekben stb. A CD-t, azzal a céllal, hogy az egész közösség számára elérhető legyen, felajánlották a városi rádióknak, hogy felhasználhatják műsoraikban.

Szükséges eszközök	EMBERI ERŐFORRÁSOK: a közösség képviselői, például a közösségi rádióállomás tagjai ANYAGI ERŐFORRÁSOK: fényképek, CD-k stb. TÉRBELI ERŐFORRÁSOK: osztályterem, találkozóhelyek, közösségi rádióállomás.
Megjegyzések és javaslatok a pedagógusok számára	Miért nevezhetjük jó gyakorlatnak: <ul style="list-style-type: none"> • Közösségi projekt egy vidéki területen, ahol a közösség különböző csoportjainak bevonásával dolgoznak az értékeken, a tanulókat tekintve a valódi főszereplőknek. • A tanulók autonómiájának fejlesztése. • A gyermek iránti tisztelet.

Cím	Te Whāriki He whāriki mātauranga mō ngā mokopuna o Aotearoa Kora gyermekkori kurrikulum (Új-Zéland)
Szerző/Forrás	Ministry of Education, New Zealand (2017). Te Whāriki He whāriki mātauranga mō ngā mokopuna o Aotearoa. Early childhood curriculum.
Hivatkozás / URL	https://www.education.govt.nz/assets/Documents/Early-Childhood/ELS-Te-Whariki-Early-Childhood-Curriculum-ENG-Web.pdf
Dátum	2017

Rövid leírás

A *Te Whāriki* meghatározza az új-zélandi kisgyermekkori nevelésben (ECE) alkalmazandó tantervet, és útmutatást nyújt annak végrehajtásához.

A *Te Whāriki* egyedülállóan bikulturális keretek között fejezi ki azt az elképzelést, hogy minden gyermek kompetens és magabiztos tanulóként nőjön fel Új-Zélandon, aki erős az identitásában, nyelvében és kultúrájában. Hangsúlyozza a bikulturális alapokat, a multikulturális jelenünket és a közös jövőt, amelyet megteremtünk. Minden gyermeket arra ösztönöz, hogy a saját módján tanuljon, olyan felnőttek támogatásával, akik jól ismerik őket és a legjobb érdekeiket tartják szem előtt.

A *Te Whāriki* egy inkluzív tanterv – tanterv minden gyermek számára. A befogadás magában foglalja a nemek és az etnikai hovatartozás, a képességek és a tanulási szükségletek sokféleségét, a családi struktúrát és értékrendet, a társadalmi-gazdasági helyzetet és a vallást.

E helyi tanterv egyediségét többek között a következő tényezőknek köszönheti:

- kulturális perspektívák, például a kétnyelvű vagy nyelvi bemelegítéssel működő szolgáltatásokban
- az egyes gyermekek sajátos tanulási szükségletei
- strukturális különbségek, például az, hogy a szolgáltatás időszakos, iskolai vagy egész napos
- a gyermekek korosztálya az adott intézményben
- környezeti lehetőségek és korlátok
- a közösség etnikai és kulturális összetétele
- szervezeti és filozófiai hangsúlyok, mint például Montessori vagy Steiner
- a városi és a vidéki környezetben rendelkezésre álló különböző erőforrások
- a szülők, whānau-k és közösségek bevonásának módja.

A főbb tevékenységek bemutatása és/vagy a megvalósítás módja

A program olyan **tevékenységeket** biztosít a gyermekek számára, amelyekkel fejleszthetik erősségeiket, érdeklődésüket és képességeiket, például zene, mozgás, nyelv, alkotás, művészet, válogatás és rendszerezés, valamint másokkal való közös tevékenységek.

A gyermekek olyan tevékenységeket végeznek, amelyek fejlesztik a nagymozgásos és finommotoros készségeiket, és különböző mértékű fizikai kihívást és ésszerű kockázatot jelentenek. Az ilyen tevékenységek közé tartozik a mászás, egyensúlyozás, kalapálás, ugrálás, forgás, öntés, akadálypályák és építő projektek.

Módszertanilag a tanterv négy alapelvre épül: képessé tevés (whakamana), holisztikus fejlődés (kotahitanga), család és közösség (whānau tangata), valamint kapcsolatok (ngā hononga). Ezekre az elvekre épül a tantervi döntéshozás, és ezek irányítják a pedagógia és a gyakorlat minden aspektusát.

A hagyományos történetmesélés, a művészetek és legendák, valamint a humor, a közmondások és a metaforikus nyelv használata segítheti egyes közösségek gyermekeit abban, hogy eligazodjanak az ismerős és kevésbé ismerős összefüggések között.

A program magában foglalja a különböző kulturális perspektívákat, felismerve és megerősítve a gyermekek családjainak és kultúrájának elsődleges fontosságát. A közösségi, kiscsoportos és egyéni tapasztalatok közötti egyensúly lehetőséget ad az interakcióra, az együttműködésre és az elvonulásra is.

Az **értékelés** azt vizsgálja, hogy a szolgáltatás mennyire hatékonyan szolgálja az erősségeket, az érdekeket és igényeit, és hogyan halad a gyermekek tanulása. Az értékelés fókuszálhat a tanítási és tanulási programra, a szolgáltatás tanulási prioritásaira, vagy a gyermeknevelési szolgáltatás egyéb, a tanulásra és a tanításra közvetlenül ható elemeire.

Egy széles körű belső értékelés vizsgálhatja például a vezetést, a tanulási környezetet, valamint a szülőkkel és a whānau-val való kapcsolatokat. Arra kérdez rá, hogy mi működik jól, és kinek? Mit és hogyan kell megváltoztatni? Egy szűkebb értelemben vett belső értékelés követhet egy konkrét tantervi eseményt vagy beavatkozást felülvizsgálati céllal.

A projekt azt javasolja, hogy az **értékelés** narratív **formái**, mint például a tanulási történetek, a formatív értékelési sort használhatják: észrevenni, felismerni, reagálni, lejegyezni és újraértékelni a kívánt tanulást. A gyermekek portfóliójában szereplő elemek újbóli megtekintésének lehetőségei tanulási célú beszélgetésekre ösztönöznek, és támogatják az ön- és társértékelést.

Szükséges eszközök

ANYAGI ERŐFORRÁSOK: hangszerek, játékok, papír, ceruza, imaginatív játékhöz szükséges kellékek, ecsetek, hengerek, bélyegzőpárnák, olló, digitális eszközök, a természetből merített anyagok stb.

TÉRBELI ERŐFORRÁSOK: beltéri és kültéri játszóterek, a kültéri tapasztalatok különböző játéktereket foglalnak magukban, mint például sima talaj, szőnyeg, fű és homok.

EMBERI ERŐFORRÁSOK: a hálózatépítésben részt vesznek a pedagógusok, a közösség képviselői, a családok stb.

Megjegyzések és javaslatok a pedagógusok számára

Miért nevezhetjük jó gyakorlatnak?

A kezdeményezést többek között azért tartjuk jó gyakorlatnak, mert:

- feltétlen tiszteletet tanúsít a kulturális sokszínűség iránt, például a māori értékek és elvek iránt.
- különös figyelmet fordít a nyelvre, a modellekre stb.
- elősegíti a pedagógusok, közösség képviselői, családok stb. közötti hálózatépítést.
- tágabb értelemben véve foglalkozik az inklúzió lehetséges nehézségeivel, akadályával, melyek lehetnek: fizikai (például a fizikai környezet kialakítása), társadalmi (például a részvételt korlátozó gyakorlatok) vagy koncepcionális (olyan hiedelmek, amelyek korlátozzák azt, amit bizonyos gyermekek számára megfelelőnek tartanak) akadályok.

További információ: Communities of Learning | Kāhui Ako <https://www.education.govt.nz/early-childhood/teaching-and-learning/communities-of-learning-kahui-ako/>

Cím	A koragyermekkorai beavatkozások alapvető szempontjai. Fenntarthatósági folyamatok. REEA koragyermekkorai gondozási program (Peru)
Szerző/Forrás	Novoa Seminario M. (2020). Aspectos fundamentales de las intervenciones en la primera infancia. Procesos de sostenibilidad (Fundamental aspects of early childhood interventions. Sustainability processes).. REEA. No. 6, Vol II. Agosto 2020. Pp. 54-71. Centro Latinoamericano de Estudios en Epistemología Pedagógica.
Hivatkozás / URL	https://www.eumed.net/rev/reea/agosto-20/primerainfancia.html
Dátum	2008 - 2020

Rövid leírás

A kisgyermekkorai gondozási program (AEPI) a kisgyermeket és családjaikat célzó, strukturált, tervezett, rendezett tevékenységek összessége, amelynek célja a kisgyermek motoros, kognitív, szociális és nyelvi készségeinek fejlesztése, valamint a szülők és családok gondozási képességének erősítése.

Az AEPI elismeri az élet első három évének fontosságát az egyének és az emberiség fejlődésében. Ennek értelmében a program munkája a következőkre összpontosít:

- A kapacitások fejlesztésének előmozdítása a következő területeken: önismeret, a természetes környezettel való kapcsolat, valamint a kognitív és szociális kommunikáció fejlesztése a 3 év alatti gyermekeknél.
- A kerületi családok szülői kultúrájának erősítése a 3 év alatti gyermekek átfogó fejlődésének biztosítása érdekében.
- A kora gyermekkorai neveléssel foglalkozó pedagógusok és segítők kapacitásfejlesztése a kora gyermekkorai gondozás előmozdítása érdekében.
- Az ágazatközi szervek bevonása a program fenntarthatóságának biztosítása érdekében.

A főbb tevékenységek bemutatása és/vagy a megvalósítás módja

A kora gyermekkorai gondozás összetevője három témakörből kiindulva ad iránymutatásait:

1. A családok kapacitásépítése, amely a család kísérésének és támogatásának folyamatán alapul, hogy a családot megerősítsék szerepében és garantálják a gyermekek jogait.
2. A kora gyermekkorai neveléssel foglalkozó pedagógusok és segítők, valamint a közösségi önkéntesek kapacitásépítése a kora gyermekkorai gondozás előmozdítása érdekében a családokban és a közösségben.
3. Megfelelő nevelési terek kialakítása a gyermekek időben történő fejlesztésének irányítására az anyák és apák közvetlen részvételével.

A beavatkozás formái a javasolt intézkedéseken keresztül, például:

Cselekvés 1.1.: Az egészségügy és az oktatás között összehangolt kora gyermekkorai gondozási program kialakítása.

Cselekvés 1.1.1.: Műhelymunkák a kora gyermekkorai nevelés részvételi alapú felülvizsgálatára az egészségügy és az oktatás bevonásával, a nemek közötti egyenlőség és a környezetvédelem szempontjából, célcsoportja: koragyermekkorai neveléssel foglalkozó pedagógusok és animátorok, szülők és közösségi önkéntesek.

Cselekvés 1.1.2.: A családban és a közösségben a kora gyermekkorai gondozással kapcsolatos változások konkrét mutatóinak részvételen alapuló kidolgozására és terjesztésére irányuló műhelymunka.

Cselekvés 1.2.: A családoknak szóló képzés a 3 év alatti gyermekek időben történő fejlesztésére, a nemek közötti egyenlőség és a környezetvédelem szempontjai szerint, egy helyi multidiszciplináris csapat által.

Cselekvés 1.2.1.: Képzési workshop a multidiszciplináris csoport tagjai, a családsegítők és a korai gyermekkorral foglalkozó közösségi bizottság tagjai számára.

Cselekvés 1.2.2.: Képzési workshop a Morropón körzetben élő szülők számára.

Cselekvés 1.2.4.: Tájékoztató füzetek eljuttatása a családokhoz a kisgyermekkorai gondozásról.

Cselekvés 1.2.5.: A családok kísérése a 3 év alatti gyermekek gondozási folyamataiban, otthonukban és oktatási helyszíneken.

Cselekvés 1.3.: Képzés a tanárok és a korai nevelést elősegítők, valamint a közösségi önkéntesek számára a kora gyermekkorai gondozás népszerűsítése érdekében a családokban és a közösségekben.

Cselekvés 1.3.1.: Képzési műhely a tanárok és a korai nevelésben dolgozó szakemberek számára.

Cselekvés 1.3.2.: Képzési műhely önkéntesek számára, a településen dolgozó pedagógiai asszisztensek és a játékkölcsönzők asszisztenseinek irányításával.

Cselekvés 1.3.3.: A kisgyermekkorai gondozás népszerűsítési és terjesztési folyamatainak támogatása.

A program kora gyermekkorai nevelésre vonatkozó megközelítése:

- A kora gyermekkorai fejlesztési megközelítés: Az első három életévben az agy fejlődése a gyermek teljes növekedésének központi tengelye, ezért érésének legfontosabb eseményei ebben az időszakban kell, hogy lezajlódjanak.

- Ágazatokon átívelő program megközelítés: A családok, a hatóságok és a közösség egészének bevonása biztosítja a gyermekek érdekében tett intézkedések fenntarthatóságát azáltal, hogy a különböző társadalmi szektorok összehangoltan dolgoznak a közös célok érdekében.

A kisgyermekekre irányuló közvetlen figyelmet két beavatkozási stratégián keresztül kell biztosítani:

1. Foglalkozások a játékkölcsönző termeiben: A tevékenységek végrehajtásáért felelős játékkölcsönző-koordinátor és a közösségi önkéntes munkatársak részvételével, akiket a játékkölcsönzőért felelős személy képez ki és lát el tanácsokkal.

2. Családlátogatások: Azokat a három év alatti gyermekeket, akiknek az otthona a játszóházakon kívüli közösségekben van, a családtagokkal együtt otthonukban fogják ellátni.

Módszertan tekintetében az érintett családokkal folytatott állandó és tiszteletteljes párbeszéd a hangsúlyos a családok változását jelző indikátorokat tartalmazó értékelő lap segítségével. Az információkat rendszerezik, és jelentésben foglalják össze.

Az **értékeléshez** a következő eszközöket használják: megfigyelési útmutató a tanórai tanítási teljesítményhez; a családok változásának mutatóit értékelő lap; a három év alatti gyermekek teljesítményszintjét mérő mérőeszközök.

Az **eredményeket** illetően meg kell jegyezni, hogy a programban részt vevő csoport 186 családot foglal magában, 190 három év alatti fiút és lányt. Ők nemcsak a családi dinamikában vagy életmódban mutatnak pozitív változásokat, hanem a társadalom felé mutatott személyes és szociális attitűdben is, melynek révén a gyermekek magabiztosabbak és szociálisabbak a tevékenységeikben.

Szükséges eszközök

EMBERI ERŐFORRÁSOK: gyermekkor, családok, pedagógusok, közösség, az egészségügyi ágazat képviselői, a helyi önkormányzat képviselői, rendőrség, szülői közösségek, katolikus egyház, magánintézmények stb.

ANYAGI ERŐFORRÁSOK: a 0 és 3 év közötti gyermekekkel folytatott tevékenységek fejlesztéséhez szükséges anyagok.

TÉRBELI ERŐFORRÁSOK: játszósobák, találkozóhelyek.

Megjegyzések és javaslatok a pedagógusok számára

Miért nevezhetjük jó gyakorlatnak:

- Korai gyermekkorai fejlesztési megközelítés és ágazatközi program megközelítés.
- Multidiszciplináris intézkedések.
- A településeik fejlesztése iránt elkötelezett hatóságok jelenléte.

2. fejezet

Jogszabályi háttér és szakmai program struktúrái a 0-3 éves gyermekek intézményes nevelésében és szakpolitikai ajánlások

Bevezetés

A SUSIEE útmutató ezen részében a konzorciumunk kutatói gondoskodtak arról, hogy felvázoljanak egy képet a partnerországok ECEC-rendszereiről.

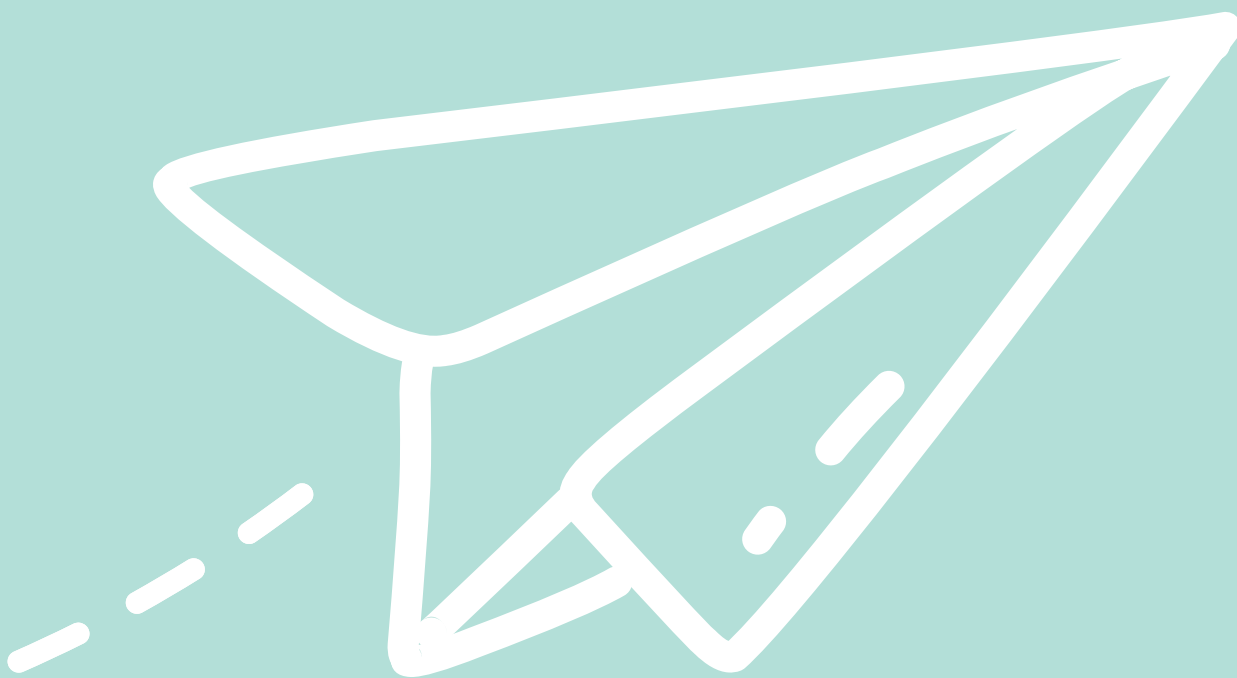
Az EU Qualitative Framework dokumentumában meghatározott minőségi ECEC-rendszer kulcsfontosságú összetevői (hozzáférés, személyzet, irányítás és finanszírozás, szakmai program, értékelés és ellenőrzés) alapján elemeztük a vonatkozó jogszabályi és tantervi dokumentumokat, statisztikákat és cikkeket az egyes országokban.

A szélesebb spektrum biztosítása érdekében kutatásunk azt is megvizsgálta, hogy az ECEC minőségi keretrendszer jelenlegi helyzete milyen képet mutat interkulturális és fenntartható perspektívából (GreenComp).

Az útmutató első szakaszához kapcsolódva, összehasonlító elemzés segítségével arra kerestünk választ, hogy a nemzeti jogszabályok támogatják-e az óvodák interkulturálisabbá és fenntarthatóbbá tételére irányuló erőfeszítéseket és kezdeményezéseket. A kapott eredmények alapján azután szakpolitikai ajánlásokat fogalmaztunk meg a fenntartható és interkulturális ECEC alkalmazására vonatkozóan az EU minőségi keretrendszerével összhangban a partnerországokban, különösen a hozzáférés, a személyzet és a szakmai program tekintetében.

Szükség esetén - elsősorban Spanyolország esetében - kontextuális magyarázatokkal egészítettük ki az országot alkotó különböző jogszabályi és kormányzati rétegek bemutatását.

Olaszország

Első szakasz: A jogszabályi háttér elemzése

Hozzáférés

Mindenki számára elérhető és megfizethető az intézményes koragyermekkorai nevelés? Ösztönzi a részvételt és erősíti a befogadást, üdvözölve a sokféleséget?

Jelenlegi helyzet

Olaszországban a bölcsőde egy közérdekű oktatási és szociális szolgáltatás, ahova 3–36 hónapos korú gyermekeket fogadnak. A családokkal együttműködve támogatja a gyermek növekedését és fejlődését a kisgyermekkorra vonatkozó szakpolitika alapján, illetve biztosítja az oktatáshoz való jogot, tiszteletben tartva az egyéni, kulturális és vallási hovatartozást. Ezenkívül segíti a családoknak fenntartani a munka-magánélet egyensúlyt, támogatást nyújtva a családi élet szervezéséhez. A bölcsődébe járás és a szülőkkel töltött minőségi idő csökkenti az egyenlőtlenségeket a gyermekek körében. A készségek és kompetenciák elsajátításában mutatkozó különbségek már a gyermekek első éveiben kialakulnak. Olaszországban csak minden tizedik gyermek részesül állami bölcsődei szolgáltatásban; bizonyos régiókban szinte egyetlen gyermek sem. Ez különösen rossz következményekkel van a gazdaságilag hátrányos helyzetű gyermekekre nézve, akik a magánbölcsődékhez még kevésbé férnek hozzá.

A 2019-ben 10 olasz régióban végzett, „A legjobb kezdet. Egyenlőtlenségek és lehetőségek az élet első éveiben” című kutatás rámutat azokra az oktatási egyenlőtlenségekre, amelyeknek hosszú távú hatásai lehetnek a gyermekekre nézve, és már jóval az iskolakötelezett kor előtt megnyilvánulnak.

Jelenleg Olaszországban hiányoznak azok a szakpolitikai törekvések, amelyek hatékonyan támogatnák a szülőket és elősegítenék az egyenlő hozzáférést a közneveléshez már a kisgyermekkorban. Létfonosságú lenne elérni, hogy a leghátrányosabb háttérű gyermekek se szoruljanak ki az oktatási lehetőségekből, például a bölcsődékből.

A kutatási eredmények alapján azok a gyermekek, akik jártak bölcsődébe, a feltett kérdések kb. 47%-ára tudtak helyesen válaszolni, míg akik nem jártak bölcsődébe, a kérdések csupán 41,6%-ára.

A bölcsődei részvétel időtartama is jelentős az elmaradás megelőzésében. A kérdések 50%-ára helyesen válaszoltak azok a társadalmilag és gazdaságilag hátrányos háttérből érkező gyermekek, akik 3 évig jártak bölcsődébe. Azonban akik 12-24 hónapig jártak, azok a kérdések csak 42,5%-ára válaszoltak helyesen, míg akik legfeljebb 1 évig, azok csupán a 38%-ára, amely majdnem megegyezik azok eredményeivel, akik egyáltalán nem voltak bölcsődében.

Interkulturális és fenntarthatósági szempontok

Az olasz rendszerben ritkán kerülnek említésre javaslatok az óvodák hozzáférhetőbbé tételére a külföldi gyermekek számára, de léteznek erre vonatkozó irányelvek. 2022-ben az Oktatási Minisztérium közzétett egy javaslatot a migráns háttérű gyermekek integrációjáról, melyet a

Külföldi Diákok Integrációjáért és Interkulturális Oktatásért Felelős Nemzeti Megfigyelőközpont fejlesztett tovább a 2014-es verzióból. Ez szervezeti módszereket tartalmaz, amelyek elősegíthetik minden diák inklúzióját és az iskola interkulturális érzékenységét. A dokumentum elismeri, hogy az elmúlt években az iskolák sokat fejlődtek a befogadás terén, de még mindig vannak egyenlőtlenségek és kihívások, akár a bevándorló családból származó olyan diákok számára is, akik már Olaszországban születtek. Ezenkívül érzékelhető, hogy a pandémia hatására a különbségek és egyenlőtlenségek súlyosbodtak.

Jogszabályi szinten minden gyermek számára biztosított a hozzáférés a köznevelés minden szakaszához. A kormány legtöbbször azoknak a külföldi kiskorúaknak a bölcsődébe íratási lehetőségeivel foglalkozik, akiknek nincsen letelepedési engedélye és lakcíme.

Bár a bölcsőde nem része a kötelező oktatásnak, de fontos intézmény a szülők támogatásában és a gyermekek iskola előtti szocializációjában és nevelésében. Ezért az alkotmánybíróság joggyakorlata szerint ugyanúgy egyenlő esélyeket kell biztosítani minden gyermek számára, mint a kötelező oktatási intézményekben.

Ám az alkotmánybíróság felhívja rá a figyelmet, hogy a bölcsőde nem pusztán a szülők és a család életét egyszerűsítő intézmény, hanem oktatási feladatokat is ellát, a gyermek kognitív, érzelmi és kapcsolati készségeit fejlesztve, és ezért az oktatási intézmények közé sorolandó, az iskola előtti szakaszba.

A bölcsődék oktatási és képzési céljainak elismerése alapján az ENSZ Gyermekjogi Egyezményét kell alkalmazni, amely minden gyermek számára elismeri az oktatáshoz való jogot, függetlenül lakcímük státuszától. Az Egyezmény a diszkriminációmentesség elve mellett kimondja, hogy a gyermekekkel kapcsolatos minden döntésben a gyermek legfőbb érdekeit kell elsődlegesen figyelembe venni. Ennek fényében egyértelmű, hogy a bölcsődéhez és óvodához való jogot nem szabad a lakcím bemutatásához kötni.

Ezt az értelmezést a Belügyminisztérium elfogadta a születési anyakönyvezés kapcsán, és ennek megfelelően kiterjeszthető a bölcsődei beiratkozásra is.

Elemzett dokumentumok és források

- National Center of Analysis and Reporting for Childhood and Adolescence. (2022, March 25). *Orientamenti Interculturali per l'integrazione degli alunni stranieri*. <https://www.minori.gov.it/it/node/8018>
- Ministry of Education (2022), *Orientamenti Interculturali – Idee e proposte per l'integrazione di alunni e alunne provenienti da contesti migratori*. <https://www.miur.gov.it/documents/20182/0/Orientamenti+Interculturali.pdf/be99b531-74d3-8035-21af-39aaf1c285f5?version=1.0&t=1647608565245>
- Rozzi, E. (2009). *Il diritto dei minori stranieri privi di permesso di soggiorno all'istruzione, alla formazione e all'accesso ai servizi socio-educativi dopo l'entrata in vigore della legge n. 94/091*. https://file.asgi.it/scuola_minori_nota_rozzi_dicembre_2009.pdf
- Law 28 December 2001, n. 448, in "Normattiva – Il portale della legge vigente", (<https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:2001;448~art70-com3>)
- Art. 53 of the Reg. R. n. 4/2007. (2007). https://www.minori.gov.it/sites/default/files/a2_4.pdf
- Legislative Decree No. 286/1998. (1998). Consolidated Text on Immigration and provisions on the legal condition of foreigners. <https://www.refworld.org/legal/legislation/natlegbod/1998/it/103116>

Szakemberek

Milyenek az intézményes koragyermekkorai nevelésben dolgozó szakemberek munkakörülményei? Hogyan foglalkozik az ország vezetése ezzel az oktatási formával?

Jelenlegi helyzet

Az állami bölcsődékben a nevelők szolgálati feltételei (a kisgyermeknevelők munkakörülményei) országos kollektív szerződésben vannak meghatározva, ami kiegészíthető helyi szinten a szakszervezetekkel megállapodva. A hatályban lévő szerződések nagy eltérései miatt itt nem tárgyaljuk részletesen a munkafeltételeket.

Az állami fenntartású oktatási intézményekben a feltételeket a központi és nemzeti rendelkezések határozzák meg. A pedagógusok az alkotmányos alapelvek betartása mellett tanítási önállóságot kapnak. Az Oktatási Minisztérium felelős az éves továbbképzések szervezéséért. Az intézmények regionális szervezésű rangsorolás alapján vesznek fel új pedagógusokat. A rangsorolás két évente esedékes versenyek alapján történik, és két évig érvényes, vagy amíg ki nem kerül egy új rangsor.

A bölcsődékben dolgozók számát a beiratkozott gyermekekhez viszonyítva kell meghatározni. Az intézményben szükség van egy pedagógiai vezetőre, aki rendelkezik az ehhez szükséges végzettséggel és eleget tesz a rendeleti követelményeknek. A bölcsődei tevékenységek szervezéséhez szükséges minimum létszámnormák:

Pedagógus:

- 1 fő minden öt 3-12 hónapos gyermekre
- 1 fő minden nyolc 13-24 hónapos gyermekre
- 1 fő minden tíz 25-36 hónapos gyermekre (olyan intézményekben, ahol kizárólag ez a korcsoport van jelen).

Általános kiszolgáló személyzet

Ha ezek a szolgáltatások nincsenek kiszervezve, hanem belsőleg végzik, akkor 1 fő szükséges minden 20 beíratott gyermekre.

Konyhai személyzet:

Ha az ételt az intézményen belül készítik el, akkor külön személyzet szükséges a konyhához.

Amennyiben fogyatékkal élő gyermekek is vannak az intézményben, akkor minden gyermekhez 1 nevelőt kell biztosítani. Ha a bölcsőde pszichoszociális problémával küzdő gyermekeket is befogad, akkor hozzáértő szakembert és további szükséges szociális-egészségügyi szakembereket is tartalmaznia kell a csapatnak. A szükséges egészségügyi szolgáltatásokat a Regionális Egészségügyi Szolgálat biztosítja.

Továbbá minden oktatási és támogató személyzetnek jól képzettnek kell lennie, folyamatosan frissítve a tudását a kisgyermekkorai gondozási gyakorlatokról, mely magában foglal szakmai továbbképzéseket az eltérő nevelési igényekről, úgymint speciális nevelési igény vagy pszichoszociális támogatás igénye. Ennek célja egy olyan befogadó és gondoskodó közeg megteremtése, amely minden gyermek holisztikus fejlődését elősegíti, függetlenül a származástól vagy a sajátos igényektől.

Interkulturális és fenntarthatósági szempontok

Olaszországban a dolgozók interkulturalitásának kezelését nem közvetlenül a kormány szabályozza, hanem olyan kezdeményezések irányítják, melyek kormányzati finanszírozás és felügyelet alatt működnek, mint pl. az „Interkulturális tanárképzés: szakmaiság, erőforrások, globális kihívások” (2021) vagy a FAMI (Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alap). A FAMI program az iskolai dolgozók képzésére vonatkozó intézkedéseket tartalmaz a migráns háttérű diákok integrációjának témakörében. A 2021-2027-es FAMI programban az Oktatási Minisztérium is részt vesz, ami egy átfogó stratégia része. A program az intézményvezetőket, pedagógusokat és irodai dolgozókat is célozza, ezenkívül létre kíván hozni intézmények közötti hálózatokat, „információs pultokat” a családok és a diákok számára, valamint nyelvtanulást segítő központokat.

Az elsődleges intézkedések a következők:

- a) az oktatási színvonal javítása az iskolákban a multikulturalitás színterén;
- b) nyelvtanulási programok és aktív állampolgársági kurzusok az új állampolgári ismeretek tananyag alapján;
- c) beilleszkedést segítő projektek,
- d) munkahelyi képzés;
- e) tudatosságnövelő projektek a nemzetközi védelemben részesülők számára, valamint a diszkrimináció megelőzésére és legyőzésére irányuló kezdeményezések.

Ezek az erőfeszítések az inkluzív oktatási környezetet szolgálják. Az olasz oktatási intézmények multikulturális valóságának fényében, főleg a pandémia után, az olasz oktatási rendszer jelentős lépést tesz a multikulturalizmustól (ami csak egy szervezeti kép a diákság összetételéről) az interkulturalitás felé, és ez a tanítási és tanulási gyakorlatok újragondolásával és átdolgozásával jár.

Mindenek a közepén a pedagógus áll, aki kulcsfontosságú az új gyakorlatok bevezetésében. Nem kérdés, hogy ehhez a pedagógusok továbbképzése szükséges. Az iránymutatók egyértelműen hangsúlyozzák, hogy az interkulturalitás témakörét újra át kell gondolni, hogy elkerüljük az értelmetlenség veszélyét (hosszú folyamatok, miközben az intézményekben rohamosan nő a bevándorló diákok száma) és az esetleges ellenállást, ami sokszor nyilvánul meg érdektelenségben vagy épp a magabiztosságban, miszerint a már megszerzett ismeretek éppen elegendőek lesznek a feladatok ellátásához a sokféle összetételű tanteremben.

A bevándorló diákok oktatásában az elsődleges partnerek a családtagjaik és az oktatási szervezetek. A külföldi szülőknek nagy mérföldkő a gyermekük beíratása a befogadó ország oktatási rendszerébe, hiszen ez az első folyamatos és napi szintű interakciójuk az ország szolgáltatójaival és szakembereivel. Ettől fogva közösséget alkotnak más szülőkkel, és lehetőségük van beszélgetni olyan fontos témákról, mint a gyermekkor, gondozás, oktatási stílusok stb.

Ennek a megközelítésnek a célja, hogy az interkulturális sokszínűséget ne csak felismerjük, hanem eredményes interakció és kölcsönös megértés alakuljon ki az oktatási intézmény közösségének minden tagja között. Ebben a pedagógus szerepe elengedhetetlen, és folyamatos szakmai megújulást feltételez, új módszerek elsajátításával és nyitottsággal a sokféle nyelvi és kulturális háttérrel rendelkező diákok felé. A végső cél egy olyan befogadó oktatási-nevelési közeg létrehozása, ahol minden diák a legjobbat hozhatja ki magából, és ahol az interkulturális kompetenciák a tanítás és tanulás szerves részét képezik.

Elemzett dokumentumok és források

- Art. 53 of the Reg. R. n. 4/2007. (2007). https://www.minori.gov.it/sites/default/files/a2_4.pdf
- Raccagni, D. (2022). Intercultural practices at nurseries: What skills to promote dialogue with families?. *Educazione Interculturale – Teorie, Ricerche, Pratiche*, 20(2).
- Fondazione ISMU. (2021). *Guida ISMU - La formazione interculturale dei docenti: professionalità, risorse e sfide globali*. Milano: Fondazione ISMU. https://www.ismu.org/wp-content/uploads/2021/12/La-formazione-interculturale-dei-docenti_-Miur-Rossellini_Colussi.pdf
- Decree 8 October 1998, n. 520. (1999). <https://www.gazzettaufficiale.it/eli/id/1999/04/28/099G0190/sg>

Irányítás és finanszírozás

Elismerik-e az intézményes koragyermekkorai nevelés értékét és fontosságát? Vannak-e egyértelmű szabályok és elvárások a koragyermekkorai nevelési és oktatási struktúrák minőségére vonatkozóan? Van-e elegendő befektetés ezen a területen?

Jelenlegi helyzet

Az olasz oktatási miniszter aláírta az új bölcsődei tervről szóló rendeletet, amely 734,9 millió eurót tartalmaz. A beruházás célja a bölcsődei férőhelyek számának növelése, a bölcsődei ellátás fejlesztése, kézzelfogható segítség nyújtása a családoknak, a nők munkaerőpiacon való részvételének előmozdítása, valamint a munka-magánélet egyensúly fenntartásának támogatása. A túl nagy területi kiterjedése miatt 14 nagyváros részesül a támogatásból, hogy fejlesszék a bölcsődei szolgáltatást, függetlenül a 0-2 éves korosztály bölcsődei gondozásának jelenlegi lefedettségétől. Összesen 150 480 új bölcsődei férőhely válik elérhetővé.

Interkulturális és fenntarthatósági szempontok

Az új beruházási tervek nem kifejezetten érintik az interkulturális nevelés kérdését, de a kormány rendszerszintű és intézményközi együttműködések révén eszközöket biztosít az oktatási rendszer multikulturális jellegű fejlesztéséhez. Olyan forrásokat kínálnak, melyek segítik a migráns háttérű gyermekek beilleszkedését az oktatási rendszerbe. Ezen belül készülnek kimutatások (kiemelten kezelve a nem olasz állampolgárságú diákok jelenlétét, jellemzőit, szükségleteit, előmenetelét), valamint öt útmutató a pedagógusoknak, intézményvezetőknek és iskolai dolgozóknak. Az útmutatókban mélyreható elemzések, reflexiók, oktatási gyakorlatok, javaslatok, működési iránymutatások, eszközgyűjtemények és ajánlott olvasmányok találhatóak. Öt olyan témát dolgoznak fel, ami fontos lehet a színvonalas interkulturális környezet kialakításában:

- Az iskola és a család kapcsolata, a nyelvi közvetítés szerepe, iránymutatás az egyenlő esélyek biztosítása érdekében.
- A kíséret nélkül érkező külföldi kiskorúak fogadása az oktatási és képzési rendszerbe.
- Az internetes gyűlöletkeltés és rasszizmus kezelése népnevelési megközelítéssel, melynek része a médiaoktatás és az interkulturális nevelés.
- A többnyelvűség népszerűsítése nyelvtanítás keretén belül, teret adva az intézményekben előforduló sokféle anyanyelvnek, tanult idegen nyelvnek, kisebbségi nyelvnek.
- A pedagógusok és intézményvezetők interkulturális szellemiségű képzése, valamint az interkulturális iskolai környezetben dolgozók elsődleges képzési szükségleteinek azonosítása, hogy új és hatékony képzési programokat lehessen kidolgozni.

A fenntarthatóság témájában az erőforrások elsősorban a biztonságos épületek és környezet kialakítására irányulnak. Az új beruházási terv az elérhető bölcsődék számának növelésére összpontosít építkezéseken és felújításokon keresztül.

Mivel az intézkedéseknek meg kell felelni a 2021-es „Ne ártsunk” gyakorlati iránymutatásnak, a projektfelhívások feltételei között kizáró okok az alábbiak:

- fosszilis eredetű anyagokat felhasználó tevékenységek;

- a megszabott maximális értékeket meghaladó üvegházhatású gázok kibocsátásával járó tevékenységek;
  - hulladéklerakókkal, hulladékégetőkkel és mechanikai-biológiai hulladékkezeléssel kapcsolatos tevékenységek;
  - a környezetet hosszú távú hulladéklerakással károsító tevékenységek.
- A tevékenységeknek továbbá meg kell felelni a vonatkozó EU-s és nemzeti környezetvédelmi jogszabályoknak.

Elemzett dokumentumok és források

- Italia Domani. Piano Nazionale di Ripresa e Resilienza, Piano asili nido - Nuovi posti negli asili ed edifici ristrutturati. (n.d.). (National Plan for Recovery and Resilience, Nursery Plan - New places in nurseries and renovated buildings) <https://www.italiadomani.gov.it/it/Interventi/investimenti/piano-asili-nido.html>
- Fondazione ISMU. (2021). Guida ISMU - La formazione interculturale dei docenti: professionalità, risorse e sfide globali. Milano: Fondazione ISMU. https://www.ismu.org/wp-content/uploads/2021/12/La-formazione-interculturale-dei-docenti_-Miur-Rossellini_Colussi.pdf

Második szakasz: A tantervi struktúra és szakmai program elemzése

Szakmai program

A szakmai programot helyi szinten határozzák meg, vagy regionális és rendszerszinten? A szakmai programok holisztikusak és rugalmasak? Rendszeresen ellenőrzik-e őket? A helyi környezet sokszínűségét és erőforrásait, valamint a gyermekek és szüleik szociokulturális háttérét figyelembe véve dolgozták-e ki a tanterveket?

Jelenlegi helyzet

A bölcsőde és az általános iskola között a gyermekek óvodába járnak, ahol a gyerekek emocionális, pszichomotoros, kognitív, erkölcsi, vallási és társadalmi fejlődését tűzik ki célul, a kapcsolódásaikra, autonómiájukra, kreativitásukra és tanulási képességeikre fókuszálva.

Az óvodai nevelés alapját öt terület képezi:

- Az „én” és mások
- Test és mozgás
- Képek, hangok, színek
- Beszéd és szavak
- A világról alkotott tudás

2018 óta állampolgársági és fenntarthatósági ismeretekkel is kiegészült a nevelési tematika.

Oktatási módszerek és a napi szervezés

Az óvodai nevelés alappillérei a gondoskodás, a kapcsolatteremtés és a tanulás.

A tanulás a cselekvésen, felfedezésen, valamint a tárgyakkal, a természettel, a művészetekkel és a közösséggel való kapcsolódáson keresztül történik. A módszertan lényege az élményszerzés és a tapasztalás, a felfedezés, a játék, a próbálkozás és a hibázás, a párbeszéd, illetve a társak és a felnőttek reakciói.

A szokások a nap fontos részei, melyek kiszámíthatóan ismétlődnek, és megkönnyítik a megérkezést, érzelmi jóllétet, higiéniát és a társas kapcsolatokat. Meghatározzák a nap ritmusát, biztonságos háttérrel nyújtva az új ingerekhez. Segítik a gyermekek tájékozódását az időben, és fejlesztik a személyes, kognitív, érzelmi és kommunikációs készségeiket. Pl.: névsorolvasás, feladat kiosztás, tisztálkodás, takarítás, közös étkezés, csendespihenő.

A játék különösen fontos, mivel a gyermekek gyakorolhatják az önkifejezést, a történetmesélést, és kreatívan újraélhetik a személyes és társas élményeiket.

A nevelők megfigyelései igen jelentősek a gyermekek fejlődésének megértésében és támogatásában. A dokumentáció segít nyomon követni, felidézni és megbeszélni az egyéni és csoportos tanulási folyamatokat a felnőttek és a gyermekek számára egyaránt. Az értékelés minden gyermek saját fejlődési folyamatáról ad támogató visszajelzést.

Interkulturális és fenntarthatósági szempontok

Az olasz oktatási minisztérium szerint az oktatási intézmények ideális helyszínei olyan nevelési projektek megvalósításának, melyek témája a környezetvédelem, fenntarthatóság, kulturális örökség és világpolgárság.

A nemzetközi Fenntarthatósági Fejlesztési Menetrendben felvázolt 17 Fenntarthatósági Fejlesztési Cél, amelyeket 2030-ig el kell érni, a következő területeket fedi le: érzelmi és kulturális felfedezés, valamint a tudatosság növelése a fenntarthatóság, az átfogó személyi jóllét, a környezetvédelem és a közös otthonunk gondozása terén.

Úton a befogadó, igazságos és békés társadalmak felé

A fent témák oktatása révén a fiatal generációk a közösséghez tartozás érzését tanulják meg, mind lokálisan, mind globálisan.

Az oktatási minisztérium számos megállapodást írt alá más minisztériumokkal, intézményekkel, nemzeti és nemzetközi szervezetekkel a környezeti neveléssel, fenntarthatósággal, kulturális örökséggel és világpolgársággal kapcsolatban. Ezek többek között éves oktatási programokat és képzési tevékenységeket tartalmaznak. A kezdeményezések célja a fiatalok érdeklődésének, ismereteinek és tudatosságának növelése.

Az Olaszországra jellemző bevándorlási arány mellett új nézőpontokat kell elsajátítani. A migráns háttérű egyéneket nem tekinthetjük pusztán szükségletekkel rendelkező személynek, hiszen jogokkal és felelősséggel is fel kell őket ruházni. Ehhez az alábbiak szükségesek:

1. A nyelvi és kulturális örökség megbecsülése

Ki kell emelni a migráns háttérű gyermekek nyelvi és kulturális örökségét, elősegítve a nyelvi és vallási sokszínűség elfogadását. Ehhez el kell engedni azt a koncepciót, hogy a kultúra és az egyéniség állandó és népre jellemző jelenségek. Építő szemlélettel kell tekinteni a sokféleségre, és a kulturális különbségeket nem mint velünk született és szilárd tulajdonságokat, hanem mint a társadalomból építkező, folyamatosan változó egyéniségekként kell kezelni, melyeket a társas érintkezések alakítanak.

2. A hálózatépítés támogatása

Elő kell mozdítani az oktatási intézmények és szervezetek közötti hálózatépítést, hogy kapcsolódni és reflektálni lehessen az aktuális oktatási gyakorlatokra és a társadalmat érintő fejlesztésekre.

3. Az interakció és a kölcsönös megértés elősegítése

Lehetőségeket kell teremteni a találkozásra, párbeszédre, egymás megértésére, hogy megkönnyítsük az átmenetet a multikulturális helyzetből (ahol a különböző társadalmak egymás mellett élnek) a valódi kapcsolódás és elfogadás állapotába, a harmonikus együtt élésbe.

Ez az új látásmód a különböző kultúrákból származó emberek kapcsolatáról át kell alakítsa az oktatás szervezését és a módszertanokat, illetve a nevelők, gyermekek és szülők kapcsolatát az oktatási intézményen belül és kívül egyaránt.

Elemzett dokumentumok és források

- Ministry of Education and Merit, Scuola dell'Infanzia (Kindergarten) [honlap] <https://www.miur.gov.it/scuola-dell-infanzia>
- Ministry of Education and Merit, Educazione ambientale e alla sostenibilità, (<https://www.miur.gov.it/educazione-ambientale-e-alla-sostenibilit%C3%A0>)

Értékelés és monitorozás

Rendszerek és átláthatóak az értékelések? A gyermek érdekében történnek-e? Hatékonyan használják-e a nyomon követést a szakpolitikák kidolgozásához?

Jelenlegi helyzet

A kormány minőségi szabványokat állapított meg a bölcsődék számára, protokollokat hozva létre az optimális nevelés biztosítása érdekében:

Egy bölcsőde minimum 20 és maximum 60 gyermeket fogadhat be. A maximum kapacitás legfeljebb 15%-kal növelhető napi létszámváltozás esetén, ha ehhez elegendő hely áll rendelkezésre. A mikrobölcsődék minimum 6 és maximum 20 gyermeket fogadhatnak be. A bölcsődék és a mikrobölcsődék működhetnek teljes munkaidőben, napi nyolc vagy több órás nyitvatartással, vagy részmunkaidőben, napi kevesebb mint 8 órás nyitvatartással.

A gyermekek és általános szolgáltatások számára szükséges helyek a következők:

- a) Egy fogadó tér, mely védelmet nyújt az időjárási viszontagságok ellen, és ahonnan el lehet jutni minden csoportszobához anélkül, hogy más csoportszobákon át kellene haladni. A nevelési tevékenységhez kapcsolódó létesítményeknek egy bejárat is elegendő lehet.
- b) Funkcionális egységek (csoportszobák) minden csoportnak, melyek kialakítása lehetővé teszi a pihenést és az étkezést, ugyanabban vagy több összekapcsolt helyiségben, biztosítva a higiéniai és felhasználhatósági feltételeket.
- c) Higiéniai létesítmények a gyermekeknek, akár több csoportszobát is kiszolgálva, de minden egyes csoportszoba közvetlen közelében helyezkedve el. Berendezésüknek tartalmaznia kell pelenkázókat, mosdókat, és 10 gyermekenként 1 WC-t.
- d) Közös terek a szabadidős tevékenységekhez, melyeket felváltva lehet használni csoportos vagy egyéni elfoglaltságokhoz.
- e) Általános szolgáltatási és felnőtt használatú területek: öltöző és mosdó a dolgozók részére, külön raktár a tisztítószeres és takarítóeszközök számára, külön terület az étkezések előkészítéséhez szükséges anyagoknak, szülői értekezletekhez és találkozókhöz alkalmas tér.
- f) Egy konyha vagy konyhai előkészítő, vagy más felszerelt helyiség, ahol megoldható a kívülről érkező ételek felszolgálása.
- g) Rögzített és erre a célra készített szerkezetekkel felszerelt kültéri területek vagy játszóterek.

Amennyiben az épület többemeletes, intézkedéseket kell tenni a gyermekek biztonságának mindenkori biztosítása érdekében. Minden csoportszobának azonos emeleten kell elhelyezkedni a kapcsolódó tereivel. Az e) és f) pontokban említett tereken kívül a gyermekek tevékenységeiben érintett területek nem lehetnek alagsorban vagy földszint alatti emeleten. A funkcionális egységek vagy csoportszobák korcsoport szerint vannak beosztva, a gyermekek fejlődési szükségleteinek és differenciált tevékenységeinek megfelelően.

Személyzet és Szolgáltatások

A szolgáltatásoknak az alábbi feladatokat kell ellátni:

- a) A családok támogatása a gyermekgondozás és a nevelési döntések terén, különösen az egyszülős családok esetében.
- b) Napi és folyamatos gondozás (napi több mint 5 óra) szakemberek által, a családtól független környezetben.
- c) A gyermekek fejlődésének és szocializációjának ösztönzése, fizikai és mentális egészségük biztosítása, kognitív, érzelmi, kapcsolati és szociális képességeik fejlesztése.

A gyermek tartózkodása alatt a létesítménynek biztosítani kell a higiéniai szolgáltatásokat, étkezéseket, folyamatos gondozást és felügyeletet, a megfelelően felszerelt térben zajló csendespihenőt, tanulási tevékenységeket, szabadidős csoporttevékenységeket, workshopokat és korai írás-olvasást fejlesztő programokat. Minden csoport számára ki kell dolgozni egy nevelési tervet, a gyermekek egyéni igényei alapján szükséges testreszabásokkal.

Interkulturális és fenntarthatósági szempontok

Jelenleg nem lelhető fel hivatalos forma vagy kormányzati intézkedés, ami a fenntarthatóság vagy az interkulturális nevelés kérdéseit szabályozná az olasz bölcsődékben, leszámítva a

Elemzett dokumentumok és források

- Art. 53 of the Reg. R. n. 4/2007. (2007):
https://www.minori.gov.it/sites/default/files/a2_4.pdf

Harmadik szakasz: Szakpolitikai ajánlások

A fenntarthatóság centralizált megközelítése az oktatásban

A fenntarthatóság jelenléte az oktatásban jelenleg nagymértékben a tanárok egyéni erőfeszítésein múlik. Égető szükség van egy centralizáltabb, rendszerszintű megközelítésre. A központosítás esetén a fenntarthatóság része lenne az oktatási keretrendszernek, és nem az egyes oktatók eltérő szintű elköteleződésétől és szakértelmétől függene. A központi stratégia részeként ki kellene dolgozni egy specifikus tantervet, ami a köznevelés minden szintjén tartalmaz fenntartható gyakorlatokat és alapelveket. Ehhez az alábbiakra lenne szükség:

- Szabványosított fenntarthatósági tanterv kidolgozása és bevezetése az oktatás minden szintjén.
- A tanárok támogatása a fenntartható gyakorlatok beépítésében nemzeti irányelvek és források kidolgozásával.
- A fenntarthatóságra nevelés hatékonyságának monitorozása és értékelése a folyamatos fejlődés és a globális színvonallal való összhang érdekében.

A bölcsődei nevelés fontossága

A kutatások hangsúlyozzák a magas színvonalú kisgyermekkori szociális-nevelési („szociális/oktatási/nevelési”) szolgáltatások (pl. bölcsődék) fontos szerepét az oktatási egyenlőtlenségek csökkentésében már az élet legkorábbi szakaszaiban. Olaszországban ehhez az alábbiakra lenne szükség:

- A bölcsődei férőhelyek számának növelése és a területi lefedettség kiterjesztése a 0-3 éves gyermekek számára.
- A családok anyagi terheinek csökkentése, hogy ezek a szolgáltatások hozzáférhetőbbé váljanak.
- Inkluzív hozzáférési feltételek bevezetése, hogy a hátrányos helyzetből érkező gyermekek is részesülhessenek ezekben a kisgyermekkori nevelési lehetőségekben. A bölcsődék és kisgyermekkori nevelési szolgáltatások bővítése a finanszírozás és az erőforrások növelésével, különösen a kevésbé lefedett területeken.

Többynyelvűség és kulturális sokszínűség az oktatási intézményekben

A legfrissebb vizsgálatok rámutattak a sokféle nyelv és kultúra beáramlására az olasz intézményekbe. Ez a sokféleség azonban nem mindig találkozik a tantermi nyelvi sokszínűség megbecsülésével és a lehetőségek felismerésével. Míg a kétnyelvűséget általában előnyösnek tekintjük, ez legtöbbször a népszerű nyelvekre vonatkozik, és a bevándorló családok anyanyelvét figyelmen kívül hagyjuk. Olyan oktatási megközelítésre van szükség, amely a többynyelvűséget valóban megbecsüli:

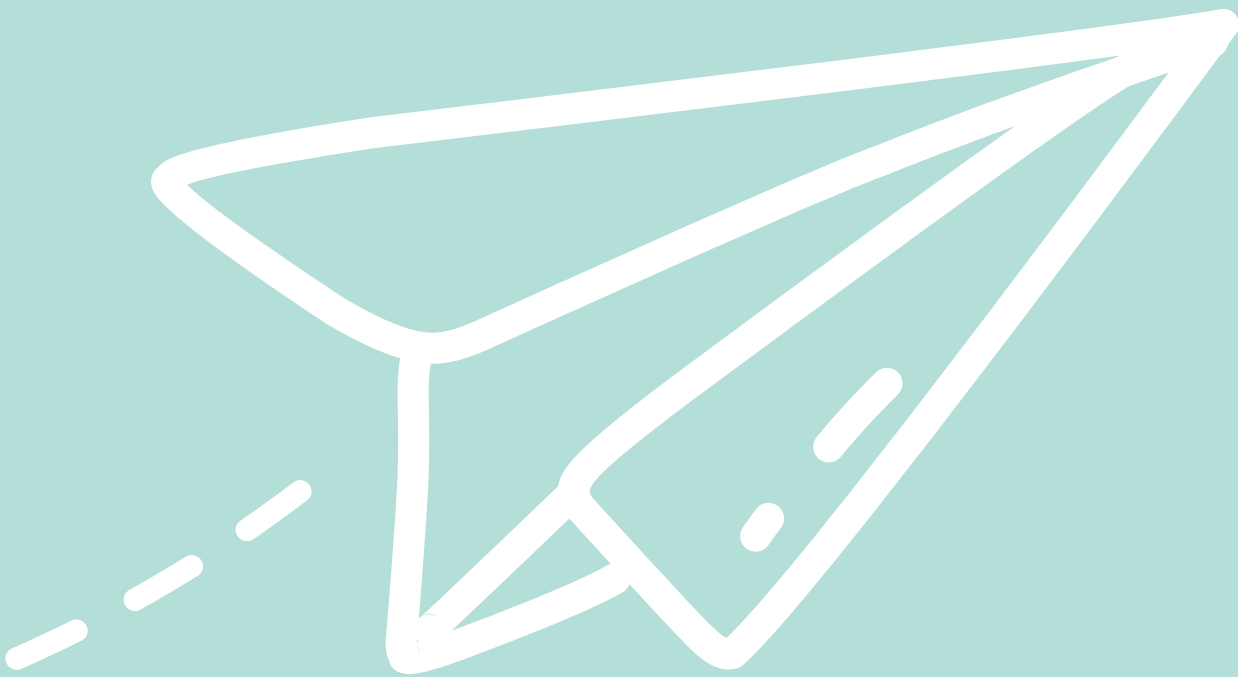
- elismerve és beépítve a gyermekek otthoni környezetben beszélt nyelvét;
- összegyűjtve és értékelve a gyermekek nyelvi hátterét;
- hangsúlyozva minden nyelvnek és a többynyelvűség jelenlétének az értékeit;
- ösztönözve a nyelvek közötti összehasonlításról való párbeszédet, ezzel fejlesztve a diákok nyelvészeti készségeit és tudatosságát.

Magyarország

Első szakasz: A jogszabályi háttér elemzése

Hozzáférés

Mindenki számára elérhető és megfizethető az intézményes koragyermekkorai nevelés? Ösztönzi-e a részvételt és erősíti-e a befogadást, üdvözölve a sokféleséget?

Jelenlegi helyzet

Minden Magyarországon élő gyermeknek joga van a gyermekjóléti alapellátások igénybevételére, beleértve a gyermekek napközbeni ellátását is (jogszabályi háttér: a gyermek jogairól szóló New Yorkban, 1989. November 20-án kelt Egyezmény alapján készült a 1997. évi XXXI. évi gyermekvédelmi törvény, és annak végrehajtási rendelete 15/1998. (IV.30.) NM rendelet).

A gyermekek napközbeni ellátása, mint gyermek-jóléti szolgáltatás van jelen, mely az életkornak megfelelő nappali felügyeletet, gondozást, nevelést, foglalkoztatást és étkeztetést jelent.

Formái: bölcsődei ellátás, napközbeni gyermek-felügyelet, alternatív napközbeni ellátás. Állami szektorban az érvényes társadalombiztosítási (TAJ) kártyával rendelkező gyermekek vehetik igénybe a bölcsődét.

2017-től Magyarország minden településén kötelező biztosítani az önkormányzatoknak a bölcsődei vagy mini bölcsődei férőhelyet, ahol 40-nél több 3 éven aluli gyermek él, vagy legalább 5 gyermek tekintetében erre igény jelentkezik.

Országosan 4 féle bölcsődei ellátási típus létezik:

- Bölcsőde
- Mini Bölcsőde
- Családi Bölcsőde
- Munkahelyi Bölcsőde

A családi bölcsőde és a munkahelyi bölcsőde, mint alternatív lehetőség van jelen.

A magyarországi bölcsődék minden gyermek számára nyitottak: bőrszín, nem, nyelv, vallás, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet (pl. sajátos nevelési igény) szerinti különbségtétel nélkül.

A bölcsődei férőhelyekre történő felvétel esetében prioritást élveznek a dolgozó szülők gyermekei, majd a szociálisan rászorulóknak.

A sajátos nevelési igényű gyermek bölcsődei csoportban (speciális csoportban vagy integráltan/inkluzívan) történő gondozása, nevelése, fejlesztése 2 egészséges gyermek ellátásához szükséges feltételrendszer biztosításával oldható meg.

Speciális csoportot a bölcsőde egy gondozási egységként kell kialakítani. A csoportban 6 év alatti, nagyobb mértékben sérült, felvételkor az ép bölcsődei csoportba nem illeszthető – jelentős fejlődésbeli elmaradást mutató – gyermekeket gondoznak, fejlesztenek.

Finanszírozás tekintetében az állam feladatalapú hozzájárulással támogatja az ellátórendszert, melynek összege függ a dolgozói létszámtól, az ellátott gyermekek létszámától és a működési költségektől. Ezen tényezők együttes figyelembevétel kerül meghatározásra az állami támogatás éves mértéke.

Egy gyermek napi ellátásának költsége (átlag-szám):

gondozás: ~25.000,- Ft/nap

étkezés: ~7.000,- Ft/nap

Ezen összegeknek ~ 40%-át az állam, 4 %-át a szülők,(fenntartói döntés alapján) és 56 %-át a fenntartó biztosítja. Kivétel ez alól a családi és a munkahelyi bölcsőde, ahol a szülők és a fenntartó biztosítja a működési költségek közel 80%-át.

A jogszabály gondozási és étkezési díj kötelezettséget ír elő. A bölcsőde a gyermekek napi négyeszeri étkezését biztosítja (energiaszükséglet 75%-át), és a jogszabály lehetőséget biztosít szociális helyzet alapján kedvezményekre.

Interkulturális és fenntarthatósági szempontok

Évek óta fokozatosan csökken azon 3 éves kor alatti gyermekek száma, akiknek a lakóhelyén nem volt hozzáférhető a napközbeni ellátás semmilyen formában. 2021-ben az ország 2320 településén, mintegy 56 ezer gyermek számára (az érintett gyermekek 20,1%-a) nem volt helyben, közvetlenül a lakóhelyén elérhető napközbeni ellátás, ami 5,5 százalékpontos javulást jelent 2017-hez képest. 2021-ben már nem volt olyan járás, ahol nem lett volna elérhető a bölcsődei ellátás.

Bár a jogszabály előírja, hogy 5-nél több kisgyermek család kérvényezheti bölcsődei szolgáltatás indítását az adott településen, erről a tényről és az igénylés módjáról gyakran nincs információja a családoknak.

Az óvoda 3 éves kortól kötelező, amivel megkezdődik a gyermekek intézményes nevelése. Veszélyeztetett gyermekek esetén a hatóság kötelezheti a szülőt az intézményes nevelésre (például: nevelésbe vétel esetén) mert a bölcsőde egy szolgáltatás és nem kötelező.

Jogszabályok szintjén mindenki számára elérhető a szolgáltatás, azonban a sérülékeny csoportok hozzáférése nem ösztönzött (nem elegendő a tájékoztatás, a támogatás), így a hátrányos helyzetű térségekben, a kistépüléseken a romák által sűrűbben lakott területeken nem jelenthető ki, hogy az inkluzív nevelés meg is valósul.

Magyarországon a kisgyermek napközbeni ellátását kiegészítik egyéb alapjóléti szolgáltatások (családsegítő, védőnő, gyermekjóléti, szociális támogatások – ellátások, oktatási-nevelési intézmények, pedagógiai szakszolgálat, házi orvos, szakrendelők), melyek a súlyos szakemberhiány és a szektor alulfinanszírozottsága miatt eltérő mértékben hozzáférhetőek az egyes régiókban és településeken.

A magyar jogszabályok lehetővé teszik, hogy az intézményekben folyó pedagógiai munka az inklúzió jegyében történjen.

Magyarországon az oktatási rendszerben jellemzően kevés a tudás és a tapasztalat a sokszínűség megfelelő kezelésére.

A nem magyar anyanyelvű szülőkkel a közös nyelv hiányából fakadó kommunikációs nehézségek is gátolják a befogadás megvalósulását és a pedagógusok tudása és eszközkészlete az interkulturális helyzetek sikeres kezelésére is hiányos.

A speciális nevelési igényű gyermekek sikeres integrációját vagy részleges integrációját nagymértékben akadályozza a kisgyermeknevelők szakmai tudásának és inkluzív szemléletének hiánya.

Elemzett dokumentumok és források

- A gyermek jogairól szóló New Yorkban, 1989. November 20-án kelt Egyezmény/ 1991. évi LXIV. törvény a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről - Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye (jogtar.hu)
- A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény Gyvt. - 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról - Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye (jogtar.hu)
- A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV.30.) NM rendelet <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99800015.nm>
- A Bölcsődei Nevelés-Gondozás Országos Alapprogramja : Alapprogram - Magyar Bölcsődék Egyesülete (magyarbolcsodek.hu)
- A bölcsődei nevelés-gondozás szakmai szabályai. Módszertani levél. (2012). (Összeállította: Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet). Szociális Füzetek. Budapest. *A bölcsődei nevelés-gondozás szakmai szabályai : módszertani levél* (oszk.hu)
- Központi Statisztikai Hivatal (2022). A gyermekek napközbeni ellátása, 2021. Statisztikai Tükör. *A kisgyermekek napközbeni ellátása, 2021* (ksh.hu)

Szakemberek

Milyenek az intézményes koragyermekkori nevelésben dolgozó szakemberek munkakörülményei? Hogyan foglalkozik az ország vezetése ezzel az oktatási formával?

Jelenlegi helyzet

Magyarországon jogszabály írja elő a bölcsődei szolgáltatás működtetéséhez szükséges szakemberek létszámát és képzettségét.

A minimum létszámnormák:

Normál bölcsőde esetén (más bölcsőde típusban nem kötelező előírás):

Bölcsődevezető: 1 fő

Egy bölcsődei csoportban kötelező pedagógus létszám 2 fő (2 éves kor alatt a maximális csoportlétszám 12 gyermek, ha minden gyermek betöltötte a kétéves kort, akkor a létszám 14 főre növelhető), valamint 1/2-1 dajka.

Speciális csoportban a kisgyermeknevelő-gyermek arány: 1:3, azaz egy kisgyermeknevelő 3 sérült gyermeket lát el, a csoportlétszám maximum 6 fő.

Képesítési előírás: pedagógus diplomás (BA) kisgyermeknevelő, vagy középfokú szakképesített kisgyermekgondozó, -nevelő, dajka szakképesítés

A kisgyermeknevelőknek: éves szinten 46 nap fizetett szabadság jár a bérük összetétele az alapbérből és a pótlékból tevődik össze, mert a kormányzat a 0-3 éves korú gyermekekkel foglalkozó pedagógusokat kiemelten kezeli, ezért speciális bérpótlékot biztosít a bölcsődei dolgozóknak.

Alapbér:

BA 538.000,- Ft/hó

Középfokú képesítés 326.000,- Ft/hó

bölcsődei pótlék:

BA 123.200,- Ft/hó

Középfokú képesítés 106.000,- Ft/hó

Összesen:

BA 661.200,- Ft/hó

Középfokú képesítés 432.000,- Ft/hó (bruttó összeg, ebből kerülnek levonásra az adók és járulékok).

Egyéb juttatások lehetnek: munkaruha, cafeteria, fenntartói bérkiegészítés.

A kisgyermeknevelők munkaideje napi 7 óra, speciális csoportban 6 óra.

Minden év április 21. a Bölcsődék napja, ami nevelés-gondozás nélküli munkanap. Ennek programjáról az intézmény saját hatáskörben dönthet (programot szervezhet, előadókat hívhat stb. saját költségvetési keretéből finanszírozva).

Interkulturális és fenntarthatósági szempontok

A magyar oktatási rendszer többi szintjétől eltérően a bölcsődei szektort kevésbé sújtja a szakemberhiány, de még mindig jelentős számú az alacsonyabb végzettséggel dolgozó kisgyermeknevelő. Bár általánosságban a diplomás szakemberek között kevés roma származású szakemberek található, a statisztikai adatok alapján ez a kulturális sokszínűség jellemzőbb a

túlnyomórészt nőket foglalkoztató pedagógusi pályán.

Magyarországon általában véve a pedagógusok, és ezen belül a kisgyermeknevelők megítélése nem kifejezetten pozitív, munkájukat nem ismerik el, társadalmi megbecsültségük alacsony.

Elemzett dokumentumok és források

- A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV.30.) NM rendelet. [15/1998. \(IV. 30.\) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről - Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye \(jogtar.hu\)](#)
- A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. Törvény. Kjt. - [1992. évi XXXIII. törvény a közalkalmazottak jogállásáról - Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye \(jogtar.hu\)](#)
- A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvénynek a szociális, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi ágazatban történő végrehajtásáról szóló 257/2000. (XII.26.) Korm. rendelet. [257/2000. \(XII. 26.\) Korm. rendelet a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvénynek a szociális, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi ágazatban történő végrehajtásáról - Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye \(jogtar.hu\)](#)
- A pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a2300052.tv>
- Szűcs Viktória (2024): Mit hoz 2024 a bölcsődei bérek és a finanszírozás tükrében? Bölcsődei Dolgozók Demokratikus Szakszervezete, 2024.01.02. [Mit hoz 2024, a bölcsődei bérek és a finanszírozás tükrében? | BDDSZ](#)

Irányítás és finanszírozás

Elismerik-e az intézményes koragyermekkorai nevelés értékét és fontosságát? Vannak-e egyértelmű szabályok és elvárások a koragyermekkorai nevelési és oktatási struktúrák minőségére vonatkozóan? Van-e elegendő befektetés ezen a területen?

Jelenlegi helyzet

A családok támogatása kormányzati szinten kiemelt fontosságú, melynek része a bölcsődei férőhelyek számának jelentős és folyamatos bővítése. Ezen célkitűzés érdekében Európai Unió forrásból Magyarország egész területén bölcsődei fejlesztésre vonatkozó pályázatok sora érhető el és ezen forrás felhasználásával a férőhelyek száma az utóbbi években jelentősen megemelkedett. A Központi Statisztikai Hivatal adatai alapján a bölcsődei férőhelyek száma a 2010 és 2024 között 32 ezerről 65 ezerre nőtt.

A bölcsőde fenntartója lehet önkormányzat, társulások, egyházi és civil szervezetek. A bölcsődék működési engedély kötelesek, az engedélyeket az illetékes kormányhivatalok állítják ki.

Minden bölcsőde működési engedéllyel rendelkezik és napi jelentési kötelezettsége van az országos nyilvántartó rendszerben.

Az engedélyező hatóság és egy módszertani intézmény (Magyar Bölcsődék Egyesülete) 2 évente kötelezően ellenőrzi a bölcsődék szakmai munkáját és a működési feltételeket.

A fenntartó évente ellenőrzi a bölcsődék működését.

A családok támogatása kormányzati szinten kiemelt fontosságú, melynek része a bölcsődei férőhelyek számának jelentős és folyamatos bővítése. Ezen célkitűzés érdekében Európai Unió forrásból Magyarország egész területén bölcsődei fejlesztésre vonatkozó pályázatok sora érhető el és ezen forrás felhasználásával a férőhelyek száma az utóbbi években jelentősen megemelkedett. A Központi Statisztikai Hivatal adatai alapján a bölcsődei férőhelyek száma a 2010 és 2024 között 32 ezerről 65 ezerre nőtt.

Jogsabályokkal támogatott a bölcsődei ellátás rendszere, a működés, a finanszírozás és a szakmai előírások tekintetében egyaránt.

A bölcsődei nevelés szakmai szabályozója a Bölcsődei Nevelés-Gondozás Országos Alapprogramja. A pedagógiai munkát az országos alapprogram támogatja és keretbe foglalja, ugyanakkor nagyfokú szabadságot ad a mindennapi nevelési folyamatok tekintetében. Minden bölcsőde saját szakmai programot (pedagógiai programot) készít, amelyben a helyi sajátosságok mellett a kisgyermeknevelők speciális szakmai tudása is megjelenik.

A jogszabály előírja a bölcsődei szolgáltatás megvalósítási alapfeltételeit is.

A bölcsődei gondozás egységeiben történik, mely két csoportszobából, két fürdőszobából és két öltöztető helyiségből áll.

Egy bölcsődei csoportban 12 kisgyermek nevelhető. Egy gyermekre nettó 3 m² alapterület jut. A gyermekétkeztetés tekintetében külön szakhatóságok szűrőpróbaszerűen és folyamatosan ellenőrzik a főzőkonyhák népegészségügyi meg-felelőségét, HACCP betartását.

Interkulturális és fenntarthatósági szempontok

Az irányítás és finanszírozás szintjén az interkulturális nevelés és a fenntarthatóság kérdései kevésbé értelmezhetőek.

Elemzett dokumentumok és források

- Központi Statisztikai Hivatal adatai [A gyermekek napközbeni ellátása, 2018](#) (ksh.hu)
- Pénzügyminisztérium "Bölcsődei Fejlesztési Program" [3a193f33ccdbd03a5d556b72e0a2884eef3626a7.pdf](#) (kormany.hu)
- A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV.30.) NM rendelet [15/1998. \(IV. 30.\) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről - Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye](#) (jogtar.hu)
- A Bölcsődei Nevelés-Gondozás Országos Alapprogramja [Alapprogram - Magyar Bölcsődék Egyesülete](#) (magyarbolcsodek.hu)
- Heckman, J. J. (2006): Investing in Disadvantaged Young Children is an Economically Efficient Policy. Forum on Building the Economic Case for Investments in Preschool, Committee for Economic Development/The Pew Charitable Trusts/PNC Financial Services Group [invest-disadv_2005-12-22_2pm_awb.dvi](#) (uchicago.edu)
- A szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi igénybevevői nyilvántartásról és az országos jelentési rendszerről szóló 415/2015. (XII. 23.) Korm. rendelet [415/2015. \(XII. 23.\) Korm. rendelet a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi igénybevevői nyilvántartásról és az országos jelentési rendszerről - Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye](#) (jogtar.hu)
- A közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról szóló 37/2014. (IV. 30.) EMMI rendelet [37/2014. \(IV. 30.\) EMMI rendelet a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról - Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye](#) (jogtar.hu)
- Nemzeti Jó Higiéniai Útmutató (GHP) 40/2018 [VENDÉGLÁTÁS ÉS ÉTKEZTETÉS JÓ HIGIÉNIAI ÚTMUTATÓJA TELJES 2018 03 12.pdf](#) (kormany.hu)

Második szakasz: tantervi struktúra és szakmai program elemzése

Szakmai program

A szakmai programot helyi szinten határozzák meg, vagy regionális és rendszerszinten? A szakmai programok holisztikusak és rugalmasak? Rendszeresen ellenőrzik-e őket? A helyi környezet sokszínűségét és erőforrásait, valamint a gyermekek és szüleik szociokulturális hátterét figyelembe véve dolgozták-e ki a szakmai programokat?

Jelenlegi helyzet

Az országos Alapprogram által meghatározott keretek között minden bölcsőde saját szakmai programot (pedagógiai programot) készít. A bölcsődei nevelés középpontjában a kisgyermek és közvetett módon a kisgyermeket nevelő családok állnak. A bölcsőde a családra, mint komplex rendszerre tekint, melynek értelmében nemcsak a kisgyermek nevelését-gondozását, hanem az egész család támogatását célozza meg.

A bölcsődei nevelés alapelvei:

- o A család rendszerszemléletű megközelítése
- o A koragyermekkorai intervenciók szemlélet befogadása
- o A családi nevelés elsődleges tisztelete
- o A kisgyermeki személyiség tisztelete
- o A kisgyermeknevelő személyiségének meghatározó szerepe
- o A biztonság és a stabilitás megteremtése
- o Fokozatosság megvalósítása
- o Egyéni bánásmód érvényesítése
- o Gondozási helyzetek kiemelt jelentősége
- o A gyermeki kompetenciakészítés támogatása

A bölcsődei nevelés feladatai:

1. *A családok támogatása*, annak erősségeire építve a szülői kompetencia fejlesztése: a család erősségeinek megismerése, támogatása a pozitívumok kiemelésével valósul meg.
2. *Egészségvédelem*, az egészséges életmód megalapozása: a szakemberek feladata a kisgyermek fejlődésének nyomon követése, dokumentálása, támogatása, a harmonikus testi és lelki fejlődéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése.
3. *Az érzelmi és társas kompetenciák fejlesztése*: Különös figyelmet kell fordítani a korai fejlesztésre, gondozásra, valamint a sajátos nevelési igényű és a hátrányos helyzetű gyermekek társas és érzelmi kompetenciáinak fejlesztésére, a szülők támogatására, szükség esetén más segítő szakemberek bevonásával is.
4. *A megismerési folyamatok fejlődésének segítése*: A bölcsődei nevelés-gondozás helyzeteiben a szakember ismeretet nyújt, segíti a tájékozódást, a tapasztalatok és élmények feldolgozását.

A bölcsődei nevelés főbb helyzetei:

játék, vers, mese, tanulás, gondozás, mozgás, mondóka, ének, alkotó tevékenységek, egyéb tevékenységek.

Az országos alapprogramban ajánlásként szerepel a magyar bölcsődékben a „saját kisgyermeknevelő”-rendszer. Ez alapján 6-7 gyermek tartozik közvetlenül egy kisgyermeknevelőhöz, aki beszoktatja a gyermeket a bölcsődébe, és a bölcsődébe járás egész időtartama alatt ő lesz a nevelője (felmenő rendszerben). Ő kíséri figyelemmel és adminisztrálja a kisgyermek fejlődését. A „saját kisgyermeknevelő” rendszerben több figyelem jut minden gyermekre és pontosabban számantarthatók a gyermekek egyéni igényei, problémái, szokásai.

Interkulturális és fenntarthatósági szempontok

Az Alapprogramban a kisgyermeki személyiség és a családi nevelés elsődleges tisztelete jelenik meg, ahogy az alapelvek is ezt támasztják alá:

“A bölcsődei nevelés a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, a személyes, a szociális és a kognitív kompetenciák fejlődésének segítésére irányul az alapvető gyermeki jogok tiszteletben tartásával. Kiemelt figyelmet fordít az etnikai, kulturális, vallási, nyelvi, nemi, valamint fizikai és mentális képességbeli különbözőségek iránti tolerancia kialakítására, a másság elfogadására, az előítélet-mentes, befogadó légkör megteremtésére.”

“A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató a családi nevelés értékeit, hagyományait és szokásait tiszteletben tartva és azokat erősítve vesz részt a gyermekek nevelésében.”

“Biztosítani kell annak a lehetőségét, hogy a kisgyermek a játékon, a gondozási helyzeteken és egyéb tevékenységeken keresztül ismeretekhez, élményekhez, tapasztalatokhoz jusson, átélhesse a spontán tanulás örömét, megerősödjön benne a világ megismerésének vágya. Kíváncsiságának fenntartásával, pozitív visszajelzések biztosításával segíteni kell önálló kezdeményezéseit, megteremtve ezáltal az egész életen át tartó tanulás igényének, folyamatának biztos alapjait.”

“A szülő ismeri legjobban gyermekét, így közvetíteni tudja szokásait, igényeit, szükségleteit, nagymértékben segítve ezzel a kisgyermeknevelőt a gyermek ismeretén alapuló differenciált, egyéni bánásmód kialakításában. A kisgyermeknevelő, mint szakember, szaktudására, tapasztalataira építve, a szülők igényeihez igazodva közvetíti a kora gyermekkori fejlődéssel, neveléssel kapcsolatos ismereteket, módszereket.”

“Törekedni kell az együttélés szabályainak elfogadtatására, a mások iránti nyitottság megőrzésére.” (Részletek az Alapprogramból)

Elemzett dokumentumok és források

- A Bölcsődei Nevelés-Gondozás Országos Alapprogramja : Alapprogram - Magyar Bölcsődék Egyesülete (magyarbolcsodek.hu) <https://magyarbolcsodek.hu/hu/alapprogram/>
- A szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi igénybevevői nyilvántartásról és az országos jelentési rendszerről szóló 415/2015. (XII. 23.) Korm. rendelet /Government Decree No. 415/2015 (XII. 23.) on the register of social, child welfare and child protection claimants and the national reporting system/ 415/2015. (XII. 23.) Korm. rendelet a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi igénybevevői nyilvántartásról és az országos jelentési rendszerről - Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye (jogtar.hu)

Értékelés és monitorozás

Rendszerek és átláthatóak az értékelések? A gyermek érdekében történnek-e? Hatékonyan használják-e a nyomon követést a szakpolitikák kidolgozásához?

Jelenlegi helyzet

A fenntartó és a Kormányhivatal feladata rendszeres szakmai és operatív ellenőrzést végezni az intézményekben a jogszabályi előírások betartásáról. A kormányhivatal indítja az ellenőrzést és bevonja a módszertani intézményt, a Magyar Bölcsődék Egyesületét.

Az intézményvezető ellenőrzi a dolgozók szakmai tevékenységét, melynek folyamatossága érdekében az intézmény szaktanácsadója segíti őt ebben.

A kisgyermeknevelők folyamatos szakmai fejlődésének megvalósulása a szociális ágazatban előírt jogszabály mentén történik.

Jogszabályban meghatározott a továbbképzésekkel megszerzendő pontok mennyisége, valamint az időtartam, amely idő alatt meg kell szerezni az előírt kreditet.

Interkulturális és fenntarthatósági szempontok

A mindennapokban az előírt fenntartói ellenőrzések nem mindig valósulnak meg, mely eredményezheti a befogadás jogszabályokban foglalt elvárásainak nem megvalósulását.

A kisgyermeknevelők szakmai továbbképzésében részleges szabadság jelenik meg, a kisgyermeknevelő egy képzési listából választhat és választását az intézményvezetőnek jóvá kell hagynia.

Elemzett dokumentumok és források

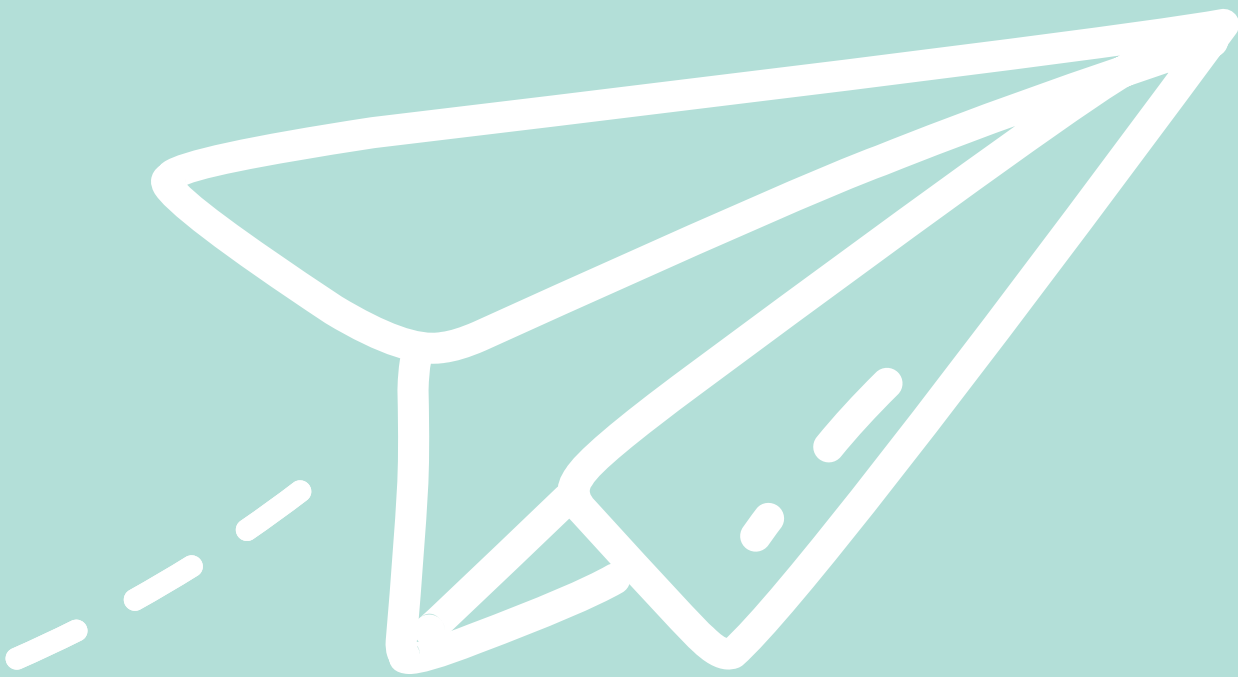
- A szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi igénybevevői nyilvántartásról és az országos jelentési rendszerről szóló 415/2015. (XII. 23.) Korm. rendelet 415/2015. (XII. 23.) Korm. rendelet a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi igénybevevői nyilvántartásról és az országos jelentési rendszerről - Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye (jogtar.hu) (<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1500415.kor>)
- 18/2024. (IV.4.) BM rendelet a pedagógusok teljesítményértékeléséről (18/2024 (IV.4.) BM Decree on the performance evaluation of teachers) 18/2024. (IV. 4.) BM rendelet - Nemzeti Jogszabálytár (njt.hu) (<https://njt.hu/jogszabaly/2024-18-20-0A>)

Harmadik szakasz: Szakpolitikai ajánlások

- Jelen jogszabályi helyzetben az érvényes társadalombiztosítási kártyával nem rendelkező gyermekek számára nem elérhető az államilag biztosított bölcsődei szolgáltatás. Fontos lenne a jogosultak körét kibővíteni és nem kötni társadalombiztosítási lefedettséghez a hozzáférést, mert ezáltal éppen azoknak a gyerekeknek a jelentős része nem jogosult az ellátásra, akik a legtöbbet profitálhatnának belőle.
- A bölcsődei ellátás mindennapi gyakorlatában a valódi inklúzió megvalósítását nagyban segítené, ha mind a pályára lépést megelőző pedagógusképzésben, mind a továbbképzésekben hangsúlyos szerepet kapna az interkulturális nevelés, az inklúzió, a kultúraérzékeny pedagógia témáinak oktatása. Fontos lenne, hogy a téma elméleti és gyakorlati aspektusai egyaránt részleteiben megosztásra kerüljenek a képzések során.
- A szolgáltatásokhoz való hozzáférést jelen helyzetben nehezíti a szülők tájékozatlansága az őket megillető jogok és juttatások tekintetében. Fontos lenne, hogy rendszeres és alapos tájékoztatást kapjanak a várandós kismamák és a kisgyermekes családok a számukra jogszabályilag előírt lehetőségekről, valamint a jogérvényesítésük módjáról. Szükség lenne a jogorvoslat teljes folyamatának támogatására és a kisgyermekeknek járó szolgáltatásokról, ellátásokról szóló információk naprakész biztosítására.
- A bölcsődei ellátás szakmai minősége jelen helyzetben jelentős mértékben függ attól, hogy milyen elvárásokat támaszt és az elvárások megvalósulását milyen mértékben ellenőrzi a fenntartó és az intézményvezető. Fontos lenne, hogy segítő, támogató belső és külső ellenőrzés kísérje a szakmai munkát és utánkövetéssel váljon biztosíthatóvá a magas szakmai minőség.

Spanyolország

Első szakasz: A jogszabályi háttér elemzése

A spanyol állam különböző önálló közösségekből áll, a baszk és katalán területeket is beleértve. A nemzeti szabályozások mellett az egyes közösségek autonóm rendeleteket is hoznak.

Hozzáférés

Mindenki számára elérhető és megfizethető az intézményes koragyermekkorai nevelés? Ösztönzi a részvételt és erősíti a befogadást, üdvözölve a sokféleséget?

Jelenlegi helyzet

Állami szinten a kisgyermekkorai nevelés és gondozás nem kötelező. A 2020-as oktatási törvény kimondja, hogy a kormány a különböző oktatási igazgatóságokkal együttműködve törekszik a 0-3 éves korosztály köznevelési szakaszának fokozatos bevezetésére, az igények kiszolgálásával és a díjmentesség kiterjesztésével, előnyben részesítve a szegénység, a társadalmi kirekesztés és az alacsony iskolázottság kockázatának kitett gyermekeket.

Így az egyenlőség és befogadás elveinek betartása céljából foglalkoznak a kulturális, társadalmi és gazdasági egyenlőtlenség hatásával a csecsemők és kisgyermekkor tanulására és fejlődésére, különös tekintettel ezek ellensúlyozására, valamint a speciális nevelési igény korai felismerésére és kezelésére.

Baszkföld

Baszkföldön nemrég elfogadták a Baszk Oktatási Törvényt, ami általánosságban véve is tartalmazza az oktatáshoz való hozzáférés feltételeit, valamint a 0-3 éves korosztályra vonatkozóan külön is kitér rá.

A 0-3 éves korosztály bölcsődei („Haurreskola”) hozzáférése 2024-től teljesen ingyenes, korábban a családi jövedelem alapján fizették.

A felvétel feltételei a Haurreskolákba a következők:

1. 2023-ban vagy 2024-ben született gyermekek édesanyja, édesapja, gondviselője vagy gyámja jelentkezhet a Haurreskolák bármelyikébe.
2. Minimum 3 gyermek kell egy Haurreskola megnyitásához.
3. Amennyiben nem sikerül minden jelentkezőnek férőhelyet biztosítani, az alábbi feltételeket kell figyelembe venni: már felvételt nyert testvér jelenléte egy Haurreskolában; lakóhely közelsége; a család munkaügyi helyzete; a család bevétele; a gyermek vagy a gondviselő családtagok fogyatékosága; nemi alapú erőszak elszívése; terrorcselekmény elszívése; nagy vagy egyszülős család; állami gondozásban vagy nevelőszülőknél nevelkedő gyermek.
4. Az elutasított jelentkezők várólistára kerülnek.

A Baszk Oktatási Törvény alapelvei között szerepel az inkluzív beiskolázás biztosítása, kiemelve az alábbiakat:

1. A hozzáférés és felvétel folyamatát az egyenlőség, az iskolai inklúzió, a társadalmi kohézió alapelvei irányítják, tiszteletben tartva az oktatási intézmény kiválasztásának jogát.
2. Módszerek az inkluzív és kiegyensúlyozott beiskolázás elérésére az együttélés és társadalmi kohézió érdekében.
3. Az elérhető iskolai helyek igazítása a valós igényekhez, elkerülve a túl nagy vagy nem

elegendő kínálatot.

Katalónia

A kisgyermeknevelés nem kötelező, és 6 éves korig tart, két részben: 0-3 éves korig, valamint 3-6 éves korig.

Interkulturális és fenntarthatósági szempontok

Általánosságban véve az olvasott szabályzatokban nem találtunk kifejezetten az interkulturális és fenntarthatóság témáját érintő információt.

A baszk bölcsődei nevelésre vonatkozóan ki kell emelni, hogy a Haurreskolák esetében a hozzáférési irányelvek hozzájárulnak a sokféleség és a kiszolgáltatott helyzetben levők kiegyensúlyozott elosztásához az állami támogatású intézmények között, hogy elkerüljék a szegregációt.

Elemzett dokumentumok és források

- (SP) Organic Law 3/2020, of December 29, amending Organic Law 2/2006, of May 3, 2006, on Education. <https://www.boe.es/buscar/pdf/2020/BOE-A-2020-17264-consolidado.pdf>
- Law 17/2023, of December 21, on Education of the Autonomous Community of the Basque Country.
- Regulations and criteria for the admission of boys and girls to the Haurreskolas. Agreement 04/03-2024 of March 6, of the Steering Committee of the Haurreskolak Consortium, which approves the offer of places, operation and regulations and criteria for the admission of children for the 2024-25 academic year.
- Decree 21/2023, of February 7, on the organization of the teaching of infant education.

Szakemberek

Milyenek az intézményes koragyermekkorai nevelésben dolgozó szakemberek munkakörülményei? Hogyan foglalkozik az ország vezetése ezzel az oktatási formával?

Jelenlegi helyzet

Egy 2022-es spanyol rendelet kimondja, hogy a kisgyermekkorai életkort érintő szakmai javaslatokért egy kisgyermeknevelő pedagógus vagy azzal egyenértékű végzettségű szakember lehet felelős. A 0-3 éves korosztály esetén a szakma gyakorlásához szükséges minimum képesítés pedig a felsőfokú szakképzés a kisgyermekgondozás területén.

A támogatásban nem részesülő magán oktatási intézményekben a pedagógusok tanítási ideje heti 27 órában van megszabva. A kisgyermeknevelők alapbére 1138,78 euró.

Az állami támogatásban részesülő oktatási intézményekben a pedagógusok heti munkaideje max. 32 óra, a kisgyermeknevelők esetében 38 óra. A kisgyermeknevelők alapbére pedagógus végzettség esetén 1696,01 euró, bölcsődei szakgondozó végzettség esetén 1294,95 euró.

Baszkföld

A 0-3 éves gyermekeket kiszolgáló baszk bölcsődék 2004-es rendeletben meghatározott követelményei a következők:

A bölcsődéknek az alábbi végzettségek valamelyikével rendelkező szakembereket kell foglalkoztatni a gyermekek megfelelő nevelési és jólléti ellátása érdekében: a) pedagógus diploma kisgyermeknevelő vagy azzal egyenértékű szakiránnyal; vagy b) bölcsődei szakgondozó vagy azzal egyenértékű képzés.

A 0-3 éves korosztályt kiszolgáló oktatási intézmények személyzetének legalább annyi szakképzett fővel kell rendelkezni, ahány csoportot működtetnek. A csoportoknak be kell tartani a maximális fiú-lány arányt. A gyakorlatban két nevelő jut egy teljes vagy majdnem teljes létszámú csoportra.

A 2008-as határozat alapján a 0-3 éves korosztállyal foglalkozó nevelők feladatai közé az alábbiak tartoznak: a rájuk bízott csoport napi tevékenységeinek és az értékelési folyamatoknak a tervezése és szervezése, a gyermekek fejlődési folyamatának figyelemmel kísérése, a családok tájékoztatása a gyermekek fejlődési folyamatairól, valamint továbbképzéseken való részvétel.

A személyzet éves munkaideje 1570 óra, melynek elosztását a bölcsőde vezetője tervezi meg. A teljes munkaidőben dolgozók napi munkaideje 7 óra, amiből 6 óra 15 percet töltenek a gyermekekkel, 45 percet pedig előkészületekkel.

A személyzet köteles részt venni a vezetőség által kijelölt minden továbbképzésen.

2024-ben a havi alpbér 2478,32 euró. A hároméves bónusz 46,35 euró, a vezetői pótlék 63,89 euró.

Katalónia

A katalán bölcsődékben a nevelőknek rendelkezni kell kisgyermeknevelő szakpedagógus vagy azzal egyenértékű végzettséggel, vagy emelt szintű bölcsődei szakgondozó képesítéssel, vagy más ezekkel szakmailag vagy végzettségben egyenértékű képesítéssel.

A bölcsődei csoporttal foglalkozó dolgozók:

a) Pedagógus: intézményi szintű tervezés, szakmai program és nevelési tevékenységek kidolgozása. Egészségügyi, higiéniai és táplálkozási intézkedések szervezése.

b) Kisgyermeknevelő: a csoport életének tervezése, nevelési tevékenységek kidolgozása a csoportra vonatkozóan, tanterv kidolgozása, beleértve az egészségügyi, higiéniai és táplálkozási intézkedéseket.

c) Asszisztens: segíti és támogatja a csoport mindennapi életét, ellátja a kiszabott feladatait, beleértve a gyermekek gondozását, biztonságát, szórakoztatását, etetését, tisztaságát és személyes figyelemmel kísérését.

Az éves maximum munkaórák száma pedagógusok esetében 1398, nevelők esetében 1661, a többi dolgozó esetében 1704. Az éves (14 havi) fizetés tanárok esetében 19183,92 euró, kisgyermeknevelők esetében 13020 euró, asszisztensek esetében 12600 euró.

Interkulturális és fenntarthatósági szempontok

Általánosságban véve az olvasott szabályozások nem tartalmaztak kifejezetten az interkulturalitás és fenntarthatóság témáját érintő információt.

Elemzett dokumentumok és források

- (SP.) Order EFP/608/2022, of June 29, establishing the curriculum and regulating the organization of Early Childhood Education within the scope of management of the Ministry of Education and Professional Training.
- (SP.) EURIDICE. Official website of the European Union.
- (SP.) Resolution of March 28, 2022, of the Directorate General of Labor, which registers and publishes the XI National Collective Agreement of private education centers of general regime or regulated education without any concerted or subsidized level.
- (SP.) Resolution of September 15, 2021, of the General Directorate of Labor, which registers and publishes the VII Collective Agreement of private education companies totally or partially supported with public funds.
- (ACBC) Decree 215/2004, of November 16, by which the minimum requirements for Nursery Schools for boys and girls from 0 to 3 years old are established.
- (ACBC) Resolution of July 17, 2008, of the Director of Labor and Social Security, by which the registration, publication and deposit of the Collective Agreement of the Haurreskolak consortium (agreement code n.º 8602535) is ordered.
- (CATALONIA) Decree 282/2006, of July 4, which regulates the first cycle of early childhood education and the requirements of the centers.
- (CATALONIA) XII Collective agreement for child care and education centers (state level).

Irányítás és finanszírozás

Elismerik-e az intézményes koragyermekkorai nevelés értékét és fontosságát? Vannak-e egyértelmű szabályok és elvárások a koragyermekkorai nevelési és oktatási struktúrák minőségére vonatkozóan? Van-e elegendő befektetés ezen a területen?

Jelenlegi helyzet

IRÁNYÍTÁS

A bölcsődék szervezését és minimum szakmai követelményeit szabályozó 2022-es rendelet tartalmazza a központok szakmai és szervezeti autonómiáját. Az autonómia lényege, hogy a szakmai programot a gyermekek szükségleteihez és nevelési-oktatási valóságához valóságához tudják igazítani. Bár Spanyolországban a kisgyermekgondozás elsősorban nevelési-oktatási intézményekben zajlik, otthoni gondozás is létezik, ami a gondozó otthonában, a gyermek szükségleteihez alkalmazkodva valósul meg.

Ezenkívül egyéb szervezeti struktúrák és alternatív oktatási formák is megtalálhatók, kiszolgálva a társadalom sokféle igényét. A jelenlegi oktatási törvény alapján ezeket az alternatív egységeket fokozott figyelemmel kísérik, hogy biztosítsák az egyenlő esélyeket és a sajátos igényeknek is megfeleljenek.

Alternatív formának minősülnek:

- a kisgyermekgondozás vidéki iskolákban, melyek a ritkán lakott területeken nyújtanak oktatási szolgáltatást;
- a kétnyelvű oktatással működő intézmények, ahol egyszerre két nyelv folyékony használatát mozdítják elő a multikulturalitás jegyében. Portugália földrajzi közelsége miatt portugál nyelvi program is létezik;
- a börtönbölcsődék (a spanyol jogszabályok értelmében az anyának 3 éves kor alatt jogában áll magánál tartani a gyermeket).

Baszkföld

A Baszk Oktatási Törvény autonóm módon szabályozza az oktatás bizonyos szempontjait. Egyrészt figyelmet fordít a Baszkföldön jelen levő két nyelv kiegyensúlyozott használatára már kisgyermekkorától, akárcsak az idegen nyelvű oktatási tevékenységek előmozdítására.

Másrészt, bár a bölcsőde nem kötelező, a rendszer a hozzáférés, részvétel és tanulás akadályainak korai felismerését fontosnak tartja.

Ezek céljából 2004 óta a Nevelési Főosztály ellenőrzi az új magánbölcsődék létrehozását. Minden bölcsőde működését a Nevelési Felügyelőség ellenőrzi.

Katalónia

Katalóniában az új bölcsődei szervezési rendelet előírja az egyenlőség és befogadás elvének betartását. Egyértelműen kimondja, hogy a bölcsődei tervezésnek, vezetésnek és fejlesztésnek ellensúlyoznia kell a kulturális, társadalmi és gazdasági származásból fakadó egyenlőtlenségek hatásait, és biztosítania kell a nevelési szükségletek felismerését és korai kezelését, a családokkal együttműködve.

FINANSZÍROZÁS:

Spanyolországban az oktatás finanszírozása közpénzekből és magántámogatásokból származik, decentralizált közfinanszírozási rendszerben és oktatási autonómiával. A közpénz nagy része az

Oktatási, Szakképzési és Sportminisztériumtól és a regionális oktatási központoktól érkezik. Az állami költségvetésből évente meghatározzák az oktatásra fordítható összeget és annak elosztását, melyet helyi szinten a regionális oktatási központok végeznek. Az önkormányzatok részt vesznek az oktatási épületek építésében és karbantartásában. Az állami intézmények további forrásokat is szerezhetnek az önkormányzatoktól, az EU-tól vagy adományokból.

Baszkföld

A baszk kormány és a baszk önkormányzatok bölcsődei szabályozása alapján minden városi tanácsnak el kell látnia a bölcsődéket a megfelelő eszközökkel. A Baszk Autonóm Közösség bölcsődei nevelésre szánt általános költségvetése 2023-ban 65 986 000 euró volt, mely 2024-ben 76 942 000 euróra emelkedett.

Katalónia

A Katalán Oktatási Törvény meghatározza, hogy a finanszírozásnak illeszkednie kell az európai színvonalhoz, hogy biztosítsák az oktatáshoz való jogot és a sokszínűség és speciális nevelési igények harmonikus kiszolgálását. Az önkormányzati bölcsődék éves támogatását ezért 2019-től évről évre fokozatosan emelik, és a 2021-2022-es tanévtől a 2028-2029-esig 1600 euróban állapítják meg. Ezenkívül az oktatási főosztály további támogatásokat nyújt az intézményeknek, hogy biztosítsa az egyenjogúságot és lehetővé tegye az oktatási eredmények javulását.

Interkulturális és fenntarthatósági szempontok

A kisgyermekgondozást szabályozó 2022-es állami törvény alapján a köznevelési intézkedéseknek figyelembe kell venni a gyermekek sokféleségét. Ennek értelmében a nevelési gyakorlatot az egyéni sajátosságokhoz, szükségletekhez és érdekekhez, valamint a gyermekek kognitív jellemzőihez kell igazítani, és meg kell határozni azokat a jellegzetességeket, amelyek befolyásolhatják a bölcsődei fejlődésüket. Hangsúlyozzák, hogy ezek a különbségek nem korlátozódnak a speciális nevelési igényekre, hanem a sokféle szocio-kulturális háttérrel is figyelembe kell venni.

Az oktatáshoz való egyenlő hozzáférés érdekében az illetékes szervek különböző típusú támogatásokat nyújtanak a 18 év alatti gyermekkel rendelkező családoknak, beleértve közvetlen, adóügyi és speciális támogatásokat. A speciális nevelési igényű gyermeket nevelő családok szociális és iskoláztatási támogatásokat kaphatnak, úgymint ösztöndíjakat az oktatási minisztériumtól és helyi támogatást ingyenes szolgáltatásokhoz, pl. étkeztetéshez és közlekedéshez.

Az oktatás javítása és az egyenlőtlenségek csökkentése céljából az oktatási minisztérium területi együttműködési programokat működtet, melyek tevékenysége kiterjed új bölcsődék létrehozására, oktatási iránymutatásra, hátrányos helyzetű gyermekek támogatására, tankönyvtámogatásokra, befogadó nevelésre és érzelmi jólétre.

Baszkföld

A Baszk Oktatási Törvény megállapítja, hogy minden diák az oktatás szintjétől függetlenül ütközhet akadályokba, melyek hátráltatják a hozzáférésüket, részvételüket és oktatásukat, továbbá meghatározza a lehetséges hozzáférési akadályokat: minden, ami csökkenti a részvételi lehetőségeket, akár fogyatékból vagy más személyes, szociogazdasági, egészségügyi vagy nemi jellemzőből, vagy helyzetből adódóan.

Az oktatási színvonal és sokszínűség szempontjából intézkedéseket és támogatásokat vezet

be, hogy az oktatásban dolgozók figyelme mindenkire egyenlő mértékben jusson. Az egyenlő bánásmód biztosítása érdekében szakpolitikai és stratégiai támogatások kerülnek bevezetésre.

Katalónia

A katalán szocianyelvi helyzetből kifolyólag az oktatási törvény megszabja, hogy a tantervnek biztosítania kell a katalán és a spanyol nyelv tökéletes elsajátítását. Amennyiben egy diák nem beszél tökéletesen mindkét nyelvet, jogában áll nyelvi támogatást kapni.

A törvény előmozdítja azt is, hogy a diákoknak lehetősége legyen részt venni olyan oktatási tevékenységekben, amelyek segítik az együttélést és egyenlőséget, gazdasági, területi, társadalmi, kulturális vagy képességbeli megkülönböztetés nélkül. Ebből a célból a törvény meghatároz néhány pedagógiai alapvetet: a különböző körökből érkező diákok bevonása; a diákok képességeinek fejlesztése a teljes társadalmi integráció érdekében; inkluzív tanítási módszerek; a családok bevonása a nevelési folyamatokba.

Elemzett dokumentumok és források

- (SP) Royal Decree 95/2022, of February 1, which establishes the organization and minimum teachings of Early Childhood Education.
- (SP) EURYDICE. Report of the European Commission Educación Infantil (europa.eu) (<https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/es/national-education-systems/spain/educacion-infantil>)
- (SP) EURYDICE. Report of the European Commission Financiación de la educación infantil, primaria y secundaria (europa.eu) (<https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/es/national-education-systems/spain/financiacion-de-la-educacion-infantil-primaria-y-secundaria>)
- (ACBC) LAW 17/2023, of December 21, on Education of the Autonomous Community of the Basque Country.
- (ACBC) Rules and criteria for the admission of boys and girls to the haurreskolak. Agreement 04/03-2024 of March 6, of the Steering Committee of the Haurreskolak Consortium, approving the offer of places, operation and rules and criteria for the admission of boys and girls for the 2024-25 academic year.
- (CAT) Law 2/2021, of December 29, of fiscal, financial, administrative and public sector measures.
- (CAT) DECREE 21/2023, of February 7, on the organization of early childhood education.
- (CAT) Law 12/2009, of July 10, 2009, on Education.

Második szakasz: tantervi struktúra és szakmai program elemzése

Szakmai program

A szakmai programokat helyi szinten határozzák meg, vagy regionális és rendszerszinten? A szakmai programok holisztikusak és rugalmasak? Rendszeresen ellenőrzik-e őket? A helyi környezet sokszínűségét és erőforrásait, valamint a gyermekek és szülei szociokulturális hátterét figyelembe véve dolgozták-e ki a szakmai programokat?

Spanyolország

Jelenlegi helyzet

A 2020-as oktatási törvénymódosítás szabályozza a spanyol bölcsődék pedagógiai programját. Ezen belül a 2022-es rendelet határozza meg a bölcsődei nevelés szervezését és minimális nevelés céljait.

A baszk és katalán területek autonóm módon szabályozzák a bölcsődék pedagógiai programját.

Baszkföld

A 2023-as baszk rendelet az iskola előtti oktatás tantervéről a 2020-as rendelet folytatása.

A kitűzött kompetenciák a mély és funkcionális tanulás köré szerveződnek, valós helyzetekben történő problémamegoldási készségeket adva. A hozzáférés mindenki számára garantált, a hatékony inklúzió elérésének és a tanulási akadályok csökkentésének céljával.

Mivel kisgyermekkorban személyiségi, érzelmi, intellektuális és társas szinten gyors és komplex fejlődés jellemző, a nevelők és családok közötti együttműködés nélkülözhetetlen.

A nevelés-oktatás ezen a szinten nem kötelező, a 0-6 éves gyermekek nevelése két szakaszban zajlik: 0-3 éves és 3-6 éves korig.

Az első szakasz az oktatási osztály projektje az oktatási osztály által felállított szakmai programon alapszik.

A fő kompetenciák: nyelvi kommunikáció; többnyelvű kompetencia; matematikai, természettudományi, technológiai és mérnöki készségek; digitális kompetencia; személyes és társas kompetenciák; a tanulás tanulása; állampolgári ismeretek; vállalkozási készségek; kulturális tudatosság és kifejeződés.

A csecsemők nevelési területei: harmóniában nevelkedés; a környezet felfedezése; párbeszéd a valóságról.

Katalónia

A 2023-as katalán rendelet összevonta a kisgyermekkorai nevelés két szakaszának oktatási szabályozását.

A szakmai program abból indul ki, hogy a gyermekek a világhoz helyzetek, kultúrák és nyelvek sokféleségén keresztül kapcsolódnak. Ezekben élmények, ismeretek, értékek és tanulási helyzetek fogják érni őket, és az iskola felelős az őket körülvevő társadalom részévé nevelni őket. A bölcsődében fejlesztik azokat a készségeiket, amelyek lehetővé teszik számukra többek között a multikulturális társadalomban való boldogulást. Ezért itt a fő feladatuk a közvetlen természeti, társas és kulturális környezetük megfigyelése és felfedezése, kíváncsi, kérdező és tiszteletteljes hozzáállással.

Interkulturális és fenntarthatósági szempontok

A pedagógia alapelvek tartalmazzák a felelős és fenntartható fogyasztásra nevelést és az egészségfejlesztést.

1. terület: Harmóniában nevelkedés

Kompetencia: Olyan minták, normák és szokások beépítése, melyek magabiztosságot adnak az egészséges és környezettudatos életmód elsajátításához.

2. terület: A környezet felfedezése

Kompetencia: A természetben előforduló elemek és jelenségek felismerése, valamint a környezetet befolyásoló szokásokban való jártasság, és ezáltal a környezet fenntartható használatára, gondozására és megóvására való törekvés.

3. terület: Párbeszéd a valóságról

Kompetencia: A környezetünk nyelvi sokszínűségének és a különböző kultúrák jelenlétének megbecsülése, ezáltal a kommunikáció és a kulturális háttér színesítése.

Baszkföld

A fejlesztendő kompetenciák terén az interkulturális készségek is kiemelt helyet kapnak, pl. a kulturális tudatosság és kifejeződés kompetenciája, többnyelvűség kompetenciája.

A gyermekek a körülöttük levő sokszínűséget olyan játékokon és kulturális szokásokról és hagyományokról szóló tevékenységeken keresztül tudatosíthatják, amelyek az igényeik asszertív kommunikálására és mások igényeinek aktív meghallgatására biztatják őket.

Emellett a bölcsődének feladata a gyermekek figyelmét felhívni a természeti környezetükre, a felelős és fenntartható fogyasztás szokásaival együtt.

Katalónia

Az interkulturalitás jegyében a diákoknak kommunikációs és nyelvi készségeket kell elsajátítani, ami érzékenyíti őket a nyelvi és kulturális különbségek terén, és nyitottá teszi őket idegen nyelvek tanulására. Másrészt a kulturális tudatosság és kifejeződés kompetenciája segíti őket a személyiségük különböző nyelveken és művészeti formákon keresztül történő gazdagításában, ami tovább fejleszti a kulturális tudatosságot. Az oktatási tananyagoknak is globális és multikulturális szemléletmódot kell tükrözni.

A gyermekek kisgyermekkorban kezdenek kapcsolódni a környezetükhöz, és ezt a kapcsolatot az ember és természet között fenn kell tartani, ami az iskola feladata. A gyermekek a felnőtteken keresztül sajátítják el a fenntartható szokásokat, felfedezik a tetteik következményeit, és aztán később önállóan is képesek folytatni ezeket.

Ebben az életkorban az alábbi specifikus kompetenciákat kell elsajátítaniuk:

- Mindennapi szokások az egészség, a mentális jóllét és a felelős és fenntartható fogyasztás kialakítása érdekében.
- Az egyenlő bánásmód szellemisége mindenkivel szemben.

Elemzett dokumentumok és források

- Organic Law 3/2020, of December 29, which amends Organic Law 2/2006, of May 3, 2006, on Education.
- Royal Decree 95/2022, of February 1, which establishes the organization and minimum teaching requirements for Early Childhood Education. For the first time, the first cycle of Pre-school Education is of an educational nature.

Értékelés és Monitorozás

Rendszerezsek és átláthatóak az értékelések? A gyermek érdekében történnek-e? Hatékonyan használják-e a nyomon követést a szakpolitikák kidolgozásához?

Spanyolország

Jelenlegi helyzet

Az oktatási és szakképzési minisztérium az oktatás minden szintjéről ad ki statisztikákat, melyek olyan adatokra fókuszálnak, mint pl. a beiratkozott gyermekek, a régiók, nem, oktatási támogatás igénye stb. Ezenkívül a Nemzeti Statisztikai hivatal is részt vesz a nyilvántartásukban. A kiskorúak erőszak elleni megóvásáról szóló 2021-es törvény a megelőzésre, szocializációra, valamint a kiskorúak és a családok tájékoztatására helyezi a hangsúlyt.

A gyermekfigyelő intézet (Az "Observatorio de la Infancia" nevet viselő intézmény) hálózatot épít a gyermekjogok védelmére és elősegítésére, a statisztikagyűjtésre, kimutatásokra és kutatásokra irányuló intézmények között.

Minőségfelmérés a bölcsődékről: (<https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/es/national-education-systems/spain/evaluacion-de-la-calidad-en-la-educacion-infantil-primaria-y>)

1. Felelős szervek

-Állami főfelügyelőség

-Az Oktatási és Fejlesztési Minisztérium Oktatási Értékelési Országos Intézete

-A régiók oktatási felügyelősége

-Az autonóm közösségek oktatási rendszerét értékelő szervek

2. A minőségbiztosítás megközelítései és módszerei

Állami szinten

-Az oktatási rendszer egészének értékelése

Oktatási Mutatók Állami Rendszere

Külső felmérések az általános és kötelező középiskolai tanulmányok végén

Részvétel nemzetközi értékelő kutatásokban

Az autonóm közösségek szintjén

-Az oktatási rendszer értékelése az irányítási területén belül

Oktatási Mutatók Rendszere

Diagnosztikai értékelések (külső felmérések az általános és a kötelező középiskolai tanulmányok során)

A bölcsődei nevelés két különböző módon végzi a minőségfelmérést: nevelési értékeléssel és felügyelettel. Az értékelés alapvető lépésnek számít a nevelési színvonal fejlesztési folyamatában és az oktatási rendszer átláthatóságának növelésében. A felügyelet szintén hozzájárul a haladás eléréséhez és a fejlesztéshez.

A bölcsődei nevelés minőségének értékeléséért felelős szervek a következők:

- Állami Főfelügyelőség
- Nemzeti Oktatási Értékelési Intézet, mely az Oktatási, Szakképzési és Sportminisztérium alá tartozik
- Az autonóm közösségek oktatási felügyeleti szervei
- Az autonóm közösségek oktatási rendszerét értékelő szervezetek

Állami szinten az oktatási rendszer egészének értékelése a bölcsődei nevelés szakaszában a Nemzeti Oktatási Értékelési Intézet feladata, együttműködve az autonóm közösségek oktatási igazgatásával. Az értékelés módszerei:

- Az Oktatási Mutatók Állami Rendszerén keresztül
- Külső felmérések az általános és kötelező középiskolai tanulmányok végén
- Részvétel nemzetközi értékelő kutatásokban

A baszk és katalán területek további autonóm módokon is értékelik és felügyelik az oktatás működését.

Baszkföld

Az ENSZ a baszk Kisgyermekkorai Beavatkozási Modellt bárhol alkalmazható jó gyakorlatnak minősítette. A modell a gyermekek fejlődését monitorozó szabvány, melyet az egészségügyi, oktatási és szociális rendszerek irányítanak, azzal a céllal, hogy a lehető legkorábban reagálhassanak a gyermekek nevelési igényeire. Az első szakaszban rutin fejlődési megfigyelés zajlik: már a 2-3 éves korosztályban ki kell szűrni a fejlődési nehézségekkel és a kimagasló képességekkel rendelkező gyermekeket egyaránt. A második szakasz, vagyis a kiszűrés fázisa 5 éves kor után, a nehézségek vagy arra utaló figyelmeztető jelek felismerése esetén kezdődik.

A baszk szociális ellátórendszer különböző juttatásokat és szolgáltatásokat nyújt, ha beavatkozás szükséges kisgyermekkorban, pl. a védelem hiányában levő gyermekek szociális tájékoztatása.

Katalónia

Mivel a gyermekek fejlődésének és tanulási folyamatainak megfigyelése és elemzése elengedhetetlen a fejlesztésekhez, folyamatos átfogó és visszajelző értékelés zajlik.

A városi tanács állapíthatja meg a szükséges vizsgálatokat és ellenőrzéseket, és felkérheti az Oktatási Felügyelőséget az elvégzésükre.

Interkulturális és fenntarthatósági szempontok

A 2015-ben 193 ország által elfogadott, 2030-ig tartó Fenntarthatósági Fejlesztési Menetrend 17 Fenntarthatósági Fejlesztési Cél tűz ki, melyeket a nemzetközi közösségeknek minden tagjukra kiterjedően el kell érni.

A 2021-es spanyol oktatási törvény számos alapelvet tartalmaz ezekhez a célokhoz kapcsolódóan. A törvény öt alappillérből kettő a fenntarthatóság és a nemi egyenjogúság (a másik három a gyermekek jogai, a tanulás személyre szabása, valamint a digitális kompetencia).

Az ESenRED a fenntartható nem-egyetemi oktatási intézmények nemzeti hálózata, melyet a közintézmények (az autonóm közösségek, városi tanácsok, megyei tanácsok stb.) kezdeményezésére hoztak létre.

Az oktatási törvény 110. cikke: Hozzáférhetőség, fenntarthatóság és kapcsolódás a környezettel. Annak érdekében, hogy megteremtődjön a környezeti fenntarthatóság és a biodiverzitás megóvására irányuló társadalmi összefogás kultúrája, az oktatási igazgatóságok a környezetükben levő intézményekkel és szervezetekkel együttműködve elősegítik a központok fenntarthatóságát, kapcsolatát a természeti környezettel és alkalmazkodását a klímaváltozás következményeihez. Ezenkívül biztosítják a biztonságos útvonalakat az oktatási intézményekhez, és előmozdítják a fenntartható közlekedést a különböző területi egységekben, mint tapasztalati és tanulási forrást.

A központok, melyek a társadalom szerves részeként nyitva állnak bárki számára, elősegítik a munkát és együttműködést a közvetlen környezetükben található igazgatóságokkal, egységekkel és szervezetekkel, nyitott oktatási közösségeket hozva létre, melyek a társadalmi és közösségi átalakulás motorjaként szolgálnak.

Baszkföld

A baszk területeken további specifikus programok és kezdeményezések buzdítják az oktatási egységeket a fenntarthatóságra nevelésre és az ebben való együttműködésre. Ezenkívül a 2022-2025-ös interkulturális állampolgársági, bevándorlási és menekültügyi tervezet egy baszk modell kialakítását tűzte ki a nemzetközi migráció és menekültügy kulturális sokszínűségének kezelésére vonatkozóan.

Elemzett dokumentumok és források

-Organic Law 3/2020, of December 29, which amends Organic Law 2/2006, of May 3, 2006, on Education.

Royal Decree 95/2022, of February 1, which establishes the organization and minimum teaching requirements for Early Childhood Education. For the first time, the first cycle of Pre-school Education is of an educational nature.

- Basque Government (2015). Protocol for monitoring child development: The early intervention educational environment. Early Intervention Framework Plan. Central Publications Service of the Basque Government.
- Basque Government (2018). Education strategy for the sustainability of the Basque Country 2030. Central Publications Service of the Basque Government.
- Basque Government (2020). Protocol for monitoring child development: The early intervention educational environment. Second phase: specific detection. Basque Government Central Publications Service.
- Basque Government (2022a). The V Basque Inclusion Plan 2022-2026. Strategic Framework. Department of Labor and Employment.
- Basque Government (2022b). Basque Strategy against Violence against Children and Adolescents 2022-2025. Central Publications Service of the Basque Government.
- Basque Government (2022c). VI Intercultural Plan for citizenship, immigration and asylum 2022-2025. Central Publications Service of the Basque Government.
- Basque Government (2023). Resolution of the Vice-Minister of Education, approving the Triennial General Plan of the Education Inspection. Courses 2023-2026.
- Decree 14/2001, of February 6, which regulates the creation of the Basque Institute for Evaluation and Educational Research in non-university education.
- Decree 185/2015, of October 6, on the portfolio of benefits and services of the Basque Social Services System.
- Decree 13/2016 on comprehensive intervention in Early Intervention Care in the Basque Autonomous Community.
- Decree 98/2016, of June 28, on the Education Inspection in the Autonomous Community of the Basque Country.
- Decree 152/2017, of 9 May, approving the update of the Instrument for the assessment of the seriousness of situations of risk and neglect in the Municipal and Territorial Social Services for the Care and Protection of Children and Adolescents in the Autonomous Community of the Basque Country (Balora).
- Decree 150/2022, of December 7, on the social and health governance of the Basque Country.
- Decree 75/2023, of May 30, on the establishment of the Infant Education curriculum and its implementation in the Autonomous Community of the Basque Country.
- Law 2/2024, of February 15, on childhood and adolescence.
- Decree 21/2023, of February 7, on the regulation of early childhood education.
- Decree 282/2006, of July 4, which regulates the first cycle of early childhood education and the requirements of the centers (DOGC of July 6, 2006).

Harmadik szakasz: Szakpolitikai ajánlások

A gyermekek és családjaik befogadó és minőségi bölcsődei gondozáshoz való hozzáférése érdekében ajánlott, hogy a különböző igazgatóságok elköteleződjenek a sokszínűség kiegyensúlyozott elosztása mellett, és hogy ez a stratégia egyértelműen ki legyen mondva a vonatkozó szabályozásokban. Az Európai Bizottság ajánlása (2020) kimondja, hogy a bölcsődei szolgáltatásokat egyenlően kell elosztani a városi és vidéki területeken, a gazdag és szegény negyedekben és régiókban, ezáltal szélesítve a hátrányos helyzetű csoportok hozzáférését. A magas színvonalú szolgáltatás elérhetősége és megfizethetősége a szegénységben élő családok, kisebbségi, bevándorló vagy menekült családok lakónegyedeiben kimutatottan a legnagyobb hatású intézkedés az egyenjogúság és társadalmi inklúzió támogatásában.

Ahogy az Európai Bizottság jelentése (2020) is alátámasztja, szükség van a kisgyermeknevelők képzésének előmozdítására a befogadás és kitaszítás folyamatairól és ezek hatásáról a gyermekekre és családjukra. Külön fel kell hívni a figyelmet minden interkulturális tényezőre. Az Európai Unió szerint óriási fejlődési és tanulási lehetőség rejlik más kultúrákból származó családok jelenlétében: a bölcsőde jelentős szerepet játszik abban, hogy a gyermekek megtanuljanak együtt élni egy heterogén társadalomban, és sokféleképpen erősíti a társadalmi kohéziót és befogadást. Találkozási alkalmakat kínál a családoknak, és hozzájárul a gyermekek nyelvi kompetenciáinak fejlesztéséhez, mind a bölcsődei nyelv, mind az anyanyelv szempontjából.

Az értékelés és monitorozás tekintetében ajánlott javítani a bölcsődei fejlesztésről és hatékonyságról szóló jelentések folyamatán. Megfelelő mennyiségű és színvonalú minőségértékelést kell végezni. Létre lehetne hozni például egy országos bölcsődei értékelő rendszert különböző minőségi mutatók mentén, interjúkkal, megfigyelésekkel stb., meghallgatva a gyermekeket és a családokat. Információra van szükség különböző bölcsődei, fenntarthatósági és interkulturális mutatók alapján. Az OECD (Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet) kimutatása hét közös értékelési szempontot tűzött ki: a gyermekek fejlesztése, a dolgozók teljesítménye, a szolgáltatás minősége, a szabályozások betartása, a szakmai program végrehajtása, családi elégedettség, munkaerő-kínálat, munkakörülmények.

Felhasznált irodalom:

European Commission (2020). Toolkit for inclusive early childhood education and care: Providing high quality education and care to all young children. European Union.

Konklúzió

A SUSIEE projekt konzorciuma által összeállított útmutató azzal a céllal készült, hogy képet adjon az olaszországi, magyarországi és spanyolországi intézményes koragyermekkorai nevelés rendszeréről. Bemutat jó gyakorlatokat a koragyermekkorai nevelés ökoszisztémáján belül, hogy inspirációt adjon már működő módszerekből a partner-országokban és azokon kívül is.

Emellett az útmutató tartalmazza Olaszország, Magyarország és Spanyolország jogszabályi környezetének és tantervi struktúráinak részletes elemzését, és szakpolitikai ajánlásokat tartalmaz a hozzáférés, a szakember-képzés és a szakmai programfejlesztés javítására.

A fenntartható és interkulturális koragyermekkorai nevelés és gondozás (ECEC) mélyreható elemzése alapján az EU Minőségi Keretrendszerén belül több kulcsfontosságú szakpolitikai ajánlás is megfogalmazódik.

Először is, a kormányoknak biztosítaniuk kell az inkluzív kisgyermekkorai neveléshez való méltányos hozzáférést azáltal, hogy a sokféleség figyelembevételével alakítják ki a szabályozási kereteket. Ez magában foglalja a kiegyensúlyozott elérhetőség biztosítását a városi és vidéki területeken, valamint a jómódú és hátrányos helyzetű környékeken egyaránt. A méltányosság és a társadalmi befogadás előmozdítása érdekében különös odafigyelést kell biztosítani azokon a területeken, ahol jelentős a veszélyeztetett helyzetben lévő népesség aránya, például nagy számban élnek szegény családok, kisebbségek, bevándorlók és menekültek.

Másodszor, kulcsfontosságú az a kisgyermekkorai nevelés-oktatásban dolgozó szakemberek interkulturális kompetenciáinak fejlesztése. Ehhez az inklúzióra és az interkulturális készségekre összpontosító képzési programokat kell előtérbe helyezni. Ezekkel a kompetenciákkal felvértezve a pedagógusok hatékonyan tudják bevonni a különböző családokat, elősegítve a társadalmi kohéziót és a különböző kulturális háttérrel rendelkező gyermekek nyelvi fejlődését. A folyamatos oktatás és gyakorlati képzés elengedhetetlen az inkluzív gyakorlatok következetes és hatékony végrehajtásához.

Végül pedig az értékelési és ellenőrzési rendszerek javítása alapvető fontosságú a koragyermekkorai nevelés és oktatás minőségének és hatékonyságának fokozásához. A mennyiségi és minőségi értékeléseket egyaránt magában foglaló, erős nemzeti értékelési keretrendszerek létrehozása kulcsfontosságú. Ezeknek a rendszereknek tartalmazniuk kell a fenntarthatósági és interkulturalitási mutatókat, biztosítva a gyermekek és családok mélyreható visszajelzését. Az ellenőrzési gyakorlatok nemzetközi szabványokhoz való igazítása támogatja az kisgyermekkorai nevelés és oktatás minőségének folyamatos javulását, megerősítve a méltányosság, a sokszínűség és a magas színvonalú oktatás iránti elkötelezettséget.

Az ilyen típusú kutatások elvégzése kulcsfontosságúnak bizonyult, mivel nemcsak az alapvető terminológiák és gyakorlatok összegyűjtése és konceptualizálása a célunk, hanem a jövőbeli gyakorlatok keretének meghatározása is, biztosítva, hogy a kisgyermekkorai nevelés és oktatás úgy fejlődjön, hogy megfeleljen egy sokszínű és fenntartható társadalom igényeinek. Ezen eredmények és ajánlások terjesztése várhatóan hatást gyakorol majd az ezen a területen dolgozó szakemberekre, a politikai döntéshozókra és a tudományos közösségekre, elősegítve a befogadó és fenntartható oktatási környezetek kialakulását Európa-szerte.

Bibliográfia

Könyvek, tanulmányok, cikkek, dokumentumok

- (ACBC) Autonomous Community of the Basque Country. (2004). Decree 215/2004, of November 16, by which the minimum requirements for Nursery Schools for boys and girls from 0 to 3 years old are established. Official Gazette of the Basque Country.
- (ACBC) Autonomous Community of the Basque Country. (2008). Resolution of July 17, 2008, of the Director of Labor and Social Security, by which the registration, publication and deposit of the Collective Agreement of the Haurreskolak consortium (agreement code n.º 8602535) is ordered. Official Gazette of the Basque Country.
- (ACBC) Decree 75/2023, of May 30, on the establishment of the Infant Education curriculum and its implementation in the Autonomous Community of the Basque Country.
- (ACBC) Haurreskolak Consortium. (2024). Rules and criteria for the admission of boys and girls to the haurreskolas. Agreement 04/03-2024 of March 6, of the Steering Committee of the Haurreskolak Consortium, approving the offer of places, operation and rules and criteria for the admission of boys and girls for the 2024-25 academic year. Official Gazette of the Basque Country.
- (ACBC) Law 17/2023, of December 21, on Education of the Autonomous Community of the Basque Country.
- (ACBC) Law 17/2023, of December 21, on Education of the Autonomous Community of the Basque Country. <https://www.euskadi.eus/bopv2/datos/2024/01/2400037a.pdf>
- (ACBC) LAW 17/2023, of December 21, on Education of the Autonomous Community of the Basque Country.
- (ACBC) Steering Committee of the Haurreskolak Consortium. (2024). Regulations and criteria for the admission of boys and girls to the Haurreskolas. Agreement 04/03-2024 of March 6.
- (CAT) Catalonia. (2021). Law 2/2021, of December 29, of fiscal, financial, administrative and public sector measures. Official Gazette of Catalonia.
- (CAT) DEGREE 21/2023, of February 7, on the organization of early childhood education.
- (CAT) Law 12/2009, of July 10, 2009, on Education.
- (CAT) Law 12/2009, of July 10, 2009, on Education.
- (CAT) Law 2/2021, of December 29, of fiscal, financial, administrative and public sector measures.
- (CATALONIA) Catalonia. (2006). Decree 282/2006, of July 4, which regulates the first cycle of early childhood education and the requirements of the centers. Official Gazette of Catalonia.
- (CATALONIA) Catalonia. (n.d.). XII Collective agreement for child care and education centers (state level). Official Gazette of Catalonia.
- (SP) Directorate General of Labor. (2021). Resolution of September 15, 2021, of the General Directorate of Labor, which registers and publishes the VII Collective Agreement of private education companies totally or partially supported with public funds. Official State Gazette.
- (SP) Directorate General of Labor. (2022). Resolution of March 28, 2022, which registers and publishes the XI National Collective Agreement of private education centers of general regime or regulated education without any concerted or subsidized level. Official State Gazette.
- (SP) EURYDICE. Report of the European Commission Educación Infantil (europa.eu)
- (SP) EURYDICE. Report of the European Commission Financiación de la educación infantil, primaria y secundaria (europa.eu)
- (SP) Organic Law 3/2020, of December 29, amending Organic Law 2/2006, of May 3, 2006, on Education. <https://www.boe.es/buscar/pdf/2020/BOE-A-2020-17264-consolidado.pdf>
- (SP) Royal Decree 95/2022, of February 1, which establishes the organization and minimum teachings of Early Childhood Education.
- (SP.) Order EFP/608/2022, of June 29, establishing the curriculum and regulating the organization of Early Childhood Education within the scope of management of the Ministry of Education and Professional Training.
- 18/2024. (IV.4.) BM rendelet a pedagógusok teljesítményértékeléséről (18/2024 (IV.4.) BM Decree on the performance evaluation of teachers) 18/2024. (IV. 4.) BM rendelet - Nemzeti Jogszabálytár (njt.hu)
- A Bölcsődei Nevelés-Gondozás Országos Alapprogramja (The National Core Programme for Early Childhood Education and Care) Alapprogram - Magyar Bölcsődék Egyesülete (magyarbolcsodek.hu)
- A bölcsődei nevelés-gondozás szakmai szabályai. Módszertani levél. (2012). (The professional rules of nursery education and care.) (Összeállította: Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet). Szociális Füzetek.

- Budapest. A bölcsődei nevelés-gondozás szakmai szabályai : módszertani levél (oszk.hu)
- A gyermek jogairól szóló New Yorkban, 1989. November 20-án kelt Egyezmény (Convention on the Rights of the Child, adopted in New York on 20 November 198) 1991. évi LXIV. törvény a Gyermekek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről - Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye (jogtar.hu)
  - A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (Act XXXI of 1997 on the Protection of Children and the Administration of Guardianship) Gyvt. - 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról - Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye (jogtar.hu)
  - A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. Törvény (Act XXXIII of 1992 on the Legal Status of Public Servants) Kjt. - 1992. évi XXXIII. törvény a közalkalmazottak jogállásáról - Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye (jogtar.hu)
  - A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvénynek a szociális, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi ágazatban történő végrehajtásáról szóló 257/2000. (XII.26.) Korm. rendelet (Government Decree No. 257/2000 (XII.26.) on the implementation of Act XXXIII of 1992 on the Legal Status of Public Servants in the Social, Child Welfare and Child Protection Sectors) 257/2000. (XII. 26.) Korm. rendelet a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvénynek a szociális, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi ágazatban történő végrehajtásáról - Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye (jogtar.hu)
  - A közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról szóló 37/2014. (IV. 30.) EMMI rendelet (EMMI Decree No 37/2014 (IV. 30.) on the nutritional health requirements for public catering) 37/2014. (IV. 30.) EMMI rendelet a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról - Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye (jogtar.hu)
  - A pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény (Act LII of 2023 on the Careers of TSzűcs Viktória (2024): Mit hoz 2024 a bölcsődei bérek és a finanszírozás tükrében? (What will 2024 bring in terms of nursery wages and funding?) Bölcsődei Dolgozók Demokratikus Szakszervezete, 2024.01.02. Mit hoz 2024, a bölcsődei bérek és a finanszírozás tükrében? | BDDSZteachers) <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a2300052.tv>
  - A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV.30.) NM rendelet (Decree No 15/1998 (IV.30.) NM on the professional duties and conditions of operation of child welfare and child protection institutions and persons providing personal care) <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99800015.nm>
  - A szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi igénybevevői nyilvántartásról és az országos jelentési rendszerről szóló 415/2015. (XII. 23.) Korm. rendelet (Government Decree No. 415/2015 (XII. 23.) on the register of social, child welfare and child protection claimants and the national reporting system) 415/2015. (XII. 23.) Korm. rendelet a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi igénybevevői nyilvántartásról és az országos jelentési rendszerről - Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye (jogtar.hu)
  - Antonini, et al. (2024). My Ideal School - Children as Policy Makers - Pilot Action Activity Handbook. Bologna: University of Bologna - Interpreting and Translation Department. https://newabc.eu/wp-content/uploads/2023/09/Handbook-MyIdealSchool_compressed.pdf
  - Art. 53 of the Reg. R. n. 4/2007. (2007). https://www.minori.gov.it/sites/default/files/a2_4.pdf
  - Azpeitia Denontzat (2023). Euskara Eta Kulturartekotasuna Uztartzeko Egitasmoa Jarri Da Abian (Launching of the Project for the Reconciliation of Basque and Interculturality). <https://azpeitia.eus/berriak/item/8952-euskara-eta-kulturartekotasuna-uztartzeko-egitasmoa-jarri-da-abian>
  - Basque Government (2015). Protocol for monitoring child development: The early intervention educational environment. Early Intervention Framework Plan. Central Publications Service of the Basque Government.
  - Basque Government (2018). Education strategy for the sustainability of the Basque Country 2030. Central Publications Service of the Basque Government.
  - Basque Government (2020). Protocol for monitoring child development: The early intervention educational environment. Second phase: specific detection. Basque Government Central Publications Service.
  - Basque Government (2022a). The V Basque Inclusion Plan 2022-2026. Strategic Framework. Department of Labor and Employment.
  - Basque Government (2022b). Basque Strategy against Violence against Children and Adolescents 2022-2025. Central Publications Service of the Basque Government.
  - Basque Government (2022c). VI Intercultural Plan for citizenship, immigration and asylum 2022-2025. Central Publications Service of the Basque Government.
  - Basque Government (2023). Resolution of the Vice-Minister of Education, approving the Triennial General Plan of the Education Inspection. Courses 2023-2026.
  - Brooks A. (2017). 5 Multicultural Activities for Preschoolers to Help Teach the Importance of Diversity. In Rasmussen University, Early Childhood Education. <https://www.rasmussen.edu/degrees/education/blog/multicultural-activities-for-preschoolers/>
  - Burgos N. et al. (2019). Investigaciones Sobre Buenas Prácticas en Educación Inicial en Argentina (Research

- on Good Practices in Early Childhood Education in Argentina). *Scientia Interfluvius*, Vol. 10(2), pp. 17-42. <https://revista.uader.edu.ar/index.php/aasif/article/view/134>
- Burgos, N., del Carmen Silva, M., Grinóvero, N., Villamonte, P., Bregagnolo, N., Gusbert, J. V., & Lodi, A. (2019). Investigaciones sobre buenas prácticas en educación inicial en Argentina (Research on good practice in early childhood education in Argentina). *Scientia Interfluvius*, 10(2), 17-42
  - Chandler, C. K. (2012). *Animal assisted therapy in counseling* (2nd ed.). Routledge.
  - Czibere I., Rácz A. (2014). The Characteristics of Child Poverty in Hungary – Regional Inequalities and Regional Model Programs. In *European Journal of Social Sciences*. Vol.4 No.3 pp.248-256. <https://dea.lib.unideb.hu/server/api/core/bitstreams/31a4035d-52c8-4204-bde6-615d6dc2d518/content>
  - Decree 13/2016 on comprehensive intervention in Early Intervention Care in the Basque Autonomous Community.
  - Decree 14/2001, of February 6, which regulates the creation of the Basque Institute for Evaluation and Educational Research in non-university education.
  - Decree 150/2022, of December 7, on the social and health governance of the Basque Country.
  - Decree 152/2017, of 9 May, approving the update of the Instrument for the assessment of the seriousness of situations of risk and neglect in the Municipal and Territorial Social Services for the Care and Protection of Children and Adolescents in the Autonomous Community of the Basque Country (Balora).
  - Decree 185/2015, of October 6, on the portfolio of benefits and services of the Basque Social Services System.
  - Decree 21/2023, of February 7, on the organization of the teaching of infant education.
  - Decree 21/2023, of February 7, on the regulation of early childhood education.
  - Decree 282/2006, of July 4, which regulates the first cycle of early childhood education and the requirements of the centers (DOGC of July 6, 2006).
  - Decree 75/2023, of May 30, on the establishment of the Early Childhood Education curriculum and its implementation in the Autonomous Community of the Basque Country.
  - Decree 8 October 1998, n. 520. (1999). <https://www.gazzettaufficiale.it/eli/id/1999/04/28/099G0190/sg>
  - Decree 98/2016, of June 28, on the Education Inspection in the Autonomous Community of the Basque Country.
  - Einarsdottir, J., et al. (2006). *Nordic childhoods and early education: Philosophy, research, thpolicy and practice in Denmark, Finland, Iceland, Norway, and Sweden*. IAP - Information Age Publishing Inc
  - Embrace Project. (2023). *Fostering a Culture of Inclusion - Handbook*. https://project-embrace.eu/wp-content/uploads/2023/11/EMBRACE_PR3_HANDBOOK_EN.pdf
  - Ernst, L. (2014). *Animal-assisted therapy: an exploration of its history, healing benefits, and how skilled nursing facilities can set up programs*. *Annals of long-term care*, 22(10), <https://www.hmpglobelearningnetwork.com/site/altc/articles/animal-assisted-therapy-exploration-its-history-healing-benefits-and-how-skilled-nursing>
  - Espinosa, D. (2023). *La Escuela Infantil EIP Ses Païsses, en imágenes*. *Periódico de Ibiza y Formentera*. <https://www.periodicodeibiza.es/fotogaleria/escuela-infantil-eip-ses-paisses-imagenes.html>
  - Eurochild (2021). *Early Childhood Development in Hungary*. <https://eurochild.org/uploads/2021/09/Hungary-Country-Profile.pdf>
  - European Commission (2020). *Toolkit for inclusive early childhood education and care: Providing high quality education and care to all young children*. European Union.
  - Fine, A. H., & Beck, A. (2010). *Understanding our kinship with animals: Input for healthcare professionals interested in the human-animal bond*. In A. Fine (Ed.), *Handbook on animal-assisted therapy* (2nd ed.). Elsevier Inc.
  - Fondazione ISMU. (2021). *Guida ISMU - La formazione interculturale dei docenti: professionalità, risorse e sfide globali (Intercultural training for teachers; professionalism, resources and global challenges)*. Milano: Fondazione ISMU. https://www.ismu.org/wp-content/uploads/2021/12/La-formazione-interculturale-dei-docenti_-Miur-Rossellini_Colussi.pdf
  - Gon, M. (2023). *La 'escoleta' Ses Païsses, elegida como la segunda mejor de España*. *Periódico de Ibiza y Formentera*. <https://www.periodicodeibiza.es/pitiusas/aldia/2023/02/02/1875185/escoleta-ses-paisses-elegida-como-segunda-mejor-espana.html>
  - Government of South Australia - Department for Education and Child Development. (2014). *Environmental sustainability strategy (Reviewed in 2016)*. https://www.preschools.sa.gov.au/acacia-kindergarten/our-centre/things-to-know/acacia_environmental-sustainability.pdf
  - Gutiérrez, J.M. (2021). *Buenas prácticas de educación para el desarrollo sostenible hacia la sostenibilidad en Red – ESenRED (Good practices in education for sustainable development towards networked sustainability - ESenRED)*. Secretaría General Técnica.
  - HANSARD. (1998). *Comprehensive Spending Review*. Deb 14, vol. 316, cc187-211. https://api.parliament.uk/historic-hansard/commons/1998/jul/14/comprehensive-spending-review#S6CV0316P0_19980714_

- Hargraves V. (2022). Culturally responsive pedagogy in early childhood education. In The Education Hub. <https://theeducationhub.org.nz/culturally-responsive-pedagogy-in-ece/>
- Heckman, J. J. (2006). Investing in Disadvantaged Young Children is an Economically Efficient Policy. In "Building the Economic Case for Investments in Preschool" [Conference presentation]. Committee for Economic Development/ The Pew Charitable Trusts/ PNC Financial Services Group Forum, New York. https://jenni.uchicago.edu/investing/invest-disadv_2005-12-22_247pm_awb.pdf
- Italia Domani. Piano Nazionale di Ripresa e Resilienza, Piano asili nido - Nuovi posti negli asili ed edifici ristrutturati. (n.d.). (National Plan for Recovery and Resilience, Nursery Plan - New places in nurseries and renovated buildings) <https://www.italiadomani.gov.it/it/Interventi/investimenti/piano-asili-nido.html>
- Központi Statisztikai Hivatal (2019). A gyermekek napközbeni ellátása, 2018. (Day care for children) Statisztikai Tükör, 2019. áprili2 12. [kisgyermnapkozbeni18.pdf](https://www.ksh.hu/statisztika/2019/04/12/kisgyermnapkozbeni18.pdf) (ksh.hu)
- Központi Statisztikai Hivatal (2022). A gyermekek napközbeni ellátása, 2021. (Day care for children) Statisztikai Tükör. A kisgyermek napközbeni ellátása, 2021 (ksh.hu)
- Központi Statisztikai Hivatal adatai (Central Statistical Office data) A gyermekek napközbeni ellátása, 2018 (ksh.hu)
- Kruger, K. A., & Serpell, J. A. (2010). Animal-assisted interventions in mental health: Definitions and theoretical foundations. In A. Fine (Ed.), *Handbook on Animal-Assisted Therapy* (2nd ed.). Elsevier Inc.
- Law 2/2024, of February 15, on childhood and adolescence.
- Law 28 December 2001, n. 448, in "Normattiva – Il portale della legge vigente", (<https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:2001;448~art70-com3>)
- Leder S.(2018). Forest Kindergartens: A Multicultural Perspective. Natural Start Alliance. <https://naturalstart.org/feature-stories/forest-kindergartens-multicultural-perspective>
- Legislative Decree No. 286/1998. (1998). Consolidated Text on Immigration and provisions on the legal condition of foreigners. <https://www.refworld.org/legal/legislation/natlegbod/1998/it/103116>
- Levinson, B. M. (1969). The pet and mental hygiene. In M. Levinson (Ed.), *Pet oriented child psychotherapy*. Springfield, IL: Charles C. Thomas.
- Metodo Montessori. (2020). Attività musicali per bambini: come il metodo Montessori insegna la musica ai bambini [Musical activities for children: how the Montessori method teaches music to children]. <https://www.metodomontessori.it/attivita-montessori/principi-alleducazione/attivita-musicali-per-bambini>
- Ministry of Education (2022), Orientamenti Interculturali – Idee e proposte per l'integrazione di alunni e alunne provenienti da contesti migratori (Intercultural Orienteering – Ideas and proposals for the integration of students coming from a migration background). <https://www.miur.gov.it/documents/20182/0/Orientamenti+Interculturali.pdf/be99b531-74d3-8035-21af-39aaf1c285f5?version=1.0&t=1647608565245>
- Ministry of Education, New Zealand. (2017). Te Whāriki He whāriki mātauranga mō ngā mokopuna o Aotearoa [Early childhood curriculum]. Wellington, New Zealand. <https://www.education.govt.nz/assets/Documents/Early-Childhood/ELS-Te-Whariki-Early-Childhood-Curriculum-ENG-Web.pdf>
- National Center of Analysis and Reporting for Childhood and Adolescence. (2022, March 25). Orientamenti Interculturali per l'integrazione degli alunni stranieri (Intercultural orienteering for the integration of foreign students). <https://www.minori.gov.it/it/node/8018>
- Naturarte. (2017). Naturarte 1: un percorso alla scoperta dei colori naturali (NatureArt 1: a path to the discovery of natural colors). <https://percorsiformativi06.it/naturarte-un-percorso-alla-scoperta-dei-colori-naturali/>
- Nemzeti Jó Higiéniai Útmutató (GHP) 40/2018 (Guidelines for National Good Hygiene Practice (GHP) 40/2018) VENDÉGLÁTÁS ÉS ÉTKEZTETÉS JÓ HIGIÉNIÁI ÚTMUTATÓJA TELJES 2018 03 12.pdf (kormany.hu)
- Novoa Seminario, M. (2020). Aspectos fundamentales de las intervenciones en la primera infancia. Procesos de sostenibilidad (Fundamental aspects of early childhood interventions. Sustainability processes). REEA, 6(2), 54-71. Centro Latinoamericano de Estudios en Epistemología Pedagógica. <https://www.eumed.net/rev/reea/agosto-20/primer-infancia.html>
- Organic Law 3/2020, of December 29, which amends Organic Law 2/2006, of May 3, 2006, on Education.
- Papp, B. (2016). Útkeresés a Japán zenepedagógiában: A Suzuki-módszer (Search in Japanese Music Pedagogy: The Suzuki Method). *Parlando*, 1.
- Pénzügyminisztérium "Bölcsődei Fejlesztési Program" (Ministry of Finance "Nursery Development Programme") [3a193f33ccdbd03a5d556b72e0a2884eef3626a7.pdf](https://www.kormany.hu/3a193f33ccdbd03a5d556b72e0a2884eef3626a7.pdf) (kormany.hu)
- Periódico de Ibiza y Formentera. (2023). Distinguidos 38 centros educativos de Ibiza y Formentera como 'centros ecoambientales' (38 educational centres on Ibiza and Formentera have been distinguished as 'eco-environmental centres'). <https://www.periodicodeibiza.es/pitiusas/ibiza/2023/11/16/2051485/distinguidos-centros-educativos-ibiza-formentera-como-centros-ecoambientales.html>

- Progetto Asilo Nido. Emozioni. Idee per attività (Emotions. Ideas for Activities). <https://www.progettoasilonido.org/index.php/teoria-e-pratica-al-nido/progetto-educativo/programma-didattico/183-emozioni-idee-per-attivita>
- Raccagni, D. (2022). Intercultural practices at nurseries: What skills to promote dialogue with families?. *Educazione Interculturale – Teorie, Ricerche, Pratiche*, 20(2).
- Reyes, M. I., Casau, R., Hidalgo, C., Benítez, M. C., Tur, M. A., Marí, C., & Díaz, E. (2023). Buenas prácticas de educación para el desarrollo sostenible. Sembrando semillas en un ambiente ecosostenible con todas las fortalezas de la comunidad educativa (Good practices in education for sustainable development. Sowing seeds in an eco-sustainable environment with the strengths of the educational community). Secretaría General Técnica.
- Rohlen & K. LeTendre. (2012)., *The Suzuki Method of music instruction* (pp. 345-368). Cambridge: Cambridge University Press.
- Royal Decree 95/2022, of February 1, which establishes the organization and minimum teaching requirements for Early Childhood Education. For the first time, the first cycle of Pre-school Education is of an educational nature.
- Rozzi, E. (2009). Il diritto dei minori stranieri privi di permesso di soggiorno all'istruzione, alla formazione e all'accesso ai servizi socio-educativi dopo l'entrata in vigore della legge n. 94/091 [Rights of foreign minors without a residence permit to access education, training and social services after the decree-law n. 94/091 came into force]. https://file.asgi.it/scuola_minori_nota_rozzi_dicembre_2009.pdf
- Save The Children. (2023). Educare alle emozioni e ai sentimenti: 3 attività da fare a scuola (Emotional education: 3 activities to carry out in schools). Retrieved from <https://www.savethechildren.it/blog-notizie/educare-alle-emozioni-ai-sentimenti-3-attivita-da-fare-a-scuola>
- The Health Foundation (1998). Sure Start programme. <https://navigator.health.org.uk/theme/sure-start-programme>
- Trula, I. (2024). 'Etorkinen seme-alabak eta euskara. Elkarrekin pentsa dezagun' saioa egingo dute asteazkenean (On Wednesday they will hold the session 'The children of immigrants and the Basque language. Let's think together'). Azpeitia Guka. <https://azpeitiaguka.eus/azpeitia/1709826138383-etorkinen-seme-alabak-eta-euskara-elkarrekin-pentsa-dezagun-saioa-egingo-dute-asteazkenean>
- UNESCO and the Council of Europe (2014). Guidelines on inclusive early childhood care and education for Roma children. Strasbourg: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO). <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000227503/PDF/227503eng.pdf.multi>
- University of Alberta. (2017). RAISED Between Cultures - A knowledge and reflection guidebook for intercultural practice in the early years. Edmonton, Alberta: University of Alberta. <https://www.ualberta.ca/community-university-partnership/media-library/community-university-partnership/resources/publications/finalraised-guidebook-08single-pages-2.pdf>
- Wells, D. L. (2009). The effects of animals on human health and well-being. *Journal of Social Issues*, 65, 523–543.
- Zerosei Planet. (2020). Colori Naturali da frutta e verdura (Natural colors from fruits and vegetables). <https://www.zeroseiplanet.it/colori-naturali-di-frutta-e-verdura/>

Internetes honlapok és videók

- Atlas of Emotions [honlap]: <https://atlasofemotions.org/>
- Aules Conscients A Eivissa [blog]: <https://aulesconscientsaeivissa.blogspot.com/2018/06/ei-ses-paisses-una-escoleta-conscient.html>
- BE-CHILD Project [honlap]: <https://bechild.hi.is/>
- Cesta Von. (1 March 2021). Omama application and activities for Roma parents [Video]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=5qg9P6gSmm4>
- Cesta Von. (14 March 2019). Omamy v akcii [Video]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=O5oeeDwa0fg>
- Cesta Von. (27 November 2018). The Omama project [Video]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=vBZuSusu6tc>
- Cesta Von. Program Omama [honlap]: <https://cestavon.sk/program-omama/>
- Cesta Von.(9 May 2022).Program OMAMA Ako to celé funguje [Video]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=LRjL2kYKjQ>
- ChildCare.gov [honlap]: <https://childcare.gov/>
- DLee's World[honlap]: <https://www.dleesworld.com/about-dlees-world>
- Eurydice [honlap]: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/>
- Fluidum Film. (5 February 2020). Cesta von - dokumentárny film [Video]. Youtube.<https://www.youtube.com/watch?v=GdWi6B4IZnl>

- Gov.UK. Find a Sure Start Children's Centre [honlap]. <https://www.gov.uk/find-sure-start-childrens-centre>
- Head Start - Early Childhood Learning & Knowledge Center. Head Start Approach [honlap]. <https://eclkc.ohs.acf.hhs.gov/programs/article/head-start-approach>
- <https://naturalstart.org/feature-stories/forest-kindergartens-multicultural-perspective>
- Humanitate eta Hezkuntza Zientzien Fakultatea. (21 December 2023). Euskara eta kulturartekotasuna hezkuntza-komunitateetan II. Praktika onak eta ekarpen berriak [Video]. Youtube.<https://www.youtube.com/watch?v=utyPb4-huD8>
- Ministry of Education and Merit, Educazione ambientale e alla sostenibilità (Environmental and sustainability education) [honlap] <https://www.miur.gov.it/educazione-ambientale-e-alla-sostenibilit%C3%A0>
- Ministry of Education and Merit, Scuola dell'Infanzia (Kindergarten) [website] <https://www.miur.gov.it/scuola-dell-infanzia>
- Mother Nature Slovenija [honlap]:<https://matinarava.si/>
- Nurseries UK: <https://www.daynurseries.co.uk/>
- Paradiso Ritrovato [honlap]: <https://www.paradisoritrovato.org/chi-siamo/>
- Permaculture Association [honlap]: <https://www.permaculture.org.uk/>
- Persona Doll Training [honlap]: <https://personadoll.uk/>
- Programa de Centres Ecoambientals [honlap]:
- Reggio Emilia Approach [honlap]: <https://www.reggiochildren.it/en/reggio-emilia-approach/valori-en/>
- Schola Empirica [honlap]: <https://www.scholaempirica.org/en/methodologies/good-start/>
- Suzuki Method [honlap]: <https://www.suzukimethod.or.jp/english/>
- Te Tāhuhu o te Mātauranga | the Ministry of Education. Communities of Learning | Kāhui Ako [honlap]. <https://www.education.govt.nz/early-childhood/teaching-and-learning/communities-of-learning-kahui-ako/>
- The NEW ABC project [honlap]: <https://newabc.eu/project/>
- Transgardens [honlap]: <https://transjardins.org/la-traversine-garden-paris-france/>
- VBJK. (28 November 2022). KOALA_ENG [Video].Vimeo.<https://vimeo.com/775708788>
- VBJK. KOALA | Meeting places and day care centres create opportunities together [honlap]. <https://vbjk.be/en/project/koala-meeting-places-and-day-care-centres-create-opportunities-together>

A partnerszervezetek rövid bemutatása

Euskal Herriko Unibertsitatea/ Universidad del País Vasco:
www.ehu.euswww.ehu.eus

Euskal Herriko Unibertsitatea/ Universidad del País Vasco: www.ehu.eus

Az 1980-ban alapított UPV/EHU olyan állami kutatóegyetem, amely a baszk kultúrával szoros kapcsolatban álló, intenzív globalizációs folyamat közepette igyekszik tudást létrehozni és azt a társadalom számára közvetíteni. Céljait nagyszerűen szimbolizálja a kiváló művész, Eduardo Chillida által tervezett logó, valamint a „Gernika-ko arbola” (Gernika fája) című vers, José María de Iparraguirre 19. századi énekes dalának egyik verse: EMAN TA ZABAL ZAZU (MUNDUAN FRUITUA) Add és add tovább (a gyümölcsödet a világnak).

A bilbaói Pedagógiai Kar (UPV/EHU) jelenleg alapképzési szakokat kínál általános iskolai oktatás, háromnyelvű általános iskolai oktatás, bölcsődei nevelés, háromnyelvű bölcsődei nevelés és szociális nevelés szakokon. A mesterképzések és posztgraduális programok széles katalógusa is rendelkezésre áll, amelyek mind az oktatással foglalkozó jövőbeli kutatók képzését és fejlődését, mind a szakemberek folyamatos képzését ösztönzik.

A SUSIEE projekt az összevont KideOn kutatócsoport része. A KideOn a baszk kormány kutatócsoportja (A/ IT1475-22 kategória). A csoportot 2018-ban hozták létre azzal a céllal, hogy a kutatás, az innováció és a transzfer révén összefogja és előmozdítsa az UPV/EHU oktatói által végzett munkát a társadalmi és oktatási inklúzió kutatásában.

Consortio Haurreskolak:
www.haurreskolak.eus

Consortio Haurreskolak: www.haurreskolak.eus

A Haurreskolak a baszk kormány és az önkormányzatok által 2003-ban létrehozott konzorcium, amely a Baszkföldön élő 0-2 éves korú gyermekek ellátására jött létre azzal a céllal, hogy a családokkal együttműködve elősegítse a gyermekek átfogó fejlődését a gyermeki jogok tiszteletben tartása, pszichofizikai jóléte és minden potenciáljuk kibontakoztatása szempontjából.

A három év alatti gyermekek gondozásán és felügyeletén keresztül gondozási szolgáltatást nyújtanak a családok számára, ezt a szolgáltatást az egyenlőtlenségeket megelőző és kompenzáló oktatás részeként értelmezve, különös figyelmet fordítva a társadalmilag vagy személyesen leghátrányosabb helyzetben lévőkre, a méltányosságra való törekvés jegyében; Segítségnyújtási terv biztosítása a gyermeces családok számára, a családi és a munkahelyi élet összeegyeztetését szolgáló intézkedésként; a vidéki területeken élő lakosság számára az oktatáshoz és a segítő szolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetővé tétele; és a megfelelő feltételek biztosítása a kétnyelvűség biztosításához a Baszk Közösség két hivatalos nyelven.

Associacio La Xixa Teatre:
www.laxixa.org

Associacio La Xixa Teatre: www.laxixa.org

A La Xixa - Kreatív társadalmi innováció egy 2010-ben létrehozott nonprofit szervezet, amely a színházi eszközök és a köznevelés mint a társadalmi átalakulás eszközeinek kutatására, fejlesztésére és terjesztésére irányul. A La Xixa öt fő tengely köré csoportosított műhelymunkákat, oktatók képzését és helyi és nemzetközi szintű művészeti akciókat valósít meg különböző csoportok számára:

- Együttélés és aktív polgárság
- Interkulturalitás, rasszizmus, idegengyűlölet és társadalmi befogadás
- Oktatás, iskolai lemorzsolódás, a fiatalok kockázatos viselkedésének megelőzése.
- Nemek közötti egyenlőség, egyenlőségi politikák és szexuális sokszínűség
- Örökség, fenntarthatóság és az éghajlatváltozás elleni küzdelem

A La Xixa Teatre küldetése, hogy a részvételi módszertanok, a művészeti mediáció, a folyamatközpontú pszichológia és az elnyomottak színháza segítségével elősegítse – egyént megerősítő terekben – az egyéni és kollektív transzformatív folyamatokat beindulását.

CESIE ETS
www.cesie.org

A CESIE ETS egy nonprofit, nem kormányzati szervezet, amely 2001-ben alakult Palermóban (Olaszország), és amelyet Danilo Dolci (1924-1997) szociológus, aktivista és pedagógus munkássága és elméletei inspiráltak. Küldetésünk az oktatási innováció, a részvétel és a fejlődés előmozdítása. A CESIE 6 fő egységre tagozódik: Felsőoktatás és kutatás: a haladás, a fenntartható és felelős kutatás és innováció előmozdítása a felsőoktatási és kutatási szektorokban;

Jogok és igazságszolgáltatás: az egyenlőség előmozdítása, az emberi jogok védelme, az erőszak és a megkülönböztetés megelőzése és az azokra adott válaszok kidolgozása;

Felnőttek: az egész életen át tartó tanulás korszerűsítése a felnőttoktatásban, az innovatív gyakorlatok ösztönzése és a felnőttek kulcskompetenciáinak fejlesztése;

Migráció: hatékony és inkluzív megközelítések kidolgozása a menedékkérők, menekültek és migránsok számára;

Iskola: az iskolai oktatás minőségének és hatékonyságának javítása;

Ifjúság: a fiatalok aktív polgári szerepvállalásának, képzésének, oktatásának és mobilitásának fokozása.

AA CESIE munkatársainak száma 70 fő, akik a legkülönbözőbb képezésekkel, készségekkel, szakmai profilokkal és háttérrel rendelkeznek, és akiket a tevékenységeinket vezérlő eszmék iránti elkötelezettség köt össze. A CESIE több mint 150 külső szakértőre is támaszkodik, akik konkrét tevékenységek és projektek során működnek közre. Ugyanilyen fontos a szervezetünknel évente több tucat gyakornok, valamint európai és nemzetközi önkéntes gyakornoki munkát vállaló személy hozzájárulása.

www.cesie.org

A.P.S. Naturalmente

Associazione di promozione sociale Naturalmente:
www.facebook.com/people/La-Piccola-Casa-nel-Bosco-crescere-in-natura/

A L'associazione di Promozione Sociale Naturalmente (APS Naturalmente) 2017-ben született az első erdei óvoda létrehozásával Palermo város területén a „La piccolo Casa nel Bosco” nevű projekt révén. A projekt azért jött létre, hogy lehetőséget biztosítson a természet megismerésére a 0 és 6 év közötti gyermekek számára. A projekt során a természetet használjuk fő tanulási eszközként. Olyan megközelítést alkalmazunk, amely a különböző, már jól bevált módszertanok (Montessori-módszer, Steiner-módszer, a kültéri nevelés alapelvei, erőszakmentes kommunikáció) egyesítéséhez kapcsolódik annak érdekében, hogy a gyermek tiszteletben tartsa saját fejlődési idejét és a tapasztalati tanulás idejét. 2020-ban kibővítettük a projektet az általános iskola sikeres bevezetésével 10 éves korig.

Partners Hungary Alapítvány
www.partnershungary.hu

Partners Hungary Alapítvány www.partnershungary.hu

A Partners Hungary Alapítvány 1994 óta épít kapcsolatokat emberek és közösségek között. Víziónk egy színes és befogadó társadalom, ahol jól működik az egyének közötti, a közösségeken belüli és a közösségek közötti együttműködés és párbeszéd.

Hogyan dolgozunk?

Segítünk megtalálni a saját megoldást - mediációval. A mediáció és a resztoratív gyakorlatok segítségével támogatjuk az egyéneket és a közösségeket, hogy hatékony eszközökkel rendelkezzenek a konfliktusok leküzdéséhez, és lehetőségként tekintsenek rájuk, hogy olyan kereteket alakítsanak ki, amelyek mindenki számára működnek.

Egyenlő esélyeket és lehetőségeket teremtünk - a társadalmi integráción keresztül. Nem csak az érintettekért dolgozunk, hanem velük együtt: így valódi kapcsolatokat tudnak kiépíteni egymással. A közös döntésekre és megállapodásokra épülő fejlődés sikeresebb, tartósabb és fenntarthatóbb. Más alapvető értékekkel együtt, mint például a sokszínűség, az elfogadás és nyitottság, valamint az esélyegyenlőség, ez vezérli a kiszolgáltató csoportokkal végzett munkánkat, különös tekintettel a hátrányos helyzetben élő romákra és a háborús menekültekre.

Boldogabb bölcsődékért, óvodákért és iskolákért dolgozunk. Az óvodáknak és iskoláknak szóló agresszió- és zaklatásellenes programjainkkal erős közösségek építésén dolgozunk, ahol a büntető megközelítés helyett a helyreállító-kooperatív megközelítés teszi szebbé a gyerekek és a tanárok napjait. Fontos számunkra, hogy a gyermekekkel foglalkozó szakemberek képesek legyenek megteremteni a gyermekek optimális fejlődéséhez szükséges feltételeket, különös tekintettel a hátrányos helyzetben élő gyermekekre, trauma-informált és gyermekközpontú megközelítést és eszközöket alkalmazva.

Nem-formális oktatási szolgáltatásokkal támogatjuk a gyermekek jóllétét és egészséges fejlődését. Támogatjuk az ICDI (International Child Development Initiatives) által kifejlesztett Játékkal a befogadásért módszertan alapján működő játék- és tanulási központok létrehozását és működtetését.

Közös döntéseket hozunk közös ügyeinkben – társadalmi párbeszéd révén. A társadalmi párbeszéd modelljeinek segítségével megtaláljuk a közös pontokat, szembesítjük a különböző elképzeléseket és új szempontokat veszünk figyelembe. Közösben elemezzük az eseteket, elmélyedünk bennük és tanulunk egymástól a jobb megértés és a változás érdekében.

Józsefvárosi Egyesített Bölcsődék **(www.bolcsode-bp08.hu)**

Józsefvárosi Egyesített Bölcsődék

A Józsefvárosi Egyesített Bölcsődék (JEB) Budapest 8. kerületében hét telephelyen, 492 férőhelyen biztosítja, 20 hetes kortól – 3 éves korig, illetve a harmadik életév betöltését követő augusztus 31-ig a kisgyermekek napközbeni ellátását.

A bölcsődei nevelésünk célja a gyermek testi-lelki harmóniájának, kiegyensúlyozott fejlődésének elősegítése. Bölcsődeink kimagasló szakmai munkájának biztosítéka, hogy korszerű épületekben, a gyermekek életkorának megfelelő napirenddel és tárgyi feltételekkel, valamint gyermekszerető, jól képzett, nagy gyakorlattal rendelkező munkatársakkal rendelkeznek. A gyermekek számára megteremtett szeretetteljes, biztonságos, családi légkörben, minden gyermek saját képességei szerint fejlődhet, megtapasztalhatja az önfeledt, szabad játék örömét, élmény- és fantázia világa gazdagodhat, mely képessé teszi őt a későbbi kreatív gondolkodásra, továbbfejlődésre.

Arra törekszünk, hogy a gondjainkra bízott gyermekekből, a szülőkkel együttműködve, személyiségi jogaik tiszteletben tartása mellett, a világra nyitott, érdeklődő, fogékony, önálló, a társadalmi együttélés alapvető szabályait elfogadó gyermekeket neveljünk.

A bölcsődei ellátáson túl szolgáltatásként speciális tanácsadással, időszakos gyermekfelügyelettel, vagy más gyermeknevelést segítő szolgáltatásokkal is segítjük a családokat. A gyermekek életkorának megfelelő, korszerű táplálkozás, az esetleges táplálék intolerancia miatt szükséges diétás étkezés is biztosított, mert minden bölcsődeink saját főzőkonyhával rendelkezik.

Térítésmentesen biztosítjuk a

- játszóház, családi délután,
- fejlesztő eszközök, alapvető gyermekgondozási eszközök kölcsönzése,
- prevenciós fejlesztő programok,
- pszichológus tanácsadás,
- gyógypedagógus,
- otthoni gyermekgondozás,
- Biztos Kezdet Gyerekház szolgáltatásokat.

Bölcsődéinkről, szolgáltatásainkról honlapunk oldalain (www.bolcsode-bp08.hu), és Szakmai programunkban (http://www.bolcsode-bp08.hu/jebdata/szakmai_program.pdf) is olvashatnak.

Co-funded by
the European Union